

TC
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA SANAT DALI
MÜZECİLİK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

FOTOĞRAFIN MÜZEDE KULLANIM
ŞEKİLLERİ VE KOLEKSİYON NESNESİ OLMA
KRİTERLERİ

İLKSEN BAYSALING
04714002

TEZ DANIŞMANI
Öğr. Gör. LEVENT ÇALIKOĞLU

İSTANBUL
2008

ÖZ

FOTOĞRAFIN MÜZEDE KULLANIM ŞEKİLLERİ VE KOLEKSİYON NESNESİ OLMA KRİTERLERİ

İlksen BAYSALING

Ocak, 2008

Bu tezin amacı, fotoğrafın çeşitli türlerini, müze içinde farklı amaçlara yönelik kullanımları ile birlikte incelemek ve “sanat ve koleksiyon nesnesi” olma başlığı altında, fotoğrafın müze nesnesi haline gelişini ve bunu sağlayan kriterleri araştırmaktır. Araştırma kapsamında birçok fotoğraf tekniği ve türü incelenmiş, bu teknik ve türlerin müzelerde nasıl sınıflandırıldıkları ve hangi amaçlara yönelik kullanıldıkları araştırılmıştır. Ayrıca müze içinde yer alan fotoğrafların onarım ve koruma koşullarına da değinilmiştir. Bu kısımda, kullanım alanı ne olursa olsun, tüm fotoğrafların özel ısı ve nem koşulları altında tutulmaları ve gerektiğinde özel kimyasal işlemlerden geçirilmeleri üzerinde durulmuştur. Çalışma kapsamında, yurtdışındaki birçok müze ile yazışmalar yapılmış, koleksiyonlarına seçtikleri fotoğrafları ne gibi kriterlere göre değerlendirdikleri incelenmiştir. Bu yazışmaların yanı sıra, mümkün olduğunca çok sayıda veri toplamak amacıyla birçok müze internet üzerinden tek tek incelenmiştir. Fotoğrafın icat edilmesine yön veren ve yol açan çalışmalar, yaklaşık 1727 yılından başlayarak günümüze kadar devam etmiştir. Yaklaşık olarak 20 farklı fotoğraf tekniği, konularına göre ise 20 farklı fotoğraf türü bulunmaktadır. Müze yapıları incelendiğinde görülmüştür ki tüm bu farklı özellikte fotoğraflara müze içinde her departmanda ihtiyaç duyulmaktadır. Elde edilme açısından diğer sanat eserlerinden daha kolay görülen fotoğrafın başlı başına bir koleksiyon malzemesi olma özelliği kazanması ise beraberinde bir takım seçim kriterini getirmiştir. Bu çalışma sırasında ülkemizde henüz bir fotoğraf müzesi olmamasına rağmen yurtdışında yaklaşık 700 fotoğraf müzesinin bulunduğu saptanmıştır. Bu müzelerin koleksiyonlarına fotoğraf seçme kriterleri konusu ise daha önce herhangi bir araştırmaya konu olmamıştır. Bu sebeple tüm müzelerin kriterleri derlenerek, çalışmanın sonunda tek bir liste halinde düzenlenmiş, böylelikle, çalışmanın amaçlarından birini oluşturan, “Fotoğrafın koleksiyon nesnesi haline gelmesini sağlayan kriterler nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Tüm bu elde edilen sonuçlar, yapılan çalışmanın kapsamına giren ve tezin sonunda Ekler kısmında verilen bir takım listelerle desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fotoğraf Koleksiyonculuğu, Fotoğraf Müzeleri, Arşiv,

Eser Seçimi İçin Müze Kriterleri, Onarma – Koruma.

ABSTRACT

THE USE OF PHOTOGRAPHY IN THE MUSEUMS AND THE CRITERIAS OF PHOTOGRAPHY AS A COLLECTION OBJECT

İlksen BAYSALING

January, 2008

The aim of this thesis is to analyse the different types of photography with their different usage in the museums and the criterias which make them collection objects as artworks in the museums. Through this research, many photography techniques, photography types and their categorisation were studied, and it is stated that they are used in every kind of museums in various ways. This part of the thesis includes the restoration and preservation of the photographic collections. According to this part, no matter how and where the photographs are used, they should be kept in proper conditions. Furthermore, useful informations were gathered from the museums abroad through the e-mail. By this way, the criterias which they consider while acquiring a new object for their collection, were stated. In addition to these e-mails, every museum's web site were checked in order to get the maximum data. The achievements which enable the invention of photography, were started approximately in 1727 and they are still proceeding today. There are almost 20 different photography techniques and 20 different photography types. When the museum structures were studied, it came out that those different types of photography are required in every department of the museums. Through this research, it came out that despite we have no photography museums in our country, there are plenty of them (approximately 700) in other countries and they consider some criterias while selecting a new photographic object for their collection. This subject was never studied before, thus, all the information from the museums were brought together and a complete list was created at the end of the last section. By this way one of the aims of this research, -the question of "Which criterias are considered while acquiring new photographs to the museums?"- is tried to be answered. At the end of this thesis, some additional information related to the main topic were also given to support the obtained results.

Keywords: Collecting Photography, Photography Museums, Archive,
Museum Criterias for Selecting an Object, Restoration – Preservation.

ÖNSÖZ

Ülkemizde fotoğrafçılığa ve fotoğrafa olan ilgi günden güne artmaktadır. Tarihsel bağlamda ele alındığında da fotoğrafın, icadından kısa süre sonra ülkemize girdiğini görürüz. Osmanlı döneminde bütün yurdun fotoğraflandığı, önemli bir arşive sahip olan ülkemizde, bu arşivlerin birçoğunun çeşitli sebepler ve ihmal yüzünden yok olduğunu, özel koleksiyoncuların eline geçip yurtdışına çıkarıldığını veya halen yabancı enstitülerin elinde olduğunu bilmekteyiz. Tüm bunların sonucunda ne yazık ki ülkemizde hala bir fotoğraf müzesi kurulmuş değildir. Ancak fotoğraf sadece tarihsel belge olma amacıyla müzelerde yer almaz. Her tür müzenin hemen her departmanında fotoğrafa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tezde fotoğrafın bu özelliği üzerinde durulmuş, müzelerde kullanım şekilleri detaylı olarak araştırılmış ve kullanım amacına göre müzeden müzeye farklılık ve çeşitlilikler gösteren seçim kriterleri incelenmiştir.

Bu tezin hazırlanma süreci içerisinde bana maddi ve manevi desteklerini eksik etmeyen annem, babam ve kardeşime, çalışmamın her aşamasında fikirlerinden yararlanmamı sağlayan ve yardımlarını benden esirgemeyen danışmanım Sayın Levent Çalıkoğlu'na, bu tezin gelişmesine fikirleriyle katkıda bulunan Prof. Tomur Atagök ve Yrd. Doç. Dr. Hale Özkasım'a, konuyla ilgili bilgi birikimini ve kaynaklarını bana cömertçe sunan İstanbul Arkeoloji Müzeleri Fotoğraf Departmanı sorumlusu arkeolog ve fotoğrafçı Sayın Turhan Birgili'ye, yardımlarından ötürü Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü öğretim üyelerinden Sayın Ergün Turan ve Bülent Erutku'ya, çeşitli kaynaklara ulaşmamda bana yardım ve eşlik eden arkadaşım Berna Polat'a, her türlü sorumu kısa süre içinde, uzun ve detaylı bir şekilde yanıtlayarak bana vakit ayıran Houston Güzel Sanatlar Müzesi küratörü Anne Tucker, Lynn Feuerbach ve Andrea Ritchie'ye, Victoria & Albert Müzesi küratörü Martin Barnes'e, Finlandiya Fotoğraf Müzesi araştırmacılarından Anne Isomursu'ya, California Fotoğraf Müzesi koleksiyon sorumlusu Leigh Erin Engel'e, Kanada Çağdaş Fotoğraf Müzesi'nden Carmen Robichaud'a ve Metropolitan Müzesi Fotoğraf Departmanı'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul; Ocak, 2008

İlksen BAYSALING

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
1. GİRİŞ	1
2. FOTOĞRAF	3
2.1. Fotoğrafın Kısa Tarihçesi	3
2.2. Tekniklerine Göre Fotoğraf Türleri	7
2.3. Konularına Göre Fotoğraf Türleri	25
2.4. Fotoğraf Koleksiyonlarını Müze İçinde Koruma ve Saklama Koşulları	25
2.4.1. Bir Fotoğraf Arşivinde Uygulanması Gerekenler	26
2.4.2. Bir Fotoğraf Arşivinde Kaçınılması Gerekenler	27
3. FOTOĞRAFIN MÜZE İÇİNDEKİ ROLÜ	29
3.1. Fotoğrafın Müze İçinde Kullanım Şekilleri	29
3.1.1. Nesne Olarak Fotoğraf	30
3.1.1.1. Müze İçinde Görsel Malzeme Olarak Kullanılan Fotoğraf.....	30
3.1.1.2. Tek Başına Bir Sanat Eseri ve Sergi Nesnesi Olarak Fotoğraf.....	35
3.1.2. Belge Olarak Fotoğraf	37
3.1.2.1. Nesnenin Kaydı Olarak Fotoğraf	46
3.1.2.2. Sanatsal ve Bilimsel Araştırma Unsuru Olarak Kullanılan Fotoğraf	47
3.1.2.3. Müze İçinde Yer Almayan Bir Eserin Yerini Tutan Fotoğraf	48
3.1.3. Dolaylı Yollarla Müze İçinde Yer Alan Fotoğraf	51
3.1.3.1. Resim	51
3.1.3.2. Gravür	52
3.1.3.3. Kolaj	53
3.1.3.4. Litografi	54
3.1.3.5. Serigrafi	54
3.1.3.6. Sikke ve Madalya Baskıları	55

4. MÜZEDE KOLEKSİYON NESNESİ OLARAK YER ALAN FOTOĞRAF	56
4.1. Fotoğraf Koleksiyonculuğunun Başlangıcı, Gelişimi ve Fotoğrafın Müzelere Girişi	56
4.2. Yurtdışındaki Fotoğraf Müzeleri	59
4.3. Konuya Türkiye’den Bakış	60
4.4. Fotoğrafın Maddi Anlamda Koleksiyon Değeri	61
5. FOTOĞRAFIN MÜZEDE KOLEKSİYON NESNESİ OLMA KRİTERLERİ	66
5.1. Koleksiyon Edinim Kriterleri Bağlamında Yurtdışındaki Müzelerden Örnekler	68
5.1.1. California Fotoğraf Müzesi	68
5.1.2. Kanada Çağdaş Fotoğraf Müzesi	69
5.1.3. Finlandiya Fotoğraf Müzesi	70
5.1.4. Houston Güzel Sanatlar Müzesi	71
5.1.5. Metropolitan Sanat Müzesi	72
5.1.6. New York Modern Sanatlar Müzesi	73
5.1.7. Victoria & Albert Müzesi	74
5.2. Müzelerin Koleksiyon Yönetim Politikalarına Dayanarak Yapılan, Fotoğrafların Müzelerin Koleksiyonlarına Kabul Edilip Edilmeyeceklerini Belirleyen Kriterlere İlişkin Bir Derleme	75
6. SONUÇ	77
KAYNAKÇA	79
EKLER	88
Ek 1. Yurtdışındaki Farklı Yapılarda Fotoğraf Müzeleri ve Kapsamları	88
Ek 2. Koleksiyonlarında Fotoğrafa Yer Veren Sanat Müzelerinin Listesi	96
Ek 3. California Museum of Photography e-Mail	107
Ek 4. Canadian Museum of Contemporary Photography e-Mail	108
Ek 5. Finnish Museum of Photography e-mail	110
Ek 6. Metropolitan Museum of Arts e-Mail	111
Ek 7. New York Modern Sanatlar Müzesi e-Mail	114
Ek 8. Victoria & Albert Müzesi e-Mail	114
ÖZGEÇMİŞ	119

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1: Daguerreotype, “Genç Bir Erkek Portresi”, 1845	8
Şekil 2: Kalotip, “Kireçburnu Dalyanları”, Ernest de Caranza, 1854	9
Şekil 3: Cyanotype, “Sütunlar”, Sharon Angelo, 2004	10
Şekil 4: Ferrotip, “Osmanlı Beyler”, İstanbul, 1890	11
Şekil 5: Cam albümin negatiften elde edilmiş bir albümin baskı, “Beatrice”, Julia Margaret Cameron, 1866	12
Şekil 6: Islak Kolodyon Yönteminden Elde Edilen Bir Albimün Baskı, Julia Margaret Cameron, 1867	13
Şekil 7: Ambrotip, “Anne ve Bebeği”, Fotoğrafçısı Bilinmiyor, 1865.....	14
Şekil 8: Karbon Baskı, “Portrait of Mary Hiller”, Julia Margaret Cameron, 1867	15
Şekil 9: Albümin Baskı, “Jane Morris, posed by Rossetti”. John R. Parsons, 1865	16
Şekil 10: Jelatin Gümüş Baskı, “Building the Rockefeller Center”, Fred Zinnemann, 1932	17
Şekil 11: Platin Baskı, “A Cider Mill Near Lake Warramaug, Connecticut”, Robert S. Redfield, 1890	18
Şekil 12: Fotogravür, “The Old Lock at Welford”, James Leon Williams, 1892	19
Şekil 13: Fotogram, “Full Circle”, Susan Derges, 1992	20
Şekil 14: Polaroid, Stil Life Çalışması, 2000	21
Şekil 15: Siyah Beyaz Negatif Film Baskısı, “Aşk Çeşmesi”, 2006	22
Şekil 16: Renkli Negatif Film Baskısı, Bir Makro Çalışma, 2006	23
Şekil 17: Dia Pozitif Film Örnekleri	24
Şekil 18: Dijital (Sayısal) Fotoğraf Örneği	24
Şekil 19: “Kar Tanesi”, Wilson A. Bentley	31
Şekil 20: Negrto Yerlileri ve Amerikalı Pilotlar, Raymond Stockwell	32
Şekil 21: Antarktika’da Güneş Hareketleri, Thomas J. Abercrombie	33
Şekil 22: Teb Kazısı, William C. Hayes	34
Şekil 23: Titanic, Emory Kristof	34
Şekil 24: “Dünya Yörüngesi”, Carl Meade	35
Şekil 25: Fotoğraflı Evanter Fişi	36
Şekil 26: Uçuş Müzesi’nin (Museum of Flight) tanıtım panosu	38
Şekil 27: Georgia Kent Müzesi’nden Bir Vitrin Görünümü	38
Şekil 28: İstanbul Arkeoloji Müzesi’nde Bulunan Çocuk Müzesi’nden Bir Pano	39
Şekil 29: İstanbul Arkeoloji Müzesi İçinde Bulunan Bilgi Panolarının Genel Görünümü	39
Şekil 30: Pera Müzesi Sergi Broşürü	40

Şekil 31:	İstanbul Arkeoloji Müzesi Satış Kısımında Bulunan Tanıtım Amaçlı Kartpostallardan Biri	41
Şekil 32:	British Museum Dış Cephe Afişi	42
Şekil 33:	Halikarnassos Mauseleum'u Maketinin Fotoğrafı ve Mauseleuma Ait Tek Bir Aslan Heykeli	48
Şekil 34:	Bergama Zeus Sunağı'nın İstanbul Arkeoloji Müzesi Sergi Salonunda Yer Alan Fotoğrafı	49
Şekil 35:	Harpiler Anıtı'ndan Bir Parçanın Anıtın Fotoğrafıyla Birlikte Sergilenmesi	49
Şekil 36:	Ali Konyalı'nın Sergi Fotoğraflarından İki Örnek	51
Şekil 37:	"Güller", Tina Modotti	58
Şekil 38:	Diana Arbus'a Ait Bir Siyah Beyaz Baskı	59
Şekil 39:	"Valley of Swords, Capadocia", Ahmet Ertuğ	60

1. GİRİŞ

“Fotoğrafın Müzede Kullanım Şekilleri ve Koleksiyon Nesnesi Olma Kriterleri” başlığı altında, fotoğrafı müzecilik bağlamında ele alan bu tezin amacı, fotoğrafın çeşitli türlerini ve kullanım alanlarını ortaya koyarak, müze içinde farklı amaçlara yönelik kullanımlarını incelemek ve bu başlıklardan “sanat ve koleksiyon nesnesi” olarak kullanım başlığı altında, fotoğrafın müze nesnesi haline gelişini ve bunu sağlayan kriterleri araştırmaktır. Bu konuya temel ve kaynak olacak bir araştırmaya rastlanamaması, çok yönlü kullanım alanlarına sahip bir sanat olan fotoğraf sanatını müzecilik bağlamında ele alma isteği ve ülkemizde gerçek anlamda bir fotoğraf müzesi kurulmaya çalışılması durumunda, araştırma dâhilindeki konuların belirleyici ve yardımcı olabilmesi, bu çalışma konusunun seçilme sebeplerindendir.

Konu başlığına ait dört ana bölümden oluşan bu tezde, fotoğrafın tanımı, tarihçesi, türleri ve teknikleri, fotoğrafın müze içinde kullanım şekilleri, fotoğrafın müze içinde sanat ve koleksiyon nesnesi olarak yer alışı ve fotoğrafın bu konumunu belirleyen kriterler gibi başlıklar ele alınmıştır. Fotoğrafın tanımı ve tarihçesinin ortaya konduğu bölümde, çok sayıda fotoğraf tekniği kısaca açıklanmış ve görsel malzemeyle desteklenmiştir. Tüm bu tekniklere ait eserlerin günümüzde birçok sanat müzesinde yer alması ve her birinin ayrı nedenlerden dolayı birer müze nesnesi haline gelmesi sebebiyle, bu açıklama ve görsel malzemelere gerek duyulmuştur. Tezin bu bölümünde ayrıca fotoğraf koleksiyonlarının müze içinde saklanma ve korunma koşullarına da değinilmiş, bir fotoğraf arşivinde uygulanması ve kaçınılması gereken unsurlar listeler halinde sunulmuştur.

Tezin bir sonraki bölümünde, fotoğrafın müze içinde kullanım şekilleri 3 başlık altında ele alınmıştır. Nesne olarak fotoğraf, belge olarak fotoğraf, nesnenin kaydı olarak fotoğraf, müze içinde görsel malzeme olarak kullanılan fotoğraf, sanatsal ve bilimsel araştırma unsuru olarak kullanılan fotoğraf, dolaylı yollarla müze içinde yer alan fotoğraf, müze içinde yer almayan bir eserin yerini tutan fotoğraf ve tek başına

bir sergi nesnesi ve sanat eseri olarak fotoğraf alt başlıklarından oluşan bölümler görsel örnekler sunularak tamamlanmıştır. Tüm bu başlıklar çeşitli kaynaklardan yapılan incelemeler sonucunda bir araya getirilip özgün bir liste haline dönüştürülmüştür.

Tezin dördüncü bölümünde fotoğrafın müzede koleksiyon nesnesi olarak bulunması ele alınmış ve bu başlık altında, fotoğraf koleksiyonculuğunun başlangıcı, gelişimi ve fotoğraf koleksiyonlarının müzelere girişi incelenmiştir. Takip eden alt başlıklarda ise yurtdışındaki müzelerden örnekler sunulmuştur. Buna ek olarak, konuya Türkiye açısından da bakılmış, fotoğraf koleksiyonuna sahip olan veya geçici sergilerle fotoğrafa bünyelerinde yer veren fotoğraf ve sanat müzelerinden örnekler sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca fotoğrafın maddi anlamda değerine dair bir araştırma da yapılmış ve çeşitli örnekler ortaya konmuştur.

Çalışmanın beşinci ve son bölümünde ise fotoğrafın müzelerde koleksiyon nesnesi haline gelmesi ve buna ilişkin kriterler üzerinde durulmuştur. Bu başlık altında, konuya dair çok sayıda yabancı müzeden örnekler sunulmuş, her müzenin kendi belirlediği fotoğraf kabul etme kriterleri ortaya konmuştur. Tezin bu bölümünde ayrıca çeşitli fotoğraf müzeleri ile yapılan yazışmalardan toplanan veriler ve müzelerin koleksiyon yönetim politikalarının incelenmesi sonucunda fotoğrafların müzelerin koleksiyonlarına kabul edilme kriterleri saptanarak değerlendirilmiş ve bir öneri geliştirilmiştir. Daha önce bu kapsamda bir çalışma yapılmaması ve bu konuya ilişkin yazılı kaynak olmaması sebebiyle, özellikle tezin beşinci bölümü kendi alanında başlı başına bir kaynak teşkil etmektedir.

Bu çalışma sırasında, konuya ilişkin yazılı kaynak eksikliğinden dolayı büyük ölçüde müzeler ile birebir yazışmalardan, karşılıklı görüşmelerden ve çok sayıda İngilizce kaynaktan yararlanılmıştır. Bunların yanı sıra, çeşitli dergiler, röportajlar, bildiriler, internet üzerindeki veri tabanlarından elde edilen makaleler, web sitelerinden derlenen bilgiler, teknik sözlük ve ansiklopediler de başvuru kaynaklarını oluşturmuştur. Görsel malzemeler mümkün mertebe yerinde çekilmiş, erişilemeyen durumlarda ise internet üzerinden veya çeşitli yayınlardan taranmak suretiyle elde edilmişlerdir.

2. FOTOĞRAF

“Fotoğraf sözcüğü Eski Yunanca’da ‘photos – ışık, graphien – çizmek ve yazmak’ anlamına gelen kelimelerin birleşiminden oluşmuştur. Açılımı, optik sistemler aracılığı ile ışığa duyarlı gümüş tuzlarının ışıktan etkilenmesi ve bir takım kimyasal işlemlerden geçerek kalıcı görüntüler elde edilmesidir¹”. Görüntü, görünür ışık, morötesi, kızılötesi ve gamma ışınları gibi elektromanyetik ışınımın, ışığa duyarlı gümüş tuzlarını etkilemesiyle elde edilir. Elde edilen bu görüntüye “fotoğraf” adı verilir. Bu ad, ilk kez İngiliz astronom John Frederick W. Herschel tarafından, 1839 yılında fotoğrafçı William Henry Fox Talbot’a yazdığı mektupta kullanılmıştır².

2.1. Fotoğrafın Kısa Tarihçesi

Fotoğrafın tarihsel gelişimi, birbirinden farklı bakış açılarına bağlı olarak çeşitli biçimlerde ele alınmakla birlikte, genel olarak teknik ve sanatsal gelişimler olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu gelişmeler ise zaman aralığı olarak klasik dönem ve modern dönem olarak ikiye ayrılabilir. Klasik dönem, fotoğrafın başlangıcından I. Dünya savaşına kadar olan zaman aralığını kapsarken, modern dönem I. Dünya Savaşı’ndan günümüze kadar olan dönemi kapsamaktadır. Klasik dönemde fotoğraf alanında birçok teknik gelişme yaşanırken, modern dönemde fotoğrafın sanatsal yönü daha fazla ortaya çıkmaktadır³.

Fotoğrafın bulunuşunda ilk adım, 1000–1300 yıllarında Arap bilim adamları İbnal-Haitham ve Kamalad-din tarafından tasarlanan, kelime anlamı karanlık oda olan

¹ Güler Ertan, Bülent Erutku, **Fotoğraf Terimleri Sözlüğü**, (İstanbul: SAY Yayınları, 2004), 113.

² Mehmet Bayhan, “Fotoğraf”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, c. 1. (İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997): 605.

³ Emre Dölen, **Açıklamalı Fotoğraf Tarihi Kronolojisi**. (İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü, 1999), 1.

“Camera obscura” ile atılmıştır⁴. Camera obscura ön yüzünde küçük bir delik bulunan karanlık oda şeklinde kutudur. Delikten geçen ışınlar dışarıdaki görüntünün karşı yüzeye ters olarak düşmesine neden olurlar. Birçok bilim adamı, matematikçi, astronom, bu kavram üzerinde uzun yıllar çalışmış, yeni fikirler geliştirmişlerdir ve camera obscura 17. yy.da gelişimini tamamlamıştır. İlerleyen zamanlarda, ışığa duyarlı maddelerin bulunması, yeni fotokimyasal yöntemlerin keşfi, çok çeşitli pozlandırma ve baskı yöntemlerinin bulunması, fotoğraf filmlerinin, kâğıtlarının, makinelerinin ve diğer yardımcı malzemelerin yapılmasıyla fotoğraf yüz yılı aşkın bir süre içinde gelişmiştir. Dolayısıyla fotoğraf tek bir kişinin buluşu değil, birbirini izleyen çalışma ve çabaların sonucunda ortaya çıkan, zamanla gelişen ve çeşitlenen bir tekniktir. 17. yy sonrası fotoğraf tarihinde yer alan önemli gelişmeler, bu gelişmelere imza atan isimler ve buluşları şöyle sıralanabilir:

(Bu kronolojik liste 4 farklı kaynaktan⁵ derlenerek oluşturulmuştur):

1727 - Johan Heinrich Schulze gümüş tuzlarının ışık etkisiyle karardığını kanıtladı.

1777 - Carl Wilhelm Scheele, gümüş klorürün mavi tonlarına daha duyarlı oluşunu ve amonyakın gümüş klorürün ışığa karşı duyarlılığını yok ettiğini keşfetti.

1800 - Sir Friedrich Wilhelm Herschel kızıl ötesini keşfetti.

1802 - Thomas Wedgewood Kağıt ve deri yüzeyleri gümüş nitrat ve gümüş klorür ile ışığa duyarlı hale getirip, bu yüzeyler üzerine koyduğu nesneleri pozlandırarak fotogramlar elde etti.

1816 - Joseph Nicéphore Niépce camera obscurayı kullanarak elde ettiği görüntüyü yüzeyine gümüş klorür sürerek ışığa duyarlı duruma getirdiği bir kağıt üzerine negatif olarak saptadı.

1826 - Joseph Nicéphore Niépce ilk kalıcı fotoğrafı elde etti. Evinin penceresinden çektiği bu görüntü fotoğrafın başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

⁴ Ertan, Erutku **age**, 40.

⁵ Bülent Erutku, “Türkiye’de Fotoğraf Müzesi İçin Ön Çalışma” (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, 1998), 118-122.

Ozan Bilgisiren, “Kısa Kronoloji - Fotografik İşlem keşifleri”, **Fotoğraf Dergisi**, s. 35 (2001): 86.

Emre Dölen, “Açıklamalı Fotoğraf Tarihi Kronolojisi” (Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü, 1999), 3–26.

Engin Özendes, **Abdullah Freres Osmanlı Sarayının Fotoğrafçıları** (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1998), 16.

- 1839 - Louis Jacques Mandé Daguerre “Daguerréotype” yöntemini geliştirdi.
- 1839 - Hippolyte Bayard Daguerréotype yönteminin kağıt üzerine uygulanışıyla direkt pozitif kağıt işlemini gerçekleştirdi. Bu yöntemle elde ettiği 30 adet fotoğraf ile dünyada açılan ilk fotoğraf sergisi gerçekleşmiş oldu.
- 1840 - William Henry Fox Talbot calotype-negatif geliştirme yöntemini ve pozitif basma işlemini gerçekleştirdi.
- 1842 - Dünyanın ilk resimli dergisi “The Illustrated London News” yayınlanmaya başladı.
- 1842 - Sir Friedrich Wilhelm Herschel “Cyanotype” yöntemini keşfetti.
- 1845 - Carlo Naya, İtalya’dan Pera’ya gelerek yerleşen ilk fotoğrafçılardan oldu ve Grande Rue de Pera’da ilk stüdyoyu açtı.
- 1846 - Carl Zeiss Almanya’da bir cam atölyesi kurdu. Araştırmaların başına getirdiği fizik ve matematik profesörü Ernst Abbe, renk kusuru olmayan apokromatik merceği yaparak kameraların gelişmesine büyük katkı sağladı.
- 1850 - Dünyanın ilk fotoğraf dergisi olan “The Daguerreian Journal: Devoted to the Daguerreian and Photogenic Arts” New York’ta yayınlanmaya başladı.
- 1850 - Osmanlı halkından Basile Kargopoulo Pera’da bir stüdyo açtı ve fotoğrafhanesinde daha çok İstanbul şehir panoraması ve şehir belgelemeciliğine yönelik fotoğraflar üretti.
- 1851 - Dünyanın ilk fotoğrafçılık derneği olan “Societe Heliographique” Paris’te kuruldu.
- 1851 - Fransa’da Comité des Monuments Historiques tarafından tarihi eserlerin fotoğraflanması başlatıldı.
- 1854 - William Henry Fox Talbot’un patentlerinin uzatılmaması sonucu, fotoğrafçılık bu tarihten itibaren tüm İngiltere’de serbest hale geldi.
- 1855 - James Clerk Maxwell ana renkleri tespit etti.
- 1857 - Pascal Sebah El Chark adı ile açtığı stüdyosunda yerel giyisiler içinde dönemin Osmanlı tiplerini fotoğraflamaya başladı.
- 1858 - William Henry Fox Talbot “Fotogravür” yönteminin patentini aldı.

1865 - İlk su altı fotoğrafı Wilhelm Bauer tarafından çekildi.

1872 - Yüzbaşı Hüsnü Bey, Türkiye’de Arap harfleri ile ve Türkçe olarak yayınlanan ilk fotoğraf kitabı “Risale-i Fotografiya”yı yayınladı.

1884 - George Eastman “roll film” sistemini oluşturdu.

1916 - Türkiye’nin ilk fotoğraf derneği olan “Osmanlı Fotoğraf Cemiyeti” kuruldu.

1928 - “Kodacolor” renkli film Eastman Kodak Company tarafından piyasaya sürüldü.

1932 - Almanya’da Agfa firması tarafından, renklerin eklenmesi üzerine temellenen Agfacolor renkli film yapıldı.

1934 - Ansel Adams ve Edward Weston gibi ünlü fotoğrafçıların katılımıyla F64 grubu kuruldu.

1936 - Dünyanın önde gelen fotoğraf dergilerinden “Life” Amerika’da yayınlanmaya başladı.

1945 - Türkiye’nin fotoğraf dergisi olan “Profesyonelin ve Amatörün Dergisi Foto” yayınlanmaya başladı. Sadece iki sayı çıkarabildi.

1958 - Almanya’da Zoom mercek sistemi geliştirildi.

1963 - Renkli polaroid sistem piyasaya sürüldü.

1978 - Polavision kendinden banyolu, 8 mm toplamsal sistem sinema filmi geliştirildi.

1984 - Kodak Camcorder (kamera kayıt) 8 mm kasetli video sistemi geliştirildi.

1986 - Sony, Canon vb. markaların video kameraları üretilmeye başlandı.

1895 – Wilhelm Conrad Roentgen X-ışınları ve radyografiyi keşfetti.

1902 - Kodak, filmler için kıvrılmayan jelatin kullandı.

1921 - Canlılar üzerinde X-ışınlarıyla tomografi çalışmaları yapılmaya başlandı.

1939 - Agfacolor, negatif/pozitif renkli baskı prosesi geliştirdi.

1969 - İnsanın Ay’daki ilk adımları fotoğraflandı.

1991 - Kodak, photo CD sistemi geliştirdi.

1994 - Kodak DCS digital magazinli Canon EOS-1 makine piyasaya sürüldü.

2.2. Tekniklerine Göre Fotoğraf Türleri

Fotoğraflar elde ediliş yöntemlerine göre birçok kategoriye ayrılmaktadırlar. Fotoğraf üretim teknikleri, hem varolan görüntüyü, herhangi bir yüzey üzerinde ışıkla oluşturma, dolayısıyla negatif veya pozitif bir “görüntü elde etme”, hem de elde edilen görüntüleri tekli veya çoklu çoğaltma yöntemleri ile “baskı haline getirme” aşamalarını kapsamaktadır.

Müze sergileme, koleksiyon oluşturma, arşivleme ve eldeki malzemenin müze içinde korunma yöntemleri gibi konularda birbirinden farklı özellikler taşımaları, dolayısıyla farklı sergileme ve koruma yöntemleri gerektirmeleri sebebiyle bu teknikleri kısaca açıklamakta yarar bulunmaktadır. Aşağıda sıralanan belli başlı tekniklerin yanı sıra, içerdikleri kimyasallar sayesinde farklı renk, ton ve efektler sağlayan birçok başka fotoğraf baskı tekniği de mevcuttur.

Elde ediliş yöntemlerine göre fotoğraf türleri:

- Daguerreotype
- Calotype
- Cyanotype
- Ferreotype
- Cam albümin negatif
- Islak kolodyon cam negatif
- Ambrotype
- Karbon baskı
- Albümin baskı
- Jelatin gümüş baskı
- Platin baskı
- Fotogravür
- Fotogram
- Polaroid
- Siyah beyaz negatif
- Renkli negatif film
- Renkli pozitif film (Diapozitif)
- Dijital (Sayısal) fotoğraf

Daguerreotype: İlk fotoğrafik baskı yöntemidir. Gümüş ile kaplanmış bakır levha, iyot buharına tutulur; böylelikle gümüş, ışığa duyarlı gümüş iyodüre dönüşür. Pozlandırılan levha sıcak cıva buharına tutulur. Bu işlemle gümüş, cıva ile amalgam oluşturur. Böylelikle ışık almış yerlerde beyaz gümüş amalgam oluşurken, ışık almamış yerler koyu kalır ve görüntü pozitif oluşur⁶ (Şekil 1).

Şekil 1: Daguerreotype, “Genç Bir Erkek Portresi”, 1845.

Helmut Gernsheim, Alison Gernsheim, *A Concise History Photography* (Londra: Thames & Hudson, 1965), 65.

⁶ Ertan, age, 48.

Calotype: Kağıt negatiftten elde edilen ilk fotoğraf işlemlerinden biri olan bu teknikte, gümüş iyodür kaplı kağıt önce duyarlılaştırılır, ardından pozlandırılır ve geliştirilir, daha sonra ise baskı için şeffaflştırılır. Bu tekniğe “Talbotype” da denmektedir⁷ (Şekil 2).

Şekil 2: Kalotip, “Kireçburnu Dalyanları”, Ernest de Caranza, 1854.

Bahattin Öztuncay, *Vasilaki Kargopulo-Hazreti Padişahî'nin Serfotoğrafi* (İstanbul: Birleşik Oksijen Sanayi A.Ş., 2000), 120.

⁷ Ertan, *age*, 40.

Cyanotype: Bu yöntemde, gümüş tuzları yerine demir tuzları emdirilen kağıt, karanlık bir ortamda kimyasal işlemlerden geçerek duyarlılaştırılır ve direkt gün ışığında pozlandırılır. Bu işlemin ardından suda yıkanan kağıt, oksitlenme yöntemiyle “cyan” (yaklaşık cam göbeği mavi) rengine dönüştüğü için, yönteme bu isim verilmiştir⁸ (Şekil 3).

Şekil 3: Cyanotype, “Sütunlar”, Sharon Angelo, 2004.

“Cyanotype”, Alternative Photographic Processes, <http://classes.asn.csus.edu/vail/art162/instructions/cyano/newcyano.html> [18.03.2007].

⁸ Ertan, age, 44.

Ferreotype: Daguerrotype gibi pozitif görüntü oluşturan bu yöntemde, pozlandırma işleminden önce üzeri ince mine tabakasıyla kaplanmış ve kimyasal işleminden geçmiş siyah demir levhaya, pozlandırıldıktan sonra banyo işlemi uygulanır (Şekil 4). Kullanılan duyarlı tabakanın demir içerikli olması sebebiyle “ferreotype” yani “demir baskı” adını almıştır. “tinytype” da denir⁹.

Şekil 4: Ferrotip, “Osmanlı Beyler”, İstanbul, 1890.

Bahattin Öztuncay, *Vasilaki Kargopulo-Hazreti Padişahî’nin Serfotoğrafi* (İstanbul: Birleşik Oksijen Sanayi A.Ş., 2000), 127.

⁹ Ertan, *age*, 121.

Cam albümin negatif: Bu yöntem, taşıyıcı olarak cam levha kullanılan ilk pratik fotoğraf işlemidir. Yapılan işlemde cam levha, potasyum iyodür karıştırılmış yumurta akı ile kaplanıp kurutulur ve gümüş nitrat ile asitlendirilerek ışığa duyarlı hale getirilir. Pozlandırıldıktan sonra ise gallik asit ile geliştirilir¹⁰ (Şekil 5).

**Şekil 5: Cam Albümin Negatiften Elde Edilmiş Bir Albümin Baskı, “Beatrice”,
Julia Margaret Cameron, 1866.**

“Julia Margaret Cameron”, New York Art World, Art Review, <http://www.newyorkartworld.com/reviews/anotherworld.html> [18.03.2007].

¹⁰ Ertan, age, 40.

Islak kolodyon yöntemi: Bu yöntem, potasyum iyodürlü kolodyon ile kaplanan bir negatif yöntemidir (Şekil 6). Negatif pozlandırılmadan hemen önce gümüş nitratlı bir banyoya alınmaktadır¹¹.

**Şekil 6: Islak Kolodyon Yönteminden Elde Edilen Bir Albimün Baskı,
Julia Margaret Cameron, 1867.**

“Albumen Print From Wet Collodion”, Victoria & Albert Museum, Collections, Julia Margaret Cameron, <http://www.vam.ac.uk/images/image/4220-popup.html> [18.03.2007].

¹¹ Ertan, age, 160.

Ambrotype: Bu yöntemde geliştiriciye nitrik asit ya da cıva klorür ekleyerek yoğunluğu azaltılan negatif, saptama aşmasından sonra siyah bir fonun önüne konur ve bu şekilde pozitif görüntü elde edilir¹² (Şekil 7) .

Şekil 7: Ambrotip, “Anne ve Bebeği”, Fotoğrafçısı Bilinmiyor, 1865.

Bahattin Öztuncay, **Vasilaki Kargopulo-Hazreti Padişahî’nin Serfotoğrafları** (İstanbul: Birleşik Oksijen Sanayi A.Ş., 2000), 119.

¹² Ertan, **age**, 18.

Karbon baskı: 1864'te J.M. Swan tarafından geliştirilen bu yöntem, bikromatlı ya da pigmentleşmemiş jelatin kaplı kağıt üzerine, jelatinin çözülmezlik özelliğinden yararlanarak, değmeli baskı yoluyla tek ya da çok renkli baskı yapma işlemidir. Pozlandırılmış tabaka, kağıt ya da plastik bir taşıyıcıya geçirilir ve jelatin sıcak su eritildiğinde pozitif pigment görüntü kağıtta kalır. Bu şekilde sarı, macenta ve siyah görüntüler üst üste basılarak renkli görüntü elde edilir¹³ (Şekil 8). Dayanıklı olması sebebiyle bu yöntem daha çok kitap illüstrasyonlarında ve fotoğrafların ticari baskılarında kullanılmıştır.

Şekil 8: Karbon Baskı, "Portrait of Mary Hiller", Julia Margaret Cameron, 1867.

"Carbon Print", Victoria & Albert Museum, Collections,
<http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/magnify.php?imageid=im00050> [18.03.2007].

¹³ Ertan, age, 175.

Albümin Baskı: Bu yöntem 1850’de icat edilmiş ve takip eden 40 yıl içinde en çok kullanılan yöntem olmuştur. Kağıt yüzeyinin yumurta akı ve tuz ile, ardından da gümüş nitratla kaplanmasıyla elde edilir. Başka bir deyişle, tuz ve gümüş nitrat, ışığa duyarlı gümüş tuzları elde etmek üzere kombine edilir. Yüzeyi kaplanmış bu kağıt, negatifle çakıştırılarak güneşte pozlanarak baskı elde edilir¹⁴ (Şekil 9).

Şekil 9: Albümin Baskı, “Jane Morris, posed by Rossetti”. John R. Parsons, 1865.

“Albumen Print”, Victoria & Albert Museum, Collections, <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/magnify.php?imageid=im00171> [18.03.2007].

¹⁴ “Albumen Print”, Victoria & Albert Museum, Exploring Photography, <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/processframe.php?processid=pr004> [19.03.2007].

Jelatin gümüş baskı: Bir hayvansal protein olan ve yapışkan özelliğinden dolayı duyarkatlarda bağlayıcı olarak kullanılan jelatin, kağıt veya başka bir taşıyıcı yüzey üzerinde, ışığa karşı duyarlı gümüş tuzlarını bir arada tutmak amacıyla kullanılmıştır. Bir baskı yöntemi olan albümin baskının tersine, jelatin gümüş baskı bir geliştirme yöntemidir (Şekil 10). Bu yöntem, negatiften siyah beyaz baskı elde etmek üzere kullanılan en yaygın yöntemlerden biri olmuştur¹⁵.

Şekil 10: Jelatin Gümüş Baskı, “Building the Rockefeller Center”,

Fred Zinnemann, 1932.

“Gelatin Silver Print”, Victoria & Albert Museum, Collections, <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/magnify.php?imageid=im00218> [18.03.2007].

¹⁵ “The Gelatin Silver Print”, Cornell University Library, Historic Photographic Processes, <http://cidc.library.cornell.edu/adw/gelatinsilver.htm#Gelatin> [18.03.2007].

Platin baskı: 1873 yılında William Willis tarafından bulunan bu teknik, ilk zamanlar görüntüyü oluşturmak için kullanılan demir tuzlarının ışığa duyarlılığına dayanmaktaydı. Ancak istenmeyen kimyasal reaksiyonlar oluşması sebebiyle daha sonra demir yerine platin kullanılmaya başlanmıştır. Gümüş tonlarında görüntü veren bu baskı türü (Şekil 11), günümüzde de oldukça yüksek ücretlerle alıcı bulmaktadır¹⁶.

Şekil 11: Platin Baskı, "A Cider Mill Near Lake Warramaug, Connecticut", Robert S. Redfield, 1890.

"Platinum Print", The American Museum of Photography, <http://www.photographymuseum.com/ciderlg.html> [18.03.2007].

¹⁶ "Platinum Print", Victoria & Albert Museum, Exploring Photography, <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/processframe.php?processid=pr013> [18.03.2007].

Fotogravür: “Bu yöntemin temeli, Fox Tallbot’un buluşu olan Tuzlu kağıt baskıya (Talbotype) dayanır. Karl Klic tarafından 1879 yılında geliştirilmiş bir fotomekanik baskı yöntemidir”¹⁷ (Şekil 12).

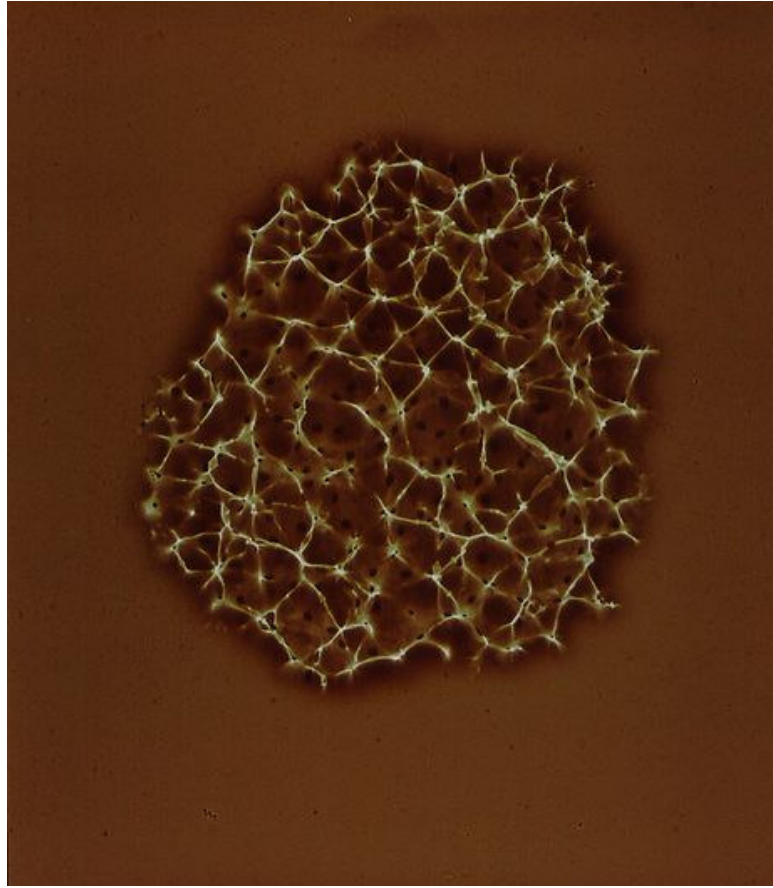

Şekil 12: Fotogravür, "The Old Lock at Welford", James Leon Williams, 1892.

“Photogravure”, The American Museum of Photography, <http://www.photographymuseum.com/oldlock1.html> [18.03.2007].

¹⁷ Ertan, **age**, 111.

Fotogram: Kamera veya objektif olmaksızın, objelerin, ışığa duyarlı emülsiyonla kaplanmış bir kağıt üzerine yerleştirilmesi ve ardından ışıkla pozlandırılması yöntemiyle elde edilen fotoğraflara “fotogram” denir (Şekil 13). Bu yöntemde, objenin kapladığı alanlar pozlanmayacak, dolayısıyla beyaz kalacak, ışığı gören kısımlar ise kararacaktır. Eğer obje saydam ise orta tonlar görülecektir. Pozlama işleminden sonra kağıt, tıpkı fotoğraf baskısında olduğu gibi, geliştirme, ara banyo ve sabitleme işlemlerine tabi tutulur¹⁸.

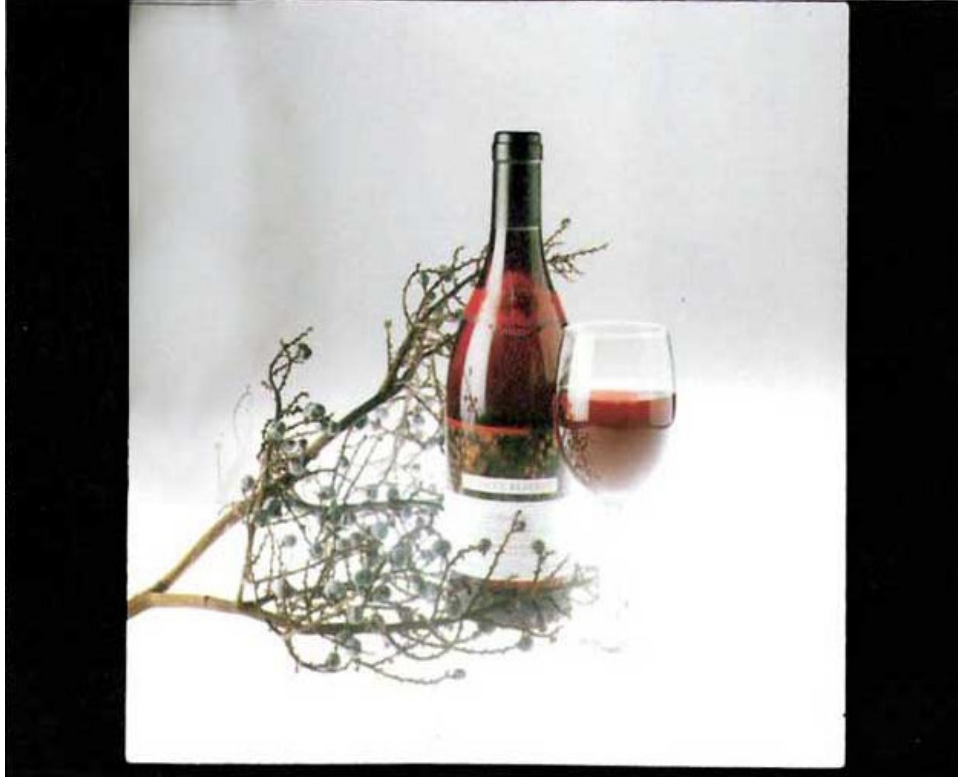

Şekil 13: Fotogram, “Full Circle”, Susan Derges, 1992.

“Photogram”, Victoria & Albert Museum, Photographic Processes, <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/magnify.php?imageid=im00304> [18.03.2007].

¹⁸ “Photogram”, Victoria & Albert Museum, Exploring Photography, <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/processframe.php?processid=pr018> [18.03.2007]

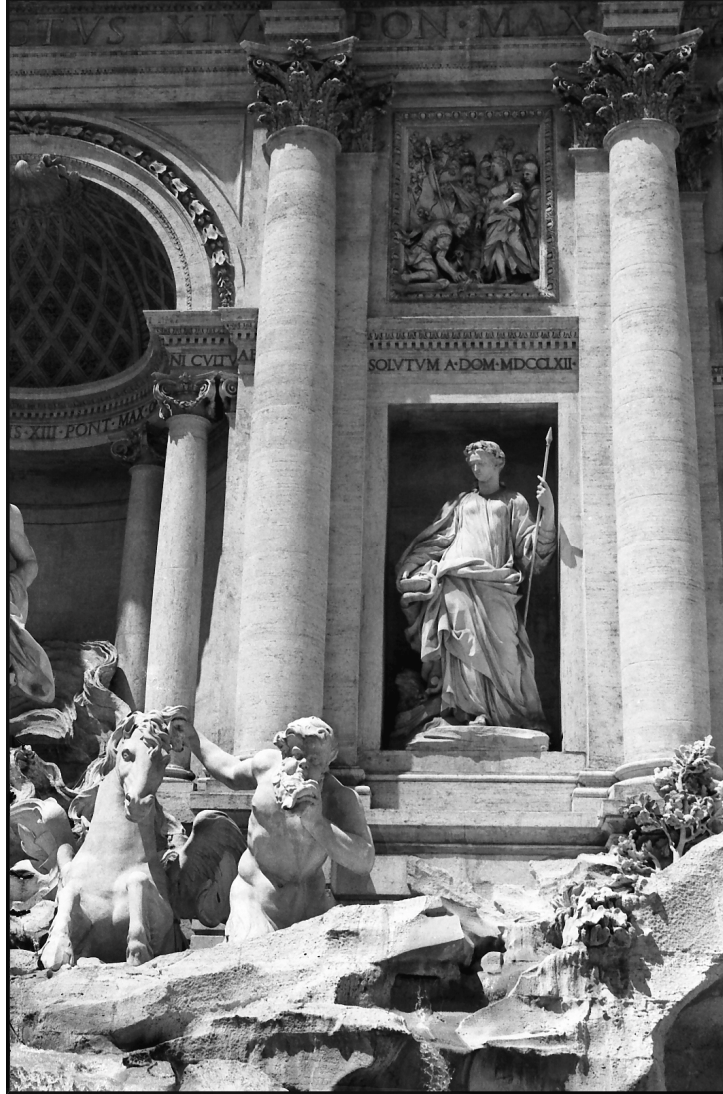
Polaroid: Bu tür filmlere anında görüntü veren filmler de denmektedir. Polaroid film sisteminde, 3 renge duyarlı duyarkat taşıyan filmlerin her birinde boya fotoğraf kağıdının üzerinde hazır bulunur. Pozlandırma işlemime başlandığında, film fotoğraf makinesinin altından çekilir, bu sayede kesedeki kimyasal emülsiyon silindirler arasından geçerken yayılır ve yüzyüze gelerek dışarı çıkar. Üst üste gelen negatif ve pozitif yüzeyler dışarı çıkarıldığında, alıcı tabaka üzerinde, tüm renkleri taşıyan bir pozitif görüntü oluşmaktadır¹⁹ (Şekil 14).

Şekil 14: Polaroid, Stil Life Çalışması, İlksen Baysaling, 2000.

¹⁹ Ertan, **age**, 225.

Siyah beyaz negatif film baskısı: Bu tür filmlerin üzerinde sadece siyah ve beyaz tonlarında görüntüler oluşmakla birlikte, değişik renkteki ışıklar sayesinde değişik yoğunlukta tonlar da elde edilmektedir. Siyah-beyaz filmler duyarkatlarının ışığın renklerine gösterdikleri tepkileri ve duyarkat yapılarına göre Pankromatik, Ortokromatik ve Ortonom filmler olarak üç gruba ayrılırlar. Bu tür filmlerden yapılan baskılar da siyah, beyaz ve gri tonlarında elde edilir²⁰ (Şekil 15).

Şekil 15: Siyah Beyaz Negatif Film Baskısı, “Aşk Çeşmesi”, İlksen Baysaling, 2006.

²⁰ Ertan, age, 76.

Renkli negatif film baskısı: Her biri bir ana renge karşı duyarlı, mavi, yeşil ve kırmızı renkte üç duyarkat tabakasından oluşan filmlere renkli film denir. Bu tür filmlerde her bir tabaka ışığa karşı duyarlı gümüş bileşiklerini içerir. Geliştirme banyosunda boyar maddeler her bir duyarkatı kendi rengine boyayarak renkli negatif görüntüyü oluştururlar²¹. Bu malzemeden elde edilen pozitif fotoğraf baskılarına ise renkli negatif film baskısı denir (Şekil 16).

Şekil 16: Renkli Negatif Film Baskısı, Bir Makro Çalışma, İlksen Baysaling, 2006.

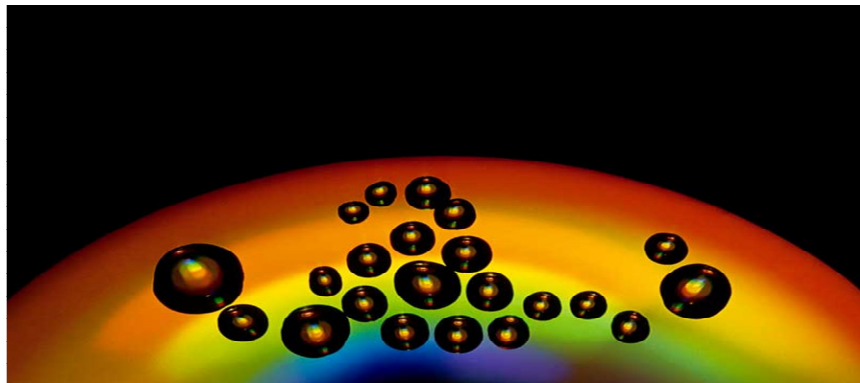
²¹ Ertan, age, 77.

Renkli pozitif film (Diapozitif): Günümüzde saydam olarak ifade edilen dia pozitif filmidir. Renkli saydam filmlerde tabakalar, renkli negatif filmlerde olduğu gibi, yani mavi, yeşil, kırmızı sırasıyla dizilmiştir. Tüm renkler ve tonlar pozitifdir, yani filmin üzerindeki görüntü gözle görüldüğü gibidir (Şekil 17). “Bu tür filmler projeksiyon aracılığı ile ya da doğrudan kullanılmaktadırlar”²².

Şekil 17: Dia Pozitif Film Örnekleri, İlksen Baysaling, 2005.

Dijital (Sayısal) Fotoğraf: Film kullanılan bir fotoğraf makinesi yerine foto sensör matris kullanılan dijital bir fotoğraf makinesiyle elde edilen sayısal görüntüye dijital fotoğraf denir. Bu tür veriler bilgisayar ortamına aktarılarak değiştirilebilmekte, eklemeler, çıkartmalar yapılabilen ve bir takım efektler uygulanarak üzerlerinde çeşitli manipülasyonlar yapılabilmektedir²³ (Şekil 18).

Şekil 18: Dijital (Sayısal) Fotoğraf Örneği, İlksen Baysaling, 2006.

²² Ertan, **age**, 78.

²³ Ertan, **age**, 55.

2.3. Konularına Göre Fotoğraf Türleri

Fotoğraflar tekniklerine göre olduğu kadar konularına göre de birçok kola ayrılmaktadır. Bu ayrımlar çoğunlukla fotoğrafçının seçimine ve yapılan çekimin amacına göre belirlenmektedir ve bir fotoğraf bu başlıklardan bir veya daha fazlasına dâhil olabilir. Konularına göre fotoğraflar aşağıda görüldüğü şekilde gruplara ayrılmaktadır.

- Belgesel fotoğraf
- Deneysel fotoğraf
- Fotoröportaj
- Gece fotoğrafı
- Kızılötesi fotoğraf
- Gerçeküstücü fotoğraf
- Gezi fotoğrafı
- Haber fotoğrafı
- Hava fotoğrafı
- Makro fotoğraf
- Manzara fotoğrafı
- Moda fotoğrafı
- Nü fotoğrafı
- Portre fotoğrafı
- Reklam fotoğrafı
- Sanat fotoğrafı
- Still life fotoğrafı
- Stüdyo fotoğrafı
- Su altı fotoğrafı
- Vahşi yaşam fotoğrafı
- Yemek fotoğrafı

2.4. Fotoğraf Koleksiyonlarını Müze İçinde Koruma ve Saklama Koşulları

Fotoğrafik malzemeler, kütüphane ve arşivlerde diğer nesnelerle bir arada tutulsalar da, kâğıtlar ve kitaplardan daha farklı özelliklere sahiptirler²⁴. Bu malzemeler, dikkatsiz tutulduklarında çizilme veya (cam negatifler için) kırılma riskleri taşımaları sebebiyle oldukça hassas olarak nitelendirilirler. Oysa çoğu kişinin bilmediği risk, bu

²⁴ S. Norbert Baer, Paul N. Banks, **Care of Collections**, ed. Simon Knell, 6. bs. (New York: Routledge, 2004), 269.

malzemelerin kimyasal zararlara karşı olan hassasiyetidir²⁵. Normal ısı ve nem koşullarında fotoğraf kâğıtları, filmler ve diğer fotoğrafik malzemeler çok düşük bir ölçekte okside olurlar. Bu malzemeler için en büyük risk, bu okside oluşu arttıran hidrojen sülfid, sülfür dioksit, nitrojen oksit ve ozon gazlarıdır. Bu gazlar genelde kâğıtların sararmalarına, görüntüdeki gümüş tuzlarının zamanla yok olmasına, lekelenmeye ve negatiflerin film tabanlarında sislenmeye neden olurlar²⁶.

Fotoğrafik malzemelerin karşı karşıya olduğu riskler sadece kimyasal risklerle sınırlı değildir. Çevresel, mekanik ve biyolojik faktörler de bu malzemeler için birer risk kaynağıdır. Ani ısı değişimleri, filmlerin ve kâğıtların kıvrılmasına sebep olan kuru ortam, bakteri, güve ve böcekler yüzünden oluşan delik ve lekeler, mantarların fotoğraf baskılarına yerleşmesi sonucu oluşan matlaşma ve yanlış depolama sonucu yüzeydeki emülsiyonun başka yüzeylere bulaşması bu risklere örnektir²⁷. Bu sebeple fotoğraf baskıları, filmler ve diğer fotoğrafik malzemeler özel şartlar altında korunmalıdır. Bu koruma, ancak malzemenin arşivleneceği mekân seçimi, mekânın iklimlendirilmesi, mekan içinde ideal hava ortamının sağlanması, mekan düzenlemesi, fotoğrafların uygun şekilde paketlenme ve yerleştirilmesi gibi birçok farklı koşulun yerine getirilmesiyle gerçekleştirilebilir²⁸. Bu farklı koşullar, bir fotoğraf arşivinde uygulanması ve uygulanmaması gerekenler olarak iki başlık altında toplanabilir.

2.4.1. Bir Fotoğraf Arşivinde Uygulanması Gerekenler

- Fotoğraf baskıları, filmler ve diğer fotoğrafik donanımın korunmasında, söz konusu nesnelerin arşivleneceği yerin seçimi çok önemlidir. Fotoğraf arşivlemekten başka bir amaç için kullanılmaması gereken bu mekânda, sıcaklık ve nem, sabit olacak şekilde ayarlanmalıdır²⁹.
- Malzemelerin bulunduğu mekân, en az 15–20 derecelik bir ısıda olmalıdır.

²⁵ Philip Ward, *The Nature of Conservation A Race Against Time* (Unites States of America: The Getty Conservation Institute, 1989), 18.

²⁶ Baer, *age*, 141.

²⁷ Siegfried Rempel, *The Care of Black & White Photographic Collections: Cleaning and Stabilization*. (Kanada: Canadian Conservation Institute, 1980), 23.

²⁸ Bülent Erutku, “Fotoğraf Arşivleri İçin Genel Saklama-Koruma Koşulları”, *Fotoğraf Dergisi*, c. 3. s. 35 (2001): 148–149.

²⁹ *age*, 148.

- Malzemelerin konduğu mekânın boyanması gerekiyorsa, su bazlı maddeler kullanılmalıdır.
- Malzemelerin içine konacağı dolap, çekmece ve raflar anotlaştırılmış alüminyumdan yapılmış olmalıdır³⁰.
- Tüm malzemeler çok özenli bir şekilde tutulmalı, parmak izi, çizik ve leke bırakmaktan kaçınılmalıdır.
- Negatifler özel kapalı kutularda korunmalıdırlar.
- Malzemeler yüksek kaliteli, yapıştırıcı barındırmayan, asitsiz kâğıttan yapılmış zarflar içinde tutulmalıdır³¹.
- Mekanda kullanılan otomatik kontrol sistemleri düzenli olarak kontrolden geçirilmelidir.
- Mekanda klima sistemi bulunmuyorsa, küçük toz parçacıklarını ayırabilen ve bağıl nemi kontrol eden saf silikajel gibi reaksiyon vermeyen maddeler kullanılmalıdır³².
- Birçok farklı türde fotoğraf malzemesi (nitrat esaslılar, kolodyon esaslılar, siyah/beyaz kâğıtlar, siyah/beyaz filmler, renkli kâğıtlar, renkli film ve dia pozitifler vb.) olması sebebiyle, her bir malzemenin ihtiyaç duyduğu ideal ısı ve nem farklılık göstermektedir³³. Bu sebeple, arşivleme sırasında bu farklılıklara dikkat edilmeli, uygun koşullar sağlanmalıdır.
- Benzer türde ve benzer formatta malzemeler aynı yerde saklanmalıdır³⁴.

2.4.2. Bir Fotoğraf Arşivinde Kaçınılması Gerekenler

- Malzemelerin konduğu mekan güneş ışığı almamalıdır.
- Malzemelerin konduğu mekanda su tesisatı, bakteri ve gazların oluşumuna olanak sağlayan halı, temizlik maddeleri ve fotokopi makinesi bulunmamalıdır³⁵.
- Arşiv mekanında sıcaklık 24° üzerine çıkmamalıdır.

³⁰ age, 148–149.

³¹ Ward, age, 18.

³² Erutku, age, 148.

³³ age, 148.

³⁴ Rempel, age, 23.

³⁵ Erutku, age, 148.

- Fotoğraf baskıları veya filmlerin paketlenmesi sırasında kâğıt veya plastik zarflar kullanılmamalıdır. Bunun sebebi, kâğıdın içindeki asidin ve plastiğin içindeki sentetik materyallerin fotoğrafik malzeme üzerindeki kimyasal zararlarıdır. Buna ek olarak zarfların kenarında bulunan yapıştırıcı kısım fotoğrafların ağarmasına sebep olmakta, zarfların üzerinde (varsa) bulunan yazıların mürekkepleri de kâğıttan geçerek fotoğraf filmlerinin içine sızabilmektedir³⁶.
- Nütrat esaslı malzemeler, özellikle zarar görmüş olanlar, diğer malzemelerle aynı yerde kapalı olarak tutulmamalıdır³⁷. Kimyasal yapılarından dolayı çevrelerine zarar veren kolodyon ve di-asetat kökenli fotoğraflar da diğerlerinden farklı yerde muhafaza edilmelidirler³⁸.
- Fotoğrafların arşivlenmesi sırasında kullanılacak malzemeler çok önemlidir. Gümüş (Ag) ya da jelatinle reaksiyona girebilen kükürt (S), demir (Fe), bakır (Cu) içeren ve basınca karşı hassas, eter bağlı ürünler bu arşivlerde kesinlikle kullanılmamalıdır³⁹.

³⁶ Ward, **age**, 18.

³⁷ **age**, 23.

³⁸ Erutku, **age**, 149.

³⁹ **age**, 149.

3. FOTOĞRAFIN MÜZE İÇİNDEKİ ROLÜ

Fotoğraflar önemli birer görsel malzemedirler ve bu sebeple her tür müze içinde ve hemen her bölümde fotoğrafa oldukça fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu kullanım çeşitliliğini sağlayan unsur fotoğrafın, bünyesinde barındırdığı farklı özelliklerdir. Bu özellikler doğrultusunda müze içinde fotoğrafın kullanım şekilleri birkaç başlık halinde ele alınabilmektedir.

3.1. Fotoğrafın Müze İçinde Kullanım Şekilleri

Birer görsel kayıt malzemesi olan fotoğraflar müze içinde en fazla, eserlerin kayıtlarının tutulmasında, yani envanter oluşturmada kullanılmaktadırlar. Bunun yanı sıra, çoğu müzede geniş yer kaplayan arşiv bölümlerinde gerek eserler, gerek müzenin kendisi, gerekse müzenin kapsamıyla ilgili çalışmalarda kayıt tutulmasını sağlarlar. Bilgi, belge, sergi ve koleksiyon malzemesi olma nitelikleri, araştırmalarda önemli referanslar teşkil etmeleri, tanıtımlar ve çeşitli yayınlarda kullanılacak görsel malzemeler olmaları gibi birçok alt başlık fotoğrafın müze içinde yer alma şekillerine örnek olarak verilebilmektedir. Bu maddeler 3 ana başlık altında toplanabilir:

- Nesne olarak fotoğraf
- Bilgi/Belge olarak fotoğraf
- Dolaylı yollarla müze içinde yer alan fotoğraf

3.1.1. Nesne Olarak Fotoğraf

Fotoğraf, gösterdikleri sayesinde bir arşiv belgesi olabilirken, tarihsel özellikleri, yapım tekniği, konusu, fotoğrafçısı, malzemesi vb. belirleyici özelliklerine göre saklanacak, korunacak, arşive dâhil edilecek malzemenin bizzat kendisi de olabilir. Örneğin günümüzde sık karşılaşılmayan tekniklerden olan bir daguerreotype, ya da nadir bulunan bir kâğıda yapılmış fotoğraf baskısı, taşıdığı görüntülere bakılmaksızın, sırf sayılan özellikleri sebebiyle korunacak, saklanacak nesnenin kendisi olabilir. Kimi durumda ise söz konusu fotoğraf hem gösterdikleri, hem de malzemesi ve tekniği açısından özel olabilir. Bu durumda da fotoğrafın hem nesne olarak hem de belge olarak değeri vardır.

Örneğin Osmanlı döneminden günümüze kadar gelebilen eski İstanbul fotoğrafları, Osmanlı hanedanına ait fotoğraflar, devlet adamlarının portreleri, dönemin kıyafetlerini, mesleklerini, mimari eserlerini gösteren günlük yaşama dair fotoğraflar, panoramalar, şehir manzaraları, sokak fotoğrafları gibi dönem hakkında referans veren, aynı zamanda teknikleri ve basıldıkları malzemeler açısından da özel olan fotoğraflar az önce adı geçen, hem nesne, hem belge olarak değeri olan fotoğraflar grubuna dâhildirler.

Fotoğrafın nesnel özelliklerinin öne çıktığı bir takım farklı kullanım alanları da mevcuttur. Bu başlıklar şöyle sıralanabilir:

- Müze İçinde Görsel Malzeme Olarak Kullanılan Fotoğraf
- Tek Başına Bir Sergi Nesnesi ve Sanat Eseri Olarak Fotoğraf

3.1.1.1. Müze İçinde Görsel Malzeme Olarak Kullanılan Fotoğraf

Bir müze için kendisini ve koleksiyonunu hedef kitlesine tanıtmak en az ziyaretçilerine sunduğu eserler kadar önemlidir. Müzeler, ziyaretçilerine kendilerini ve koleksiyonlarını tanıtır anlatmak için broşürler, kataloglar, bilgi panoları gibi bir takım hizmetler sunarlar. Tüm bu malzemelerin en önemli unsuru fotoğraflardır. Çünkü fotoğraflar izleyiciyi öncelikle görsel olarak çeker ve daha sonra konu hakkında bilgi verir veya yazılı bilgiye yönlendirirler.

Müze girişlerindeki resimli panolar (Şekil 26), vitrin içine konan panolar (Şekil 27), sergi salonlarında yer alan bilgi panoları (Şekil 28), müzelerin kendi tarihçeleri veya koleksiyonları ile ilgili bilgileri vermek üzere ayırdıkları bölümlerde yer alan panolar (Şekil 29), müzelerin sergi zamanlarında bastırıp ziyaretçilere dağıttıkları sergi broşürleri (Şekil 30), müzelerin, mağazalarında tanıtım amacıyla satışa sundukları çeşitli giyecek, süs eşyası, kartpostal vb. objelerin fotoğrafları (Şekil 31) ve müzelerin dış cephelerinde kullandıkları tanıtım amaçlı ve diğerlerinden çok daha büyük boyutlardaki cephe fotoğrafları (Şekil 32), fotoğrafın müze içinde görsel malzeme olarak kullanımına örnek olarak verilebilir. Bunun yanı sıra müzeler zaman zaman çeşitli sanatsal, bilimsel, vb. yayınlar da çıkarmaktadırlar. Fotoğraf bu tür yayınlarda da ihtiyaç duyulan bir görsel malzemedir.

Şekil 26: Uçuş Müzesi'nin (Museum of Flight) tanıtım panosu

"Museum of Flight", <http://www.firstblueangel.com> [23.03.2007].

Şekil 27: Georgia Kent Müzesi'nden Bir Vitrin Görünümü

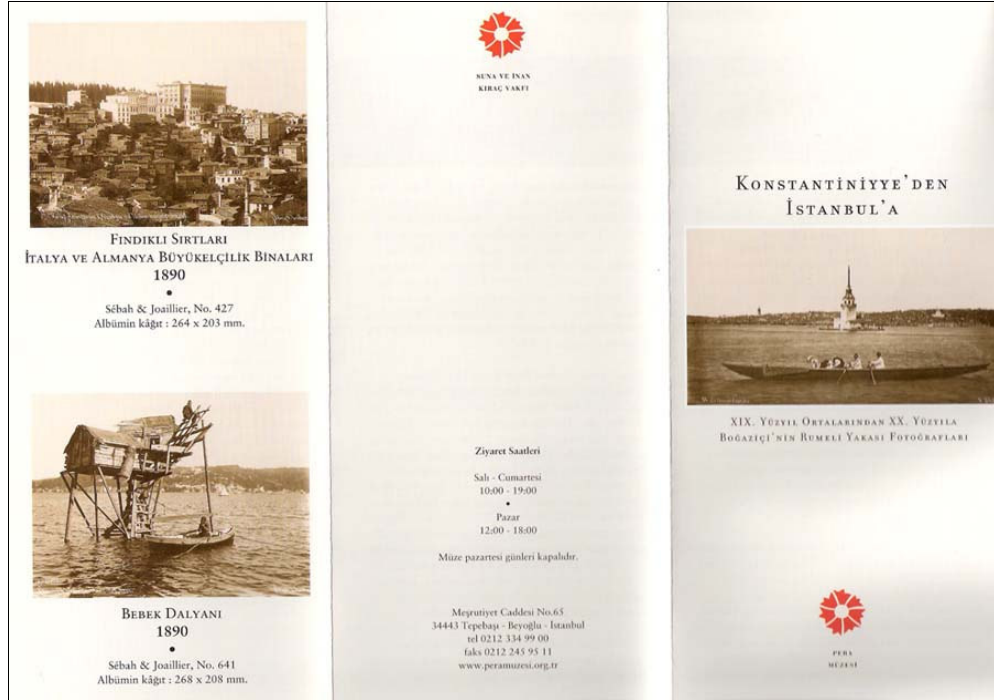
“Capitol Museum Virtual Tour: History Museums”, Georgia Capitol Museum, Virtual Visits, http://www.sos.state.ga.us/museum/virtual_tour/history_museum.htm [23.03.2007].

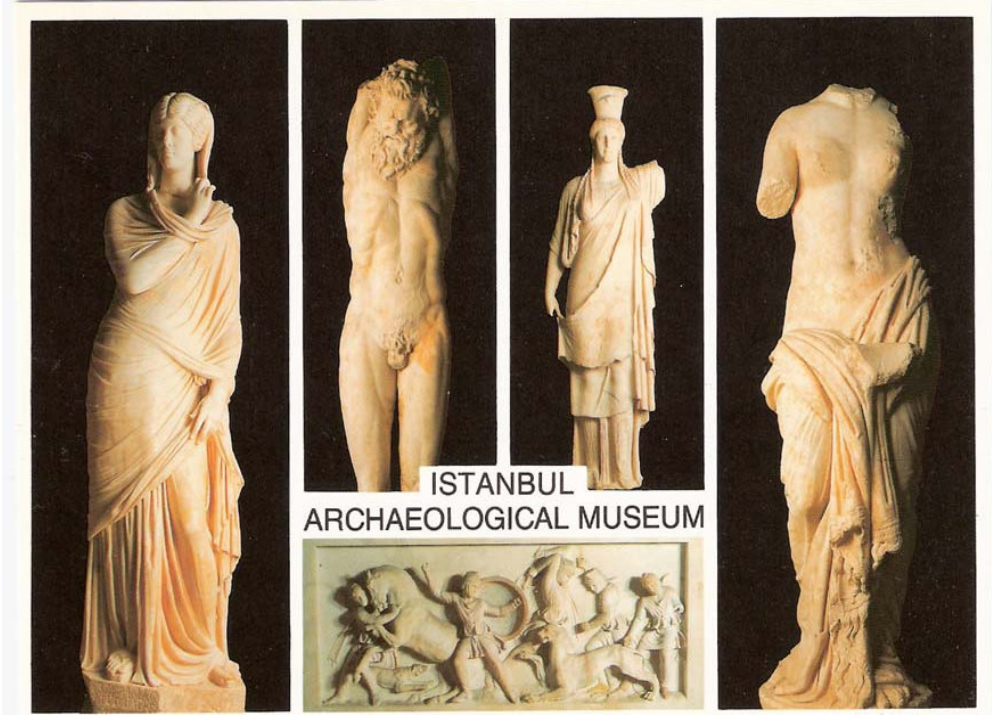
Şekil 28: İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde Bulunan Çocuk Müzesi'nden Bir Pano

Şekil 29: İstanbul Arkeoloji Müzeleri İçinde Bulunan Bilgi Panolarının Genel Görünümü

Şekil 30: Pera Müzesi Sergi Broşürü

Şekil 31: İstanbul Arkeoloji Müzeleri Satış Kısımında Bulunan Tanıtım Amaçlı Kartpostallardan Biri

Şekil 32: British Museum Dış Cephe Afişi

“British Museum Front”. Loyola Marymount University, Museums, British Museum. <http://myweb.lmu.edu/dcooke/contiki/England/london-britishmuseum-dan.jpg> [15.03.2007].

3.1.1.2. Tek Başına Bir Sanat Eseri ve Sergi Nesnesi Olarak Fotoğraf

“Fotoğraf özneyi nesne, hatta bir müze nesnesi haline dönüştürmüştür”⁴⁰ der Roland Barthes. Fotoğraf koleksiyonculuğunun başlangıcının fotoğrafın erken denebilecek dönemlerine rastlamasına rağmen, fotoğrafın müze içinde bir sanat nesnesi olarak yer alışı çok da eskiye dayanmamaktadır. Tarihsel bağlamda ele alınırsa, fotoğraf ilk kez 1855 yılında Paris’te düzenlenen Exposition Universelle’de başlı başına bir sergi nesnesi olmuştur. Bu fuar 1855’te ikincisi düzenlenen bir dünya fuarı olmakla birlikte, içinde fotoğraf sergisine yer veren ilk fuardır⁴¹. Dünya Fuarları daha sonraki yıllarda da tekrar ederek, birçok ülkede büyük organizasyonlar şeklinde gerçekleştirilmişlerdir. Takip eden yıllarda, fotoğraf, müzenin içine çeşitli kullanım alanlarıyla girdiyse de başlı başına bir eser ve sergileme nesnesi olarak müzede yer alışı 1990’lı yılları bulmuştur. Fotoğraf koleksiyonculuğunun çok daha eskiye dayandığı bir gerçektir, ancak bunun sebebi fotoğrafın belgesel ve arşivsel değeri olmuştur. 90’lardan sonra ise her büyük müze fotoğraf bölümü açarak koleksiyon oluşturmaya ve fotoğrafları sergilemeye başlamıştır⁴².

Fotoğraf zevkini biçimlendirmede müzenin rolü azımsanamaz çünkü müzeler fotoğraflara bakmanın yeni koşullarını sunarlar⁴³. Bugün bir fotoğraf sergisi düzenlemek, en az ressamın kişisel sergilerini açmak kadar gözde bir müze etkinliği haline gelmiştir⁴⁴. Son yıllara bakıldığında, ülkemizde de fotoğraf sanatına oldukça fazla ilgi olduğu, açılan fotoğraf sergilerinin sayılarının gittikçe arttığı, fotoğrafların önemli meblağlarla satıldığı ve satın alındığı, galeriler ve modern sanat müzelerin açılmasıyla fotoğrafa bir sergi nesnesi olarak geçmişe oranla çok daha fazla yer verildiği görülmektedir. Artık fotoğraf sergileri müzelerde birkaç ay süren sergi programlarına dâhil edilmekte, televizyon reklamlarıyla insanlara duyurulmakta, gazete ve dergilerde yer almaktadır.

Günümüzde ABD ve birçok Avrupa ülkesinde fotoğraf sanatçıları yapıtlarını fotoğraf galerilerinde sergilemektedirler. Bu ülkelerde müzeler de büyük sergiler

⁴⁰ Roland Barthes, **Camera Lucida** (İstanbul: Altıkkırkbeş Yayın, 2000), 27.

⁴¹ Susan Sontag, **Fotoğraf Üzerine**, çev. Reha Akçakaya, 2. bs. (İstanbul: Altıkkırkbeş Yayın, 1999), 106.

⁴² Erutku, **age**, 15.

⁴³ Sontag, **age**, 160.

⁴⁴ **age**, 153.

düzenlemektedirler⁴⁵. Ülkemizde de son yıllarda yeni yeni açılmaya başlanan modern sanat müzeleri bu tür sergiler düzenlemekte ve fotoğraf sergilerini galeriler, bankalar, okullar, kültür merkezleri, Belediye galerileri, vb. kurumlardan bir adım öteye taşımaktadırlar.

Fotoğraf günümüzde çeşitli sergi yöntemleriyle sadece sanat müzelerinde değil, hemen her tür müzede sergilenebilmektedir. Örneğin, içinde sadece arkeolojik eserlerin sergilendiği İstanbul Arkeoloji Müzesi, bağımsız bir fotoğraf sergisi yerine, çekimini Ali Konyalı'nın gerçekleştirdiği, müze içindeki eserlerin ayrıntılı görüntülerinden oluşan bir fotoğraf sergisi düzenlemiştir. Böylece hem müzenin koleksiyon temasına uygun bir proje gerçekleştirmiş, hem eserleri büyük boyutlu fotoğraflarla bir araya getirip farklı bir sunum yapmış, hem de arkeolojik nesnelerin de sanatsal fotoğraflarla birlikte sergilenebileceğini göstermiştir (Şekil 36).

Şekil 36: Ali Konyalı'nın Sergi Fotoğraflarından İki Örnek

⁴⁵ Aramis Kalay, "Fotoğraf Sanatı, Sanatçısı, Galeriler" (4. AFSAD Fotoğraf Sempozyum Bildirisi, AFSAD Yayınları, 1992)'den aktaran Bülent Erutku, "Türkiye'de Fotoğraf Müzesi İçin Ön Çalışma" (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, 1998), 13.

3.1.2. Belge Olarak Fotoğraf

Oxford İngilizce sözlüğünde belgesel dokümanter, belgelemek, kaydetmek olarak açıklanmıştır⁴⁶. Fotoğraf için yapılan çok çeşitli tanımlardan biri ise “görsel bir sanat ve en iyi belge”⁴⁷ tanımıdır. “Fotoğraflar yazılı ya da sözlü kaynaklarda rastlanmayan bilgileri aktarabildikleri gibi, bu kaynaklarda bulunan pek çok bilgiye yeni kanıtlar ekleyerek yeni sorulara ve yanıtlara yol açarlar. Tanıklıklarıyla kimi zaman diğer bilgi kaynaklarının kanıtlarını tamamlarlar”⁴⁸

Allan Sekula “Bir Arşiv Okuma” adlı makalesinde (1991) dikkatimizi fotografik arşivin gücüne çekmektedir. Müzelerde kullanılanlardan ticari arşivlere, tarihi koleksiyonlardan aile albümlerine kadar birçok arşiv türü vardır. Bu arşivler kütüphanelerde, ticari firmalarda, müze ve özel koleksiyonlarda bulunur. Hepsinin ortak özelliği ise çok çeşitli imajları bir araya getirmeleri ve bu imajlara, bir arşivde bulunmalarının sonucu olan homojenliği yükledikleri gerçeğidir⁴⁹.

Konu daraltılıp müze bağlamında ele alınırsa, arşivlerin, müzelerin temel veri kaynaklarını oluşturdukları fikri öne çıkar. Müze içinde veya dışında çekilen, müze, eserler veya müzenin konseptine paralel konular ile ilgili fotoğraflar, müzenin arşivinde belli bir düzen dâhilinde, negatifleriyle birlikte yer alırlar. Bu arşivlere ait fotoğraflar, araştırmacılar, öğrenciler ve akademisyenler tarafından ihtiyaç duyulduğunda, müzenin inisiyatifi dâhilinde çoğaltılarak kullanıma sunulurlar.

Müzelerin bir kısmı, koleksiyonlarına dair literatür çalışması yaparak, arşivlerini koleksiyonun temasını oluşturan konu üzerinde yoğunlaştırmaktadırlar. Böylece, konuya dair ek bir bilgi kaynağı oluşturmuş olmaktadır. Bu tarz arşivlerde yazılı belgeler ve ses kayıtlarının yanı sıra fotoğraf da önemli bir yer kaplamaktadır. Örneğin Avusturya’da bulunan Museum der Fotografie (Fotoğraf Müzesi), fotoğraf sergilenen 4 galerinin yanı sıra, 2 galerisini de fotoğraf ile ilgili literatüre ve arşivsel dokümantasyona ayırmıştır⁵⁰.

⁴⁶ Liz Wells, **Photography: A Critical Introduction**, 9. bs. (New York: Routledge, 2006), 17.

⁴⁷ Sinan Çetin, “Fotoğrafın belgesi Yanı Üzerine” **AFSAD Türkiye’de Fotoğraf Sanatının İşlevi Bildiri Metinleri** (Ankara: Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği, 1978): 9.

⁴⁸ Muazzez Pervan, “Fotoğraftan Tarihe Giden Yol”. **Toplumbilim Dergisi**, s.19 (İstanbul: Bağlam Yayınları, 2006): 79.

⁴⁹ Wells, **age**, 62.

⁵⁰ “Museum der Fotografie”. <http://www.museumderphotographie.at/> [16.04.2007].

Fotoğraf müzelerinin diğerk bir kısmı ise, sergileyecekleri fotoğrafları başlı başına birer belge olarak ele alıp, bir nevi arşivsel-sergileme yöntemini uygulamaktadırlar. Londra Şehir Müzesi de (Museum of London) fotoğraf koleksiyonunu, fotoğrafın belge niteliğinden yararlanarak, Londra'nın görsel tarihini göstermek amacıyla oluşturmuştur. Profesyonel ve amatör fotoğrafçı ayrımı yapmadan, sadece konularına göre sınıflandırdığı fotoğraflarda, Londra'nın eski topoğrafik manzaralarına, sokak dokusuna, Doğu ucundaki fakirliği gösteren çalışmalara, izlenimci peyzajlara ve karışık çağdaş işlere yer vermiştir⁵¹. Yine benzer bir örnekte, Kanada'nın en büyük fotoğraf müzesi olan Kanada Çağdaş Fotoğraf Müzesi (Canadian Museum of Contemporary Photography), koleksiyonuna 1942 yılında Kanada'yı ve insanlarını belgelemeleri için fotoğrafçılara görev vererek başlamıştır. Üzerinden 65 yıl geçen bu fotoğraflar günümüzde Kanada için önemli birer tarihi belge niteliğindedir ve aynı zamanda müze için de birer sergi nesnesidir⁵². Fotoğrafın söz konusu niteliğini öne çıkaran müzelerden biri de kuruluş amacını belirlerken fotoğrafın belge niteliğini temel alan ve Japonya'nın ilk fotoğraf müzesi olan Tokyo Metropolitan Fotoğraf Müzesi'dir (Tokyo Metropolitan Museum of Photography). Müzenin amacı, Japon kültürünün ve bu kültürün zamana dayalı gelişim aşamalarının görsel kaydını tutmaktır⁵³. Dolayısıyla koleksiyonuna dâhil ettiği fotoğraflar hem birer görsel kayıt, hem de sergilemeye açılan birer koleksiyon nesnesi olma özelliğini taşımaktadırlar.

Tarihsel bağlamda ele alındığında, Osmanlı İmparatorluğu yazılı basınında fotoğrafın varlığı ilk kez 28 Ekim 1839 tarihinde Takvim-i Vekayi gazetesinin 186. sayısında çıkan bir haberle duyurulmuştur⁵⁴. Dini nedenlerden dolayı ilk fotoğrafçılar Müslümanlar ve Museviler arasından çıkmamış, fotoğraf Osmanlı topraklarına giren gezginler ve özellikle Hristiyan dinine mensup topluluklar, Ermeni ve Rumlar tarafından başlatılmıştır⁵⁵. Ancak Osmanlı İmparatorluğu fotoğrafa, icat edilşinin hemen ardından oldukça ilgi göstermiştir. 1873'te Viyana'da açılan Les Costumes Populaires de La Turquie en 1873 (Bin İki Yüz Doksan Senesinde Elbise-i

⁵¹ "Photographs", Museum of London, Collections, <http://www.museumoflondon.org.uk/English/> [19.04.2007].

⁵² "Museum History of Musée Canadien de la Photographie Contemporaine", Canadian Museum of Contemporary Photography, Collection, History, <http://cmcp.gallery.ca> [19.04.2007].

⁵³ "Museum Guide Info", Tokyo Metropolitan Museum of Photography, <http://www.tcvb.or.jp/en/infomation/5museum/21metropolitan.html> [17.04.2007].

⁵⁴ Şinasi Barutçu, **Foto Konuşmaları** (Ankara, 1947), 10–11'den aktararak Bahattin Öztuncay, **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul'unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar, Metin ve Fotoğraflar**, c.1 (İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003), 36.

⁵⁵ Engin Özendes, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Fotoğrafçılık (1839-1919)** (İstanbul: İletişim Yayınları, 1995), 26.

Osmaniye) adlı sergi⁵⁶, bu ilgiye bir örnek olmaktadır. Osman Hamdi Bey'in sorumluluğuna verilen bu sergiye Osmanlı hazinesinden çok değerli eşyalar ve çeşitli bölgelere özgü giyisiler gönderilmiş, tüm giyisilerin büyük boyutta fotoğrafları da Pascal Sebah tarafından çekilerek bir albüm hazırlanmıştır⁵⁷. 20x30 cm boyutlarında, phototype metodu ile basılmış 42 adet fotoğraftan oluşan bu albüm daha sonra çok ilgi görmüş ve Sabah'a 3. dereceden Mecidi nişanı kazandırmıştır⁵⁸.

Öte yandan, fotoğraf tarihimize ait önemli arşiv fotoğraflarının birçoğu günümüze kadar çok iyi korunamamıştır. Osmanlı döneminden, yakın tarih görüntülerine kadar birçok görüntü şu an yurtdışındaki müzelerde veya özel koleksiyonlarda yer almaktadır. Bunlardan bazıları, KEN & Jenny Jacobson koleksiyonu, Texas Üniversitesi'nde bulunan Harry Ransom Humanities Research Center, New York'taki George Eastman House, Paris'teki Piere de Gigord koleksiyonu, Londra'daki Victoria & Albert Müzesi, Londra'daki Wilson Centre for Photography'dir.

Fotoğraf sadece fotoğraf tarihi hakkında tanıklık etmez. Dünyanın her yerinden, her konu fotoğrafın ilgi alanına girebilir. "Bir akış değil, ancak gerçek birer zaman dilimi oldukları için fotoğraflar hareketli görüntülerden daha fazla akılda kalırlar"⁵⁹. Kimi zaman bilim, kimi zaman botanik ve zooloji, kimi zaman coğrafya, kimi zaman biyoloji ve kimi zaman da insanlar hakkında gerek sosyal gerek bilimsel gelişmeleri kaydeden fotoğraflar, tüm bu görüntülerin insanlara ulaşmasını sağlarlar. Gerek teknik, gerekse konu bakımından geçmişe referans vermemeleri, bu tür fotoğrafların sergilenemeyeceği ve koleksiyon nesnesi olarak müzede yer alamayacağı anlamına gelmez. Çünkü her biri günümüze ışık tutan ve tıpkı eski fotoğrafların günümüze kaldığı gibi, günümüzden de geleceğe kanıt ve belge olarak kalacak fotoğraflardır. Üretimi üzerinden 150 yıl geçmiş bir siyah beyaz özgün baskı, tarihi, tekniği, fotoğrafçısı vb. gibi nedenlerden dolayı müze içinde koleksiyon nesnesi olarak yer alabilmektedir. Öte yandan, 2000li yıllarda çekilmiş bir fotoğraf da aynı şekilde bir koleksiyon nesnesi olarak müze içinde sergilenebilir. Verilen bu iki örnek birçok bakımdan birbiriyle farklılıklar içermektedir ancak her biri ayrı ayrı bağlamlarda

⁵⁶ Engin Özendes, **Sebah & Joaillier'den Foto Sabah'a Fotoğrafta Oryantalizm** (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2004), 184.

⁵⁷ **age**, 187.

⁵⁸ Engin Özendes, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Fotoğraf", <http://www.fotografya.gen.tr/issue-4/engin.htm> [12.12.2007].

⁵⁹ Susan Sontag, **Fotoğraf Üzerine**, çev. Reha Akçakaya (İstanbul: Altıkkırkbeş Yayın, 1999), 34.

müze içinde kendisine yer bulabilmektedir. Şüphesiz, müzenin misyon ve vizyonu, koleksiyon yönetim politikası ve eser edinim kriterleri de bu seçimde rol oynamaktadır. Örneğin, hemen hepsi 20. yüzyılın sonlarına tarihlenen, Lynne Cohen'in Kanada Ulusal Galerisi koleksiyonunda yer alan, 'Laboratuar' adlı fotoğrafı, Jeanne Dunning'in Chicago Çağdaş Fotoğraf Müzesi'nde yer alan insan vücudundan detaylara yer verdiği fotoğraf serisi, Richard Nickel'in yine Chicago Çağdaş Fotoğraf Müzesi'nde yer alan bina cepheleri serisi bu anlamda kendilerine müze içinde yer bulmuştur⁶⁰. Bu konuya, birbirinden çok farklı konularda, fakat önemli bilimsel ve toplumsal gelişmelere tanıklık eden birkaç yakın tarih fotoğrafıyla örnek verilebilir. Wilson A. Bentley'in kar kristallerini çektiği fotoğrafları, Raymond Stockwell'in Negrito yerlileri ve Amerikan pilotlarını gösteren fotoğrafı, Thomas J. Abercrombie'nin Antarktika'daki güneş hareketlerini gösteren fotoğrafı, William C. Hayes'in Mısır, Teb'deki kazıları gösteren fotoğrafı, Emory Kristof'un uzun yıllar sonra bulunabilen Titanic gemisini çektiği fotoğrafı ve Carl Meade'nin yeryüzünden 265 km yüksekten çektiği Discovery astronotu Mark Lee'yi gösteren fotoğrafı bu örnekler arasında sayılabilir.

⁶⁰ "Musée Canadien de la Photographie Contemporaine". Canadian Museum of Contemporary Photography, Collection, History. <http://cmcp.gallery.ca> [19.04.2007].
"Museum of Contemporary Photography, Chicago". Permanent Collections. <http://www.mocp.org/collections/permanent/> [19.04.2007].

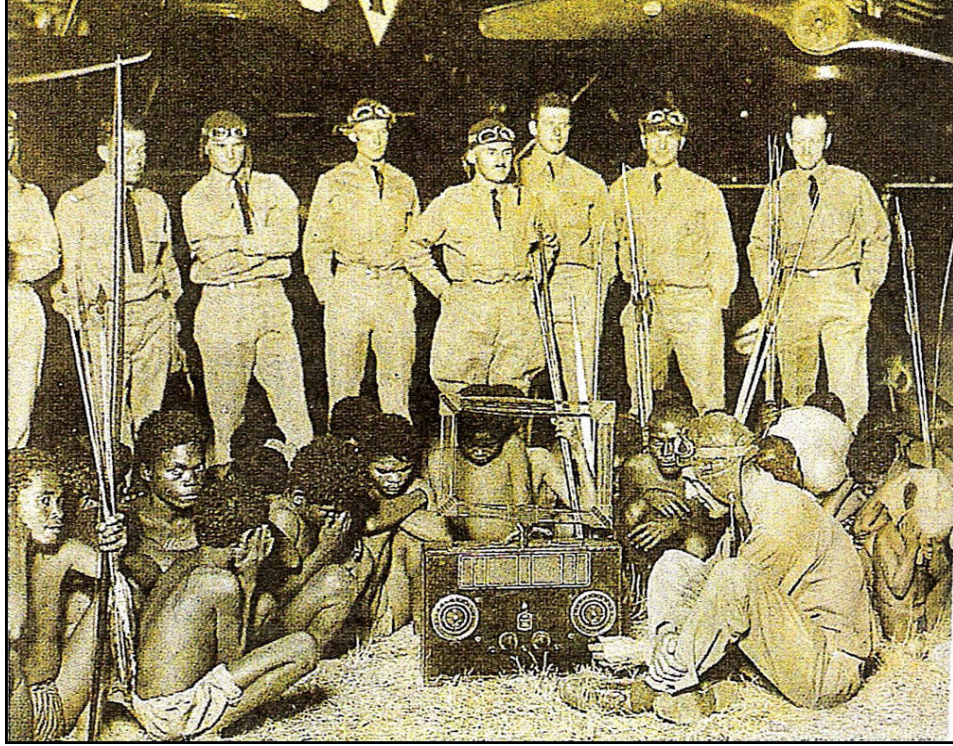

Şekil 19: “Kar Tanesi”, Wilson A. Bentley.

Leah Bendavid-Val, **National Geographic Fotoğrafları Kilometre Taşları**. (Washington: National Geographic Society, 1999), 29.

Wilson A. Bentley 1886 gibi erken bir tarihte, tek tek kar kristallerinin siyah kadife üzerinde fotoğrafını çekmeye ve bu görüntüleri ızgara düzeniyle bir araya getirmeye başlamıştı (Şekil 19)⁶¹. Bu fotoğraflarda kar taneleri insan gözünün günlük hayatta algılayamayacağı detayları ve kar tanelerinin yakından bakıldığında çok farklı biçim ve ebatlarda olabildiklerini göstermektedir.

⁶¹ Leah Bendavid-Val ve diğ., **National Geographic Fotoğrafları Kilometre Taşları** (Washington: National Geographic Society, 1999), 29.

Şekil 20: Negrito Yerlileri ve Amerikalı Pilotlar, Raymond Stockwell.

Leah Bendavid-Val, *National Geographic Fotoğrafları Kilometre Taşları*, (Washington: National Geographic Society, 1999), 81.

Raymond Stockwell'in 1930'da çektiği fotoğrafta (Şekil 20), Filipinler'de bulunan Amerikalı pilotların, Negrito yerlilerine ilk radyo yayınlarını dinletiş ve yerlilerin yüzüne yansıyan hayranlık, keyif ve korku duyguları görülmektedir⁶². Bu fotoğrafla medeniyetten çok uzakta bulunan bir toplumun, modern çağın günlük hayatında artık pek de yer kaplamayan bir nesneye karşı duyduğu şaşkınlık görülmektedir.

⁶² age, 81.

Şekil 21: Antarktika’da Güneş Hareketleri, Thomas J. Abercrombie.

Leah Bendavid-Val, *National Geographic Fotoğrafları Kilometre Taşları*, (Washington: National Geographic Society, 1999), 159.

Thomas J. Abercrombie tarafından 1957 yılında, Antarktika’da çekilen fotoğrafta ise (Şekil 21), 3 saat içinde çekilmiş 6 güneş görüntüsü tek karede görülmektedir⁶³. Bölgenin coğrafi konumu sebebiyle ortaya çıkan bu manzara insan gözüyle algılanamamakta, güneşin sadece 3 saat içindeki hareketleri ancak fotoğraf yardımıyla görülebilmektedir.

⁶³ age, 159.

Şekil 22: Teb Kazısı, William C. Hayes

Leah Bendavid-Val, **National Geographic Fotoğrafları Kilometre Taşları**, (Washington: National Geographic Society, 1999), 110.

William C. Hayes'in 1941 yılında, Mısır'da çektiği fotoğrafta (Şekil 22) 1000 yıllık tarihi ortaya çıkaran Teb'deki bir kazı alanı görülmektedir⁶⁴. Aşağıda görülen Emory Kristof'a ait fotoğrafta ise (Şekil 23) üççeyrek yüzyıl boyunca araştırılan ve 1985 yılında denizin 3,2 km derininde bulunan Titanic gemisi görülmektedir⁶⁵.

Şekil 23: Titanic, Emory Kristof

Leah Bendavid-Val, **National Geographic Fotoğrafları Kilometre Taşları**, (Washington: National Geographic Society, 1999), 187.

⁶⁴ age, 110.

⁶⁵ age, 187.

Şekil 24: “Dünya Yörüngesi”, Carl Meade

Leah Bendavid-Val, **National Geographic Fotoğrafları Kilometre Taşları**, (Washington: National Geographic Society, 1999), 332.

Carl Meade’nin 1994 yılında çektiği “Dünya Yörüngesi” adlı fotoğrafta (Şekil 24), Discovery’nin astronotu Mark Lee, sırtı takılan minyatür roketin uzaydaki ilk test uçuşunu yeryüzünden 265 km yükseklikte gerçekleştirmektedir⁶⁶.

Görüldüğü gibi, fotoğraflar sadece tarihsel değerleri sebebiyle değil, sosyal ve bilimsel gelişmelere tanıklık etmeleri ve tüm bunları kayıtlara geçirebilen nadir araçlardan olmaları nedeniyle değer taşımaktadırlar.

Fotoğrafın bilgi/belge niteliğinin öne çıktığı bir takım farklı kullanım alanları da mevcuttur. Bu başlıklar şöyle sıralanabilir:

- Nesnenin kaydı olarak fotoğraf
- Sanatsal ve bilimsel araştırma unsuru olarak kullanılan fotoğraf
- Müze içinde yer almayan bir eserin yerini tutan fotoğraf

⁶⁶ age, 332.

3.1.2.1. Nesnenin Kaydı Olarak Fotoğraf

Envanter fotoğrafları, müzeye ait eserlerin çalınması, tahrip edilmesi, kırılması, vb. gibi sorunlar karşısında eserin orijinal halini görmek amacıyla çekilmektedirler. Bu fotoğraflar herhangi bir araştırmada doğru şekilde referans olabilmeleri için eserin her açıdan görünümünü kapsamalıdır (Şekil 25). Çekilen fotoğrafların her biri eserlere ait envanter fişleri üzerine eklenmekte ve negatifleri de ileriki kullanımlara saklanmak üzere arşivlenmektedir. Envanter fişlerinin birer kayıt malzemesi olması sebebiyle, bu fişlerin üzerindeki fotoğraflar, müze içindeki eserlerin durumlarını görmek için de gereklidir ve büyük öneme sahiptir. Envanter fişleri üzerindeki fotoğrafların önem taşıdığı bir başka konu ise eserlerin çalınma ya da zarar görmeleri halinde, gerekli tespitlerin yapılıp, gerektiğinde onarılmaları ve varsa eksik kısımlarının tamamlanmaları için görsel referans teşkil etmeleridir. Bu sebeple müze içindeki eserlerin üzerindeki en ufak çizik, tahribat, onarım veya herhangi başka bir işaret bile ayrıntılı çekimleri yapılarak tespit edilmeli ve kayıtlara geçirilmelidir⁶⁷

Şekil 25: Fotoğraflı Envanter Fişi

“Stolen Works of Art”. Interpol Stolen Works Of Art CDROM. (Fransa: Jouve Diffusion Company), 1999.

Envanter fişleri üzerinde kullanılacak fotoğraflar çekilirken dikkat edilmesi gereken bazı noktalar bulunmaktadır. İlk olarak, fotoğraf, eserin özelliklerini ve envanter fişi üzerindeki tanımlamayı tamamlayacak nitelikte olmalıdır. Bu fotoğraflarda sanatsal

⁶⁷ “Stolen Works of Art”, Interpol Stolen Works Of Art CDROM. (Fransa: Jouve Diffusion Company), 1999.

bir dil aranmayacağından, eserin net ve mümkün olduğunca gölgesiz bir biçimde sunulması gerekmektedir. Bu bağlamda, her esere göre farklı birer çekim tekniği kullanılır. Örneğin bir sikke, üzerindeki yazıların ve kabartmaların daha rahat görünmesi amacıyla yanal ışık verilerek çekilirken, çini bir tabak tüm işlemlerini ortaya çıkaracak homojen bir ışıkla aydınlatılarak çekilmektedir.

3.1.2.2. Sanatsal ve Bilimsel Araştırma Unsuru Olarak Kullanılan Fotoğraf

Fotoğraf, müze içinde çalışan çeşitli kademelerden ve disiplinlerden araştırmacılar için olduğu gibi, müze dışında bulunan, ziyaretçi-araştırmacılar için de oldukça önemli bir bilgi kaynağıdır. Birçok araştırma, görsel kayıtlar olmadığı sürece eksik kalmaktadır. Müze envanter fişleri için çekilmiş olan fotoğraflar, müzede işlevleri dışında, müzeye gelen çeşitli araştırmacılar, bilim adamları ve öğrenciler tarafından da kullanılabilir. Eserin kendisini görmek her durumda mümkün olmadığından, kimi zaman esere ait fotoğraflar kullanıma sunulur. Bu fotoğraflar kişilerin veya kurumların isteğine göre, müze yönetimi tarafından uygun görüldüğü takdirde, yine müzenin o alanda görevli personeli tarafından çoğaltılır. Ülkemizin en büyük ve köklü müzelerinden olan İstanbul Arkeoloji Müzeleri bu konuda geniş bir fotoğraf arşivine sahiptir.

Yine benzer bir örnek sanat müzeleri için de verilebilir. Bir nevi görsel kütüphane olarak ihtiyacı karşılayan fotoğraf arşivleri, sanat tarihi araştırmacıları, ressamlar, öğrenciler ve ilgili diğer kişiler tarafından kullanılabilir. Müze içinde yer alan fotoğrafların, bilimsel ve sanatsal araştırmalarda kullanılabilmesi aynı zamanda müzelerin eğitim işlevlerini de yerine getirmelerine olanak sağlamaktadır. Bu sayede müze, sadece sergilediği koleksiyon nesneleri ile değil, görsel arşivi ile de ilgili araştırmacılara hizmet vermektedir.

Ülkemizde, araştırmalara kaynaklık edebilecek geniş görsel arşivlere sahip müzelere çok rastlanmamakla birlikte, yurtdışındaki hemen hemen tüm büyük müzelerde araştırmacılar için geniş imkânlar bulunmaktadır. Çoğunlukla randevu sistemi ile çalışılan bu müzelerde araştırmacılara birçok görsel ve yazılı kaynak sunulmaktadır. Fotoğrafların çeşitli araştırmalarda kullanılabilmesine olanak sağlayan müzeler içinde fotoğraf müzeleri daha fazla yer kaplamaktadır. Amerika Birleşik

Devletlerinde bulunan “California Museum of Photography” ve “George Eastman House”, Meksika’da bulunan “Centro de la Imagen”, Finlandiya’da bulunan “Finnish Museum of Photography”, Belçika’da bulunan “Musée de la Photographie à Charleroi” ve bu özellikleriyle öne çıkan fotoğraf müzeleridir.

Fotoğraf çeşitli araştırmalarda destekleyici görsel kaynak olduğu kadar, kimi zaman da bilgiyi edinmenin tek yoludur. Örneğin konu bilimsel ve teknik araştırmalar olduğunda, tüm verilerin büyük bir duyarlılıkla saptanması gerekmektedir ve bunu yapabilecek tek kaynak da fotoğraftır. İnsan gözünün fiziksel sınırlarının yetersiz kaldığı bazı durumlarda, örneğin, görülemeyen dalga boyları, erişilemeyen uzaklıklar, fark edilemeyen hızlar, uzun süreyi kapsayan değişiklikler, yüksek parlaklıklar veya karmaşık hareketlerin tümü ancak fotoğraf yoluyla algılanabilir hale gelmektedir⁶⁸. Arkeolojik ve paleontolojik buluntuların, botanik, zooloji ve tıp alanlarında, canlı organizmaların incelenmesinde, çağdaş astronomi vb. birçok bilim dalında, fotoğrafın alt başlıkları olan görüntü elde etme yöntemleri kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden bazıları, schlieren fotoğrafı, kirlian fotoğrafı, holografi, radyografi, tomografi ve sonografidir. Bu yöntemler ağırlıklı olarak bilim adamları tarafından çeşitli araştırma kurumlarında kullanılmakla birlikte, yurtdışındaki bazı müzelerde, aynı amaca yönelik laboratuvarlar da bulunmaktadır. The Brookhaven Ulusal Laboratuvar Bilim Müzesi, Amerika Doğa Tarihi Müzesi, Field Müzesi ve Amerika’da bulunan birçok üniversite müzesi bu laboratuvarlara sahip müzelerden bir kısmıdır⁶⁹.

3.1.2.3. Müze İçinde Yer Almayan Bir Eserin Yerini Tutan Fotoğraf

Müze koleksiyonlarında, özellikle arkeoloji müzelerinde kimi zaman, müze içinde yer almayan ya da yer alamayacak kadar çok yer kaplayan (örneğin mimari) eserlerin fotoğrafları o eserlere referans olmak üzere sergilenmektedir. Bu fotoğraflar, eğer koleksiyon dâhilinde bulunuyorsa, o esere ait olan parçalar ile birlikte sergilenirler.

⁶⁸ Mehmet Bayhan, “Fotoğraf”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, c. 1. (İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997) 605.

⁶⁹ “Brookhaven National Laboratory”, Research Centers, <http://www.bnl.gov/world/> [17.04.2007].

“American Museum of Natural History”, Interdepartmental Labs, <http://www.amnh.org/science/facilities/microscopy.php> [17.04.2007].

“Field Museum of Natural History”, Research and Collections, http://www.fieldmuseum.org/research_collections/default.htm [17.04.2007].

Kimi zaman ise, eserler geçici/gezici olarak sergilenmek üzere müzeden çıkarılabilir ya da bakım, onarım için müzenin başka bir departmanına taşınabilirler. Bu gibi durumlarda da eserin kendisinin yerine bir fotoğrafı sergilenebilmektedir. Bu tür bir görsel referansa ihtiyaç duyulmasının diğer bir sebebi de, zamanında yurtdışına kaçırılmış olan eserlerin, tarihsel ve/veya sanatsal önemleri nedeniyle müzede sergilenmek istenmeleridir. Bu duruma ülkemizde de rastlanmaktadır. Örneğin İstanbul Arkeoloji Müzeleri taş eserler seksiyonunda yer alan aslan heykeli (Şekil 33) aslında şu an ülkemiz sınırları içinde olmayan Halikarnassos Mauseleum'una aittir. Mauseleum'un sadece küçük bir parçasını oluşturan bu heykel, eserin tamamının temsili fotoğrafı ile birlikte sergilenecek orijinal konumu hakkında bilgi vermektedir. Anıtın tümü ise bugün British Museum'da bulunmaktadır.

Şekil 33: Halikarnassos Mauseleum'u Maketinin Fotoğrafı ve Mauseleuma Ait Tek Bir Aslan Heykeli

Halikarnassos Mauseleum'u örneğine benzer bir başka örnek de Bergama Zeus Sunağı'dır. Bergama Kralı II. Eumenes tarafından Galatlarla yapılan savaşın kazanılmasının ardından kurtarıcı Zeus'a bir şükran ifadesi olarak inşa edilen Zeus Sunağı, son 130 yıldır Almanya'nın Berlin Kentindeki Pergamon Müzesi'nde bulunmaktadır⁷⁰. Almanların, 1871 yılında Bergama'da başlattığı kazılar sırasında

⁷⁰ "Bergama Zeus Sunağı", Bergama Belediyesi, Tarihçe, <http://www.bergama.bel.tr/indexana.php?islem=menu&id=2> [12.04.2007].

parça parça Almanya'ya götürülen sunağın, bu gün sadece kaideleri Bergama'dadır. Sunağın Pergamon Müzesi'ndeki konumunu gösteren fotoğrafı da yine İstanbul Arkeoloji Müzeleri Taş Eserler Seksiyonu'nda sergilenmektedir (Şekil 34).

Verilen örneklerin bir benzeri de Harpiller Anıtı için geçerlidir. Anıtın sadece küçük bir parçası, anıtın tümünü gösteren fotoğrafı ile birlikte İstanbul Arkeoloji Müzesi Taş Eserler Seksiyonu'nda sergilenmektedir (Şekil 35).

Şekil 34: Bergama Zeus Sunağı'nın İstanbul Arkeoloji Müzeleri Sergi Salonunda Yer Alan Fotoğrafı

Şekil 35: Harpiller Anıtı'ndan Bir Parçanın Anıtın Fotoğrafıyla Birlikte Sergilenmesi

3.1.3. Dolaylı Yollarla Müze İçinde Yer Alan Fotoğraf

Fotoğraf, bir müzenin hemen her bölümünde yer alan, görsel malzemenin büyük kısmını oluşturan, kayıt tutan, çeşitli dönemlere ve konulara referans veren görsel bir unsurdur. Tüm bunların yanı sıra, fotoğraf, pek çok kişinin görmediği, fark etmediği veya bilmediği dolaylı yollarla da müze içinde yer almaktadır. Bu dolaylı yollar, resim, gravür, kolaj, litografi, serigrafi, sikke ve madalya baskılarıdır.

3.1.3.1. Resim:

“Fotoğraf dolaylı olarak 1800lerin sonlarından beri sanatta yer almaktadır.”⁷¹ Bir görüşe göre de fotoğraf sanatının yönlendirilmesinde 19. yüzyıl ressamlarının rolü olduğu savunulmaktadır. Aslında her iki sanat dalı, kısa zamanda karşılıklı etkileşim içine girmişler, özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, ressamlar da fotoğrafın sunmuş olduğu imkânları kullanarak çeşitli eserler vermişlerdir. Dönemin birçok ünlü ressamı, sadece ellerindeki fotoğraflara bakarak manzara, portre ve natürmort tabloları yapabilmiştir. “Oryantalist sanatçılar arasında da fotoğrafların resim çalışmalarına temel oluşturması çok sık rastlanan bir durumdu. Hatta bazı ressamlar, bu konuda daha da ileri giderek fotoğrafları olduğu gibi kopya etmekteydi”⁷². Fransız oryantalist resamlardan Emile-Jean Horace Vernet (1789–1863) ve Jean-Léon Gérôme’nin (1824–1904) eserlerinde fotoğraflardan büyük ölçüde faydalandıkları bilinmektedir. Ancak İstanbul’da fotoğrafı yoğun olarak kullanan oryantalist ressamların başında, İtalyan asıllı ressam Fausto Zonaro (1854–1919) gelmektedir⁷³. İstanbul’da saray ressamı unvanını da almış olan Zonaro’nun elinden çıktığı belirlenen yaklaşık üç bin tablo içinde, eşi Elisa’nın fotoğraf çekimlerine dayanarak yapılmış birçok resim bulunmaktadır. Sanatçının bazı resimleri ise doğrudan fotoğraf üzerine boyama yoluyla yapılmıştır⁷⁴.

⁷¹ Osman Öndeş, Erol Makzume, **Fausto Zonaro, Otoman Court Painter**, (2002): 215’ten aktaran Bahattin Öztuncay, **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar. Metin ve Fotoğraflar**, (İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003), 66.

⁷² Bahattin Öztuncay, **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar. Metin ve Fotoğraflar**, c.1 (İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003), 64.

⁷³ Öndeş, **age**, 66.

⁷⁴ Öndeş, **age**, 66.

Stüdyo çalışmalarında fotoğraftan yararlanarak resim yapma tekniği, 1860ların başından itibaren Avrupa ve Amerika’da ressamlar arasında sıklıkla başvurulmuş bir yöntemdi. Bu yöntemde, istenilen ölçülerdeki bez tuvaler üzerine projeksiyon aletiyle büyütürken yansıtılan fotoğraf görüntüleri, yağlı boya, kara kalem ve guvaş gibi çeşitli boyama teknikleri kullanılarak resim haline getiriliyor⁷⁵, hatta fotoğraf görüntüsü, kimyasal bir işlemle foto aktif hale getirilmiş bez tuvaler üzerine doğrudan basılıyordu⁷⁶. Şu halde, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren resim sanatında fotoğraftan yararlanılmasının sıklıkla rastlanan bir durum olduğu anlaşılmaktadır. O dönem yapılan birçok resmin bugün çeşitli sanat müzelerinin koleksiyonlarında bulunduğu göz önüne alındığında, fotoğrafların dolaylı olarak resim yoluyla da müze koleksiyonlarına girdiği görülmektedir.

3.1.3.2. Gravür:

Oyma baskı olarak da adlandırılan bu teknikte, görüntü, ahşap, metal, linolyum gibi malzemeler üzerine kazındıktan veya taş üzerine çizildikten sonra, yüksek veya çukur baskı yöntemiyle elde edilmektedir⁷⁷. Bu yöntemin fotoğraf ile birlikte kullanılması ise Osmanlı tarihinde bir ilk olarak 1803 yılında, III. Selim’in Kapıdağlı Konstantin tarafından yapılmış bir portresinin Londra’da gravür biçiminde çoğaltılması ile gerçekleşmiştir⁷⁸.

19. yüzyılda birçok padişahın portre tablo ve fotoğrafları çeşitli yayıncılar tarafından gravür albümleri olarak basılmıştır. “Baskı sırasında fotoğraf tekniğinin kullanıldığı padişah albümlerinde Sultan Abdülaziz, Sultan V. Murat ve Sultan II. Abdülhamit’in, saray fotoğrafçıları Abdullah Biraderler ve Vasilaki Kargopulo

⁷⁵ K. Heinz Henrich, A. Bidget Henrich, “The Painted Photograph, 1839–1914”, (Pennsylvania: 1996): 139’dan aktaran Bahattin Öztuncay, **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar. Metin ve Fotoğraflar**, (İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003), 66.

⁷⁶ Aaron Scharf, **Art and Photography**, (Londra: 1968): 56–57’den aktaran Bahattin Öztuncay, **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar. Metin ve Fotoğraflar**, c.1 (İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003), 66.

⁷⁷ S. Tekcan, “Gravür”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, c. 3 (İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997): 1404.

⁷⁸ Günsel Renda, “Propagating the Imperial Image: Tasvir-i Hümayun (1800–1922)”, **The Sultan’s Portrait, Picturing the House of Osman**, (İstanbul, 2000), 442’den aktaran Bahattin Öztuncay, **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar. Metin ve Fotoğraflar**, c.1 (İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003), 37.

tarafından çekilmiş portreleri kullanılmıştır.”⁷⁹ İlerleyen yıllarda, birçok sanatçının resim sanatından fotoğrafçılığa geçişiyle oryantalist fotoğraflarda artış görülmüştür. İstanbul’u, Türk kadını, esnafı ve sokaktan manzaraları kapsayan bu fotoğraflar gravür haline getirilerek Illustrated London News gibi haftalık gazete ve dergilerde basılmıştır. Bu gravürlerde çoğunlukla fotoğrafçı James Robertson’un fotoğrafları kullanılmıştır. Bahattin Öztuncay’ın Dersaadetin Fotoğrafçıları adlı kitabında konuya ilişkin aşağıdaki bilgiler verilmektedir:

“Illustrated London News’ ta yayınlanan Kırım Savaşı ve İstanbul konulu birçok gravürün altıyazılarında *James Robertson’ın fotoğraflarından* ibaresi bulunmaktadır. Aynı İngiliz gazetesinde yayınlanan ve 1854 yılı Mayıs ve Haziran aylarında Üsküdar Selimiye Kışlası civarında Kırım’a hareket etmek üzere bekletilen Britanya Krallığı birliklerini gösteren dört ayrı gravürün altıyazısında *From a daguerreotype by J. Robertson (Robertson’un bir daguerreotipinden)* açıklaması vardır”⁸⁰

Günümüzde gravürler birçok müzenin koleksiyon ve arşivlerinde yer almaktadırlar. Yapıldıkları dönemlere referans veren önemli unsurlar olan bu gravürlerin bir kısmının yapım aşamasında fotoğraf tekniğinden yararlanıldığı bilgisine dayanarak, fotoğrafın dolaylı olarak gravürler aracılığıyla müze koleksiyonlarına girebildiği söylenebilmektedir.

3.1.3.3. Kolaj: Yapıştırma resmi olarak da adlandırılan bu teknik, gazete, afiş, etiket ve fotoğraf gibi basılı malzemelerle ayna, kumaş gibi nesnelerin kesilip tuvale yapıştırılması ile uygulanmaktadır⁸¹. Dolayısıyla fotoğraf tekniğinin doğrudan kullanılabildiği bir resim tekniğidir. 1900lerin başında Picasso, Braque, Miro gibi sanatçıların kullandığı bu tekniği takiben, yine aynı yıllarda fotoğraftan ve fotoğrafçılık yöntemlerinden yararlanarak kolaj tekniğiyle gerçekleştirilen fotomontajlar da yapılmıştır⁸².

⁷⁹ Öztuncay, *age*, 37.

⁸⁰ **Illustrated London News**, 15.07.1854, 45; **Illustrated London News**, 30.09.1854, 320’den aktaran Bahattin Öztuncay, **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar. Metin ve Fotoğraflar**, c.1 (İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003) 105.

⁸¹ “Kolaj”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, c. 2 (İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997), 1033.

⁸² *age*.

3.1.3.4. Litografi:

Taş baskı olarak da adlandırılan bu teknik, çukur baskı veya yüksek baskı tekniklerinde olduğu gibi bir oyma işlemi yapılmadan gerçekleştirilmektedir ve bir düz baskı tekniğidir. 1798 yılında bulunan bu teknikte desen yağlı kalemle bir çeşit kireçtaşı üzerine çizilmekte ve sulu arapzamlı ve nitrik asit karışımıyla sabitleştirilmektedir. Daha sonra suya batırılan bu levhanın üzerindeki yağlı kalem uygulanmayan yerlerin emici hale gelmesiyle, verilen boya emilmekte ve levha düz baskı yapmaya hazır hale gelmektedir⁸³. Bu tekniğin fotoğraf temel alınarak uygulanan türüne ise 19. yüzyılın sonlarından itibaren rastlanmaktadır. Örneğin deniz subayı ve ressam “Henri Durand Brager’in fotoğraf çalışmalarının temel alınarak hazırlanan bir litografi albümü, 1858 yılında Londra’da folyo boy halinde yayınlanmıştır”⁸⁴. Bu bilgi, fotoğrafın litografi tekniği aracılığı ile dolaylı yoldan müzelerin arşiv ve koleksiyonlarına girebileceğini göstermektedir.

3.1.3.5. Serigrafi: İpek baskı ya da elek baskı da denilen bu teknikte desen, bir çerçeveye gerilmiş olan ince dokunmuş bir kumaş üstüne zamlı ya da şablon kullanarak maskeleme yöntemiyle belirlenmektedir⁸⁵. Hazırlanan desenin negatifleri pozlandırılarak kopya edilmekte ve desenin bulunduğu kısımlar ışık geçirmeyen bir boya ile örtülmektedir. Bu şekilde hazırlanan negatiflerin pozlandırılmasıyla, desen şablona kopya edilmektedir. Pozlandırdıktan sonra ise çözücülerle sökülerek sonunda bütün şablonun üzerindeki foto emülsiyonunun yıkanarak çıkarılması sağlanmaktadır⁸⁶. Dolayısıyla serigrafi tekniğinde de fotoğraf tekniğine benzer yöntemler uygulanmakta ancak fotoğraftan farklı olarak, bu uygulamalar cam, porselen, tahta, plastik, deri ve kumaş gibi çeşitli malzemeler üzerine yapılabilmektedir.

⁸³ S. Tekcan, “Litografi”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, c. 3 (İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997), 1750.

⁸⁴ Bahattin Öztuncay, **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar**. Metin ve Fotoğraflar, c.1 (İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003), 133.

⁸⁵ “Elek Baskı”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, c. 1 (İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997), 514.

⁸⁶ “Serigrafi”, Serigrafi Baskı, Serigrafi Baskıda Şablon Hazırlama Tekniği, <http://www.geocities.com/matbaa19myo/serigrafi.htm> [12.12.2007].

3.1.3.6. Sikke ve Madalya Baskıları:

Fotoğraf, resim sanatı, gravür ve litografi gibi tekniklerde dolaylı yollardan sanatın ve müze koleksiyonlarının içine dâhil olabildiği gibi, Osmanlı döneminde, madalya ve sikke basımında kullanılarak da benzer bir yere sahip olmuştur. 1841 yılında Osmanlı darphanesinin yenilenme projesi kapsamında, yurtdışından getirtilen alet ve işçilerle Londra darphanesinin bir benzeri oluşturulmuştu⁸⁷. Bu darphanede çalışan hakkâk ve modelciler desen çizimi veya portre fotoğraflarının kalıplar yardımıyla metal üzerine aktarılmasından sorumluydular. Özellikle portre fotoğrafları madalya ve sikke basımlarında yoğun olarak kullanılmaktaydı. Dolayısıyla, günümüzde müzelerin koleksiyonlarında ve nümizmatik departmanlarında yer alan madalya ve sikkeler, içlerinde dolaylı yoldan fotoğrafı da barındırmaktadırlar.

⁸⁷ age, 103.

4. MÜZEDE KOLEKSİYON NESNESİ OLARAK YER ALAN FOTOĞRAF

Koleksiyon kelimesinin sözlük anlamı, “öğrenme, yarar sağlama veya zevk amacıyla bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre sınıflara ayrılmış nesnelerin bütünü⁸⁸”dür. Bu anlamda koleksiyonlar, nesneleri toplayan, koruyan, üzerinde araştırma yapan, bilgi sunma ve zevk verme amacıyla halka sunan müzelerin de temel unsurlarını oluştururlar. Fotoğraf koleksiyonları da bu unsurlardan biridir.

4.1. Fotoğraf Koleksiyonculuğunun Başlangıcı, Gelişimi ve Fotoğrafın Müzelere Girişi

“İlk fotoğraf koleksiyonları, müzelerce, tarihsel belge arşivi oluşturmak amacıyla toplanmıştır. 1851’de Paris’te kurulan Bibliothèque Nationale dünyanın ilk fotoğraf toplayan müzesidir”⁸⁹. Daha sonraki yıllarda birçok müze özellikle belgesel niteliğinden dolayı fotoğrafları arşiv ve koleksiyonlarına katmıştır. Zamanla arşiv nesneliliğinin yanı sıra sergi nesnesi olma yolunda ilerleyen fotoğraflar, günümüzde birçok müzenin koleksiyonunda kendilerine yer edinmişlerdir.

Çoğu insan fotoğrafın ne kadar kısa bir geçmişi olduğunu farkında değildir. Fotoğraf koleksiyonculuğunun geçmişi ise daha da azdır⁹⁰. Tarihsel bağlamda ele alındığında, fotoğrafın 1826 yılı civarında, yani Nicephore Niepce’nin, evinin penceresinden görünen manzarayı gösteren ilk fotoğrafik imajı elde ettiği yıl icat edildiği fikri kabul görmektedir⁹¹. Bu tarihten itibaren fotoğraf, bir sanat kolu olarak kabul edilmenin savağını vermiştir. Fotoğraf tarihinin gelişimi, 1940’larda, müzelerin sırf bu alan için özel departmanlar açmalarıyla başlamıştır ve 1970’lerdeki patlamaya

⁸⁸ Türk Dil Kurumu, **Okul Sözlüğü** (Ankara, 1994), 465.

⁸⁹ Erutku, **age**, 15.

⁹⁰ Leslie K. Brown, “On Collecting Photography”, Boston University Photographic Resource Center, <http://www.bu.edu/> [16.02.2007].

⁹¹ Dölen, **age**, 9.

kadar, müzeler ve kişisel koleksiyonlar en üst seviyelerinde olmuşlardır⁹². Müzelerin fotoğraf toplamaya başlamalarıyla, fotoğraf koleksiyonculuğu kavramı genel kabul görme yolunda ilk adımları atmaya başlamıştır⁹³.

Denemelerinde daha çok çağdaş kültürü ele alan Susan Sontag, “Fotoğraf biriktirmek, dünyayı biriktirmektir”⁹⁴ der. Gerçekten de fotoğraf, icadından bu yana, hayatın her alanında, zaman, mekân, insan ayrımı gözetmeksizin yerini almıştır. Belirli dönemlerde (1800’lerin sonu 1900’lerin başında stüdyo fotoğrafçılığı, savaş dönemlerinde savaş muhabirliği vb.) belli konular ve fotoğraf eğilimleri öne çıksa da, hayatın her parçası her zaman fotoğrafa konu olmuştur.

“Koleksiyonculuk sübjektif bir konudur ve hep aynı cümle ile başlar ve biter: Ne isterseniz toplayın”⁹⁵. Fotoğraf koleksiyonculuğu ise başlangıcından günümüze kadar öncelikli olarak iki konu üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunlardan ilki tarihsel fotoğraflar, ikincisi ise fotoğraf dünyasında isim yapmış belirli fotoğrafçılara ait fotoğraflardır.

Tarihsel fotoğraflar, mekânsal, sosyal ve kültürel değişimleri yansıttıkları, geçmiş hakkında önemli referanslar verdikleri ve belki de bunu yapabilecek tek görsel kaynak olmaları sebebiyle günümüzde de en çok rağbet gören fotoğraflardır. Kişisel koleksiyonlara ilham vermelerinin yanı sıra, tarihsel fotoğraflar, özellikle fotoğrafın icadından hemen sonra üretilmiş olanlar, çoğu zaman günümüze ulaşan nadir örnekler olmaları sebebiyle müze nesnesi olarak ünik olma özelliğini barındırırlar ve bundan dolayı da müzelerdeki fotoğraf koleksiyonlarının temelini oluştururlar. Buna ek olarak, tarihsel fotoğraflar fotoğrafın iki önemli niteliğine birden sahiptirler. Hem elde ediliş, çekim, baskı yöntemleri ve yapım aşamalarında kullanılan malzemeler sebebiyle, 2. Bölüm’de yer alan “Fotoğrafın Müze İçindeki Rolü” başlığı altında açıklanan nitelikler içerisinde “nesne niteliğine”, hem de geçmişe referans vermeleri sebebiyle “belge niteliğine” sahiptirler. Fotoğraf müzelerinin birçoğu, koleksiyon temaları ne olursa olsun, sergilerinde tarihsel fotoğraflara yer vermektedirler. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan Griffin Museum of Photography, İsviçre’de bulunan Fotomuseum Winterthur ve İtalya’da bulunan Fratelli Alinari, sergi salonlarını büyük ölçüde çağdaş fotoğrafa ayırmalarına rağmen, fotoğrafın

⁹² Brown, *age*, 1.

⁹³ Brown, *age*, 1.

⁹⁴ Susan Sontag, **Fotoğraf Üzerine**, çev. Reha Akçakaya, 2. bs. (İstanbul: Altıkkırkbeş Yayın, 1999), 19.

⁹⁵ Brown, *age*, 1.

erken dönemlerine ait örneklerle de yer vermektedirler⁹⁶.

Fotoğraf koleksiyoncularının rağbet ettiği diğer grup ise belirli isimlere, özellikle fotoğraf tarihindeki gelişmelerde etkin rol üstlenmiş 19. yüzyıl fotoğrafçılarına ve sanat dünyasında isim yapmış fotoğrafçılara ait fotoğraflardır. Bu fotoğrafçılardan bazıları, Edward Weston, Alfred Stieglitz, Paul Strand, Man Ray, Cindy Sherman, Alexandr Rodçenko, Robert Mapplethorpe ve Helmut Newton'dur⁹⁷.

Müzelerin fotoğraf arşiv ve koleksiyonlarını oluştururken başvurdukları başlıca kaynaklar, müzayedeler, galeri sahipleri ve bağış yapan kişilerdir. Ancak müze koleksiyonlarına en fazla katkı özel koleksiyonlardan olmuştur. Örneğin 1954⁹⁸ yılında California'da açılan Getty Müzesi birkaç özel koleksiyonu birden alarak, hem geniş bir fotoğraf koleksiyonunun temelini atmış, hem de o dönem fotoğraf piyasasının hareketlenmesini sağlamıştır⁹⁹.

Tarihsel bağlamda ele alındığında ise, fotoğraf koleksiyonculuğu konusunda ilk girişimde bulunan müzelerden biri Victoria & Albert Müzesi olmuştur. Müze, 1852 yılında başladığı fotoğraf koleksiyonuna bugün 500.000'den fazla imajla devam etmektedir. Fotoğrafları klasik, çağdaş, teknik çeşitleri, fotoğrafçıları ve konularına göre gruplandırıp sergileyen müze, geçici sergilerde de hem çağdaş fotoğrafa hem de fotoğraf tarihinden isimlere yer vermektedir¹⁰⁰. Ancak diğer müzelere bakıldığında, bu müzelerin fotoğraf toplamaya başlamalarının ve özel fotoğraf departmanları kurmalarının ancak 1900'lerin sonlarında başladığı görülmektedir. Örneğin New York Modern Sanatlar Müzesi (MOMA), fotoğraf departmanını 1940'ta¹⁰¹,

⁹⁶ "Griffin Museum of Photography". About Us, The Main gallery, The Griffin Gallery. <http://www.griffinmuseum.org/> [19.04.2007].

"Fotomuseum Winterthur". Introduction, Fotomuseum Winterthur Collection. <http://www.fotomuseum.ch> [16.04.2007].

"Alinari Archives". Photographic Archives, History of Alinari Archives. <http://www.alinari.com/en/storia.asp> [20.05.2007].

⁹⁷ Nazif Topçuoğlu, **Fotoğraf Ölmedi Ama Tuhaf Kokuyor**, 2. bs. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003), 141–144.

⁹⁸ "J. Paul Getty Museum". Museum, About the J. Paul Getty Museum. <http://www.getty.edu/museum/about.html> [12.12.2007].

⁹⁹ **age**, 141.

¹⁰⁰ "Photography", Victoria & Albert Museum, Collections, <http://www.vam.ac.uk/collections/photography/index.html> [19.03.2007].

¹⁰¹ "Photography", Museum of Modern Arts, The Collection, <http://moma.org/collection/depts/photography/index.html> [19.03.2007].

California Museum of Photography 1973'te¹⁰², Canadian Museum of Contemporary Photography ise 1985'te kurmuştur¹⁰³.

Fotoğrafların üretilmesi kadar, çekmecelerden çıkıp arşivlenmesi, arşiv ve müzelerin oluşturulması da oldukça önemlidir. Bu sayede fotoğraflar hem korunup saklanabilmiş ve yararlanılabilir hale gelmiş olmakta, hem de kamuya açılarak araştırmacıların kullanımına sunulabilmektedir¹⁰⁴.

4.2. Yurtdışındaki Fotoğraf Müzeleri

Dünyada, fotoğraf başlığı altında ele alındığında çok sayıda fotoğraf müzesi bulunmaktadır. Bu müzelerin bir kısmı, fotoğrafı çağdaş, tarihsel gibi kategoriler çerçevesinde geniş bir biçimde ele alan ve çok sayıda fotoğraf türünü izleyiciye sunan büyük ve dünya çapında fotoğraf müzeleri, bir kısmı da fotoğraf tarihi veya müzenin içinde bulunduğu bölgenin tarihi hakkında bilgi vermeye, görsel belgeler sunmaya yönelik küçük çaplı yerel müzelerdir. Öte yandan, fotoğraf müzesi başlığı altında yer almayan ancak koleksiyonlarında fotoğrafa oldukça geniş yer ayıran büyük sanat müzeleri de mevcuttur. Victoria & Albert Müzesi, New York Modern Sanatlar Müzesi (MOMA) ve National Portrait Gallery bu tür müzelere örnektir. Bu tür sanat müzeleri fotoğrafa fotoğraf müzelerinden daha farklı yaklaşarak, onları başlı başına birer sanat nesnesi olarak koleksiyonlarında yer vermektedirler.

Fotoğrafın yurtdışındaki müzelerde hangi bağlamlarda ele alındığı, fotoğraf müzelerinin ne amaçla ve ne gibi alt yapılarla kurulduğu, koleksiyonlarını oluştururken ne gibi kriterleri göz önünde bulundurdıkları, desteklerini nerelerden aldıkları gibi sorular, bu çalışma kapsamında cevabı araştırılması gereken sorulardır. Bu cevapların bulunması için ise, öncelikle söz konusu müzelerin ayrıntılı bir şekilde araştırılması, kuruluş tarihleri, kuruluş amaçları, koleksiyon kapsamı, sergi gruplamaları, desteklerini nerelerden aldıkları ve fotoğrafı başka hangi amaçlarla ve hangi aktivitelerde kullandıkları gibi bilgilere ulaşılması gerekmektedir.

¹⁰² "History Of The Museum", University of California Riverside, California Museum of Photography, Information, <http://www.cmp.ucr.edu> [20.04.2007].

¹⁰³ "Musée Canadien de la Photographie Contemporaine", Canadian Museum of Contemporary Photography, Collection, History, <http://cmcp.gallery.ca> [19.04.2007].

¹⁰⁴ Muazzez Pervan, "Fotoğraftan Tarihe Giden Yol", **Toplumbilim Dergisi**, c. 2. s.19 (İstanbul: Bağlam Yayınları, 2006): 84.

“Günümüzde tüm dünyada yaklaşık 700 fotoğraf müzesi vardır. Bu müzelerin bir kısmı resmi, bir kısmı özel kişilerce idare edilmektedir”¹⁰⁵. Sözü geçen fotoğraf müzelerine ek olarak, fotoğraf müzesi adı altında yer almayan, ancak bünyesinde fotoğraf departmanına yer veren ve diğer sanat nesneleri ile birlikte fotoğrafı da koleksiyon nesnesi olarak sergileyen birçok müze de bulunmaktadır. Bu müzelerin listesi çalışmanın sonunda yer alan “Ek 2” başlığı altında verilmiştir.

4.3. Konuya Türkiye’den Bakış

Ülkemizdeki ilk müze, “Osmanlı dönemi boyunca iç cephanelik olarak kullanılan eski Aya İrini (Hagia Eirene) kilisesidir”¹⁰⁶. Türkiye’de müzecilik tarihinin dönüm noktası ise günümüzde İstanbul Arkeoloji Müzeleri adıyla var olan Müze-i Hümayun’dur¹⁰⁷. Geçmişimize dayanan tarihsel ve arkeolojik zenginlikler ülkemizde koleksiyon bilincini oluşturmakta önemli rol oynamışlardır. Ancak konu fotoğraf olduğunda bu tarzda bir koleksiyonculuk bilincinden söz etmek pek mümkün değildir.

Ülkemizde fotoğraf daha çok belgesel değeri sebebiyle arşiv amaçlı toplanmaktadır ve sanat eseri olarak diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, çok rağbet görmemektedir. Ancak son yıllarda açılan modern sanat müzelerinin düzenlediği sergiler ve az da olsa workshoplar sayesinde fotoğrafa olan ilginin arttığı gözlemlenmektedir. İstanbul Modern Sanat Müzesi, Pera Müzesi ve Balıkesir Fotoğraf Müzesi bu yönde çalışmalar yapan müzelerdendir.

Fotoğraf Bölümü Küratörlüğünü Engin Özendes’in yürüttüğü İstanbul Modern Sanat Müzesi, kuruluşunun başından beri fotoğrafa yoğun olarak yer vermekte, yurt içinden ve yurt dışından önemli fotoğrafçıların eserlerinden oluşan uzun süreli geçici sergiler gerçekleştirmektedir. Fotoğraf koleksiyonunu çoğunlukla fotoğrafçılardan bağış alarak geliştiren müzede, bu amaçla bir de danışma kurulu oluşturulmuştur¹⁰⁸.

2005 yılında, çeşitli düzeylerde kültür hizmeti vermek amacıyla kurulan Pera Müzesi de, bu amaç doğrultusunda bünyesinde fotoğrafa zaman zaman yer vermiş, “Henri

¹⁰⁵ Erutku, **age**, 15.

¹⁰⁶ **age**, 2.

¹⁰⁷ Burçak Madran, “Müze Türleri”, **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**, der. Tomur Atagök (İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi, 1999), 12.

¹⁰⁸ “İstanbul Modern Fotoğraf Bölümü Küratörü Engin Özendes’le Söyleşi”, **Fotoğraf Dergisi**, c. 5. s. 60 (2005): 16–17.

Cartier Bresson Fotoğrafları” ve “Konstantiniyye’den İstanbul’a” gibi sergilere ev sahipliği yapmıştır¹⁰⁹.

2006 yılında açılan Balıkesir Ulusal Fotoğraf Müzesi ise, ülkemizde bütünüyle fotoğrafa ayrılmış ve bu amaçla kurulmuş ilk ve tek fotoğraf müzesidir. Ancak bağışlarla kurulan ve yine bağışlarla ayakta duran bu müze, sınırlı bir koleksiyona sahiptir ve daha çok geçici sergilere ev sahipliği yapmaktadır¹¹⁰.

4.4. Fotoğrafın Maddi Anlamda Koleksiyon Değeri

Fotoğraflar da diğer koleksiyon nesneleri gibi belirli bir maddi değere sahiptirler. Fakat fotoğrafın, yapısı nedeniyle diğer sanat nesnelerine göre zamana daha az dayanıklı oluşu, kağıt veya film üzerindeki imajın birkaç yıl sonra uçup gidişi, en azından ilk günkü özelliklerini ve tonlarını yitirishi fotoğrafın maddi değerini hak edişi konusunu tartışmalı kılmaktadır. Yurtdışında, özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde bu soruna halen çözüm aranmakta ve bilimsel çalışmalar yapılmaktadır¹¹¹. Ancak fotoğrafın bu tartışmalı özelliğine rağmen dünya piyasalarında uzun yıllar büyük meblağlar verilerek fotoğraf koleksiyonları satın alınmıştır ve günümüzde de alınmaktadır.

“Dünya sanat piyasaları fotoğraflara ciddi bir ilgi göstermeye ilk defa 1970’lerin ortasında başlamıştır”¹¹². Ancak fotoğrafların özel koleksiyoncular ve müzeler tarafından oldukça yüksek fiyatlara satın alınmaları hemen olmamıştır. İlk olarak, yatırım amacıyla büyük sermayeler tarafından rağbet gören yağlıboya resimlerin fiyatlarının yükselmesiyle ilgiyi üzerine çeken ve yeni ortalama sanatsever trendi olan fotoğraflar, bu ilgiyi 1980’lerin başındaki ekonomik durgunlukla kaybetmişlerdir¹¹³. Daha sonraki yıllarda tekrar canlanan ve günümüze kadar devam eden bu ilgi sonucunda, artık internet üzerinden bile açık arttırmalara katılıp yüksek fiyatlara ünlü fotoğrafçıların orijinal fotoğraflarını satın almak mümkün hale gelmiştir. Bugün internet üzerindeki açık arttırmalarda fotoğraflara biçilen değer 100 dolardan başlayarak 10000 dolara kadar çıkabilmektedir¹¹⁴.

¹⁰⁹ Pera Müzesi, Arşiv, <http://www.pm.org.tr/arsiv.html> [25.09.2007].

¹¹⁰ Balıkesir Ulusal Fotoğraf Müzesi, <http://www.fotografmuzesi.com/muze.htm> [25.09.2007].

¹¹¹ Mehmet Bayhan, “Sanat Ürünü Olarak Fotoğraf”, www.fotograf.net [20.07.2007]

¹¹² Topçuoğlu, *age*, 141.

¹¹³ Topçuoğlu, *age*, 141.

¹¹⁴ Bayhan, *age*

Fotoğrafın günümüz koşullarında alım satımı ve fotoğrafa karşı olan talep konusunda, Fotoğraf Dergisi'ne verdiği bir röportajda¹¹⁵ Mehmet Bayhan ülkelere göre bir sınıflandırma yapmıştır. Fotoğrafın spesifik olarak müzeler tarafından satın alınışını değil de, genel anlamda koleksiyonculuk bağlamında ve insanların fotoğrafı sanat eseri niteliğiyle satın alışları konusunda yapılan bu sınıflandırmaya göre:

- **Singapur:** Sanatçıların işleri güzel olmasına rağmen, tanıtım eksikliği sebebiyle pazarlama zorluğu yaşamaktadır.
- **İsrail:** Çok az fotoğraf koleksiyoncusuna sahiptir ve sanat yapıtı olarak daha çok çağdaş fotoğrafa rağbet gösterilmektedir. Fotoğrafa destek olan galeriler mevcuttur.
- **Danimarka:** Fotoğraf satmak oldukça güçtür ve tanınan bir koleksiyoncu bulunmamaktadır.
- **Avustralya:** Fotoğrafa karşı ilgi zayıftır ve fotoğrafın satış şansı çok düşüktür.
- **Belçika:** Bir pazar kavramı bulunmamaktadır ve fotoğrafın satışından söz edilememektedir. Ancak fiyatlar yüksek olmamasına rağmen açık arttırmalarda fotoğraf satılabilmektedir.
- **Yugoslavya:** Fotoğraf arşivi ve satışı yapılmamaktadır.
- **Macaristan:** Fotoğraf satışı yaygın olmamakla birlikte bir fotoğraf müzesi kurulmuştur ve arşiv oluşturulmaktadır.
- **Almanya:** Fotoğraf koleksiyoncuları mevcuttur. İsim yapmış fotoğrafçıların satış şansı oldukça yüksekken, tanınmamış sanatçıların satış şansı bulunmamaktadır. Ayrıca hem eski hem çağdaş eserlere yer veren çok sayıda fotoğraf galerisi kurulmuştur.
- **İspanya:** Galeriler fotoğrafa giderek daha fazla yer ayırmaktadır, ancak pek çok sergi olmasına rağmen satış oranı yüksek değildir.
- **Romanya:** Fotoğrafla ilgili koleksiyoncu fazla olmamakla birlikte belli aralıklarla fotoğraf sergileri açılmaktadır.

¹¹⁵ Nadir Ege, "Mehmet Bayhan'la Söyleşi", **Fotoğraf Dergisi**, c. 4, s. 52 (2004): 38–40.

- **İran:** Çeşitli üniversitelerde fotoğraf eğitimi verilmektedir. Ekonomik durum iyiye gittikçe fotoğrafa olan ilgi de artmıştır. Bilinçli bir koleksiyon mantığı olmamasına rağmen sergilerden fotoğraf satın alanlar mevcuttur.

Yukarıda verilen örneklerde de görüldüğü gibi ülkeden ülkeye değişen ekonomik şartlar, fotoğrafa olan ilgi ve koleksiyonculuk yaklaşımları fotoğraf satışlarını etkilemektedir. Bununla birlikte, belirli isimlerin belirli işleri piyasada genel geçer bir değere sahiptirler. Tina Modotti'nin "Güller" adlı fotoğrafı (Şekil 37), galerilerin, müzelerin ve koleksiyoncuların binlerce dolar vererek sahip oldukları bu tür fotoğraflara örnek olarak gösterilebilir. Meksikalı bir fotoğrafçı, yazar ve politik eylemci olan Tina Modotti'nin söz konusu fotoğrafı 1991 yılında bir müzayedede 165.000 dolara satılmış ve bu o zamana kadar bir müzayedede tek bir fotoğraf için verilen en yüksek fiyat olmuştur¹¹⁶.

Şekil 37: "Güller", Tina Modotti.

"Roses", Masters of Photography, Photographs, Tina Modotti, http://www.masters-of-photography.com/images/screen/modotti/modotti_roses.jpg [18.03.2007].

¹¹⁶ Topçuoğlu, age, 142.

Fotoğraflara biçilen fiyatların belirlenmesinde eserin fotoğrafçısının tanınmışlığı, eserin gösterdikleri ve teknik özellikleri kadar eserin ‘tek’liği de önem taşımaktadır. Bu konuya ilişkin en çarpıcı örneklerden biri Diana Arbus’un bir elinde bomba, bir elinde silah tutan çocuk fotoğrafıdır. 18 fotoğraftan oluşan bir serinin en pahalısı olan ve tek bir edisyon olarak sanatçının kendisi tarafından basılan bu fotoğraf (Şekil 38), 2005 yılında New York’ta Christie’s’in düzenlemiş olduğu müzayedede 408.000 Amerikan Doları’na satılmıştır¹¹⁷.

Şekil 38: Diana Arbus’a Ait Bir Siyah Beyaz Baskı

“Diana Arbus Handgrenade”, De Paul University, Images, http://facweb.cs.depaul.edu/sgrais/images/portrait/Diane%20Arbus_hand_grenade.jpg [18.03.2007]

Yüksek satış fiyatıyla müzayedelerde yerini alan fotoğraflara ülkemizden de örnekler verilebilmektedir. Örneğin Türkiye Cumhuriyet tarihinde bir ilki gerçekleştiren Türk

¹¹⁷ Coşar Kulaksız, “Kaç Para Ediyor?”, **Fotoğraf Dergisi**, c. 5, s. 65, (2006): 82.

fotoğrafçı Ahmet Ertuğ'un modern sanat dalında "Valley of Swords, Capadocia" adlı 2 eseri (Şekil 39), 2005 yılında Christie's Müzayedesi'nde satılmıştır ve sanatçı bu sayede Türk fotoğraf ve sanat tarihi için bir ilki gerçekleştirmiştir¹¹⁸.

Şekil 39: "Valley of Swords, Capadocia", Ahmet Ertuğ.

Ahmet Ertuğ, "Photography of Ahmet Ertuğ", <http://www.ahmetertug.com/gallery/landscapes.html> [15.03.2007].

Konu tekrar müzeler bağlamında ele alındığında, fotoğraf piyasasında bir nevi alıcı konumunda olan müzelerin eser satın alma politikalarında zaman zaman çeşitlilikler gösterdiği görülmektedir. Bir dönem koleksiyonculardan veya müzayedelerden tek tek eser alma yoluna giden müzeler için son trend, koleksiyoncuların elinde bulunan tüm fotoğraf koleksiyonlarını topluca almaktır. Örneğin Houston Güzel Sanatlar Müzesi (The Museum of Fine Arts, Houston) en son alımını Amsterdam'lı bir koleksiyoncunun elindeki 3760 fotoğrafın tümünü alarak gerçekleştirmiştir¹¹⁹.

Müzeler söz konusu fotoğraf alımlarını gerçekleştirirken her fotoğrafa yönelmemektedirler ve koleksiyonlarına katacakları fotoğrafları seçerken bir takım kriterleri göz önünde bulundurmaktadırlar. Müzeden müzeye değişiklik gösterebilen bu kriterler bir sonraki bölümde "Fotoğrafın Müzede Koleksiyon Nesnesi Olma Kriterleri" başlığı altında ayrıntılı biçimde açıklanmaktadır.

¹¹⁸ Kulaksız, **age**, 82.

¹¹⁹ Leslie K. Brown, "On Collecting Photography", Boston University Photographic Resource Center, <http://www.bu.edu/> [16.02.2007].

5. FOTOĞRAFIN MÜZEDE KOLEKSİYON NESNESİ OLMA KRİTERLERİ

Müzeler fotoğraflara bakmanın yeni koşullarını sunarlar¹²⁰. Bunu da fotoğrafları iyi veya kötü olarak değil, birçok başka kriterlere göre sınıflandırarak ve koleksiyon nesnelerini bu sınıflandırmaya göre seçerek gerçekleştirmektedirler. Bu yöntem bir takım değerlendirme standartları oluşturuyor gibi görünse de, aslında tüm bu standartları geçersiz kılmaktadır. Belirli bir fotoğrafik zevki destekliyor imajı verse de, müzeler aslında zevk düşüncesini bir kenara koyarak, fotoğraflara çok daha geniş bir çerçeveden bakma imkânı sağlamaktadır. Ancak göreceli olarak, her fotoğraf çeken fotoğrafçı, her fotoğraf sanat fotoğrafı olmadığı gibi, her fotoğraf da müzeye girememektedir. Bu sebeple, koleksiyon nesnesi olmaya aday olan fotoğraflar belirli bir süzgeçten geçmekte ve çeşitli sorulara cevaplar aranarak seçilmektedirler.

Müzeler koleksiyonlarına dâhil edecekleri fotoğrafları seçerken birçok kriteri göz önünde bulundurmaktadırlar. Bu kriterler keskin çizgilerle belirlenmiş bir başlık altında toplanmamakla ve müzeden müzeye değişmekle birlikte, kendi içlerinde farklı türlere ayrılmaktadır. Konu, fotoğrafçı, uygulanan teknik, malzeme vb. gibi başlıklara ayrılacak bu kriterler kimi zaman tek başlarına belirleyici unsur olurken, bazen de hepsi birden bir kriter oluşturmaktadır.

Müzelerin büyük çoğunluğu, koleksiyonlarına dahil edecekleri eserleri vizyon ve misyonları doğrultusunda seçmektedirler. Örneğin, amacı bölgesel tarihi hakkında bilgi vermek olan yerel bir müze, toplayacağı fotoğrafları bu konu çerçevesinde seçerken, hem çağdaş hem de tarihi fotoğrafları sergilemek isteyen bir sanat müzesinin, koleksiyonuna fotoğraf seçme kriterleri daha farklı olacaktır. Kavramsal denebilecek bu kriterin yanı sıra, müzeler, bir takım somut kriterleri de göz önünde bulundurmaktadırlar. Fotoğrafın basıldığı kağıdın türü, uygulanan baskı tekniği ve kullanılan diğer malzemeler gibi hususlara dayalı olarak oluşturulan bu somut kriterler, tüm müzeler için geçerli olmasa da, bazı büyük müzelerin eser alırken dikkat ettiği unsurlardır.

¹²⁰ Susan Sontag, **Fotoğraf Üzerine**, çev. Reha Akçakaya (İstanbul: Altıkırkbeş Yayın, 1999), 160.

Müzelerin fotoğraf alırken göz önünde bulundurdıkları başka bir kriter türü ise, teknik kriterlerdir. Müzeler genelde koleksiyon temaları çerçevesinde her türden ve teknikten fotoğrafı toplamaktadırlar. Ancak bazı müzeler sadece belirli tekniklerdeki işleri toplamakta ve koleksiyonlarını da bu kritere göre oluşturmaktadırlar. Dolayısıyla ‘Müze girecek fotoğraflar nasıl olmalıdır?’ sorusuna kesin bir cevap verilememekle birlikte, her müze koleksiyon yönetim politikası dâhilinde, birbirinden farklı veya benzer olarak bir takım kriterler belirlemiştir.

Tanımlamak gerekirse, koleksiyon yönetimi kavramı “müze koleksiyonuna ilişkin etkinlik ve sorumlulukların, mesleki etik kurallar doğrultusunda gerçekleştirildiği bir uygulama alanı¹²¹”dır. Koleksiyon yönetiminde izlenecek politika yazılı bir belge olarak oluşturulmalıdır ve koleksiyon yönetimi, yazılı bir ‘Koleksiyon Yönetim Politikası’ olmadan gerçekleşmemektedir¹²².

Bir sonraki bölümde, örnek olarak seçilen her bir müzenin koleksiyon yönetim politikası incelenmiş, eser seçim kriterlerindeki farklılıklar saptanmıştır. Söz konusu müzelerin koleksiyon yönetim politikalarına kısaca değinmekte fayda vardır. California Fotoğraf Müzesi, politikasını fotoğrafların tarihsel bağlamlarına, nadir olma özelliklerine ve var olan koleksiyonla bağlantılarına dayandırırken¹²³, Kanada Çağdaş Fotoğraf Müzesi, politikasını sanatçıların kökenlerine ve fotoğrafların üretim tekniklerine dayandırmaktadır¹²⁴. Diğer bir örneği teşkil eden Finlandiya Fotoğraf Müzesi, politikasını eserlerin lokal özellikler taşımaları ve sanatsal nitelikleri üzerine kurmaktadır¹²⁵. Houston Güzel Sanatlar Müzesi ise koleksiyon yönetim politikasında fotoğrafların verdiği fikirler ve sanatçının anlatmak istedikleri üzerine yoğunlaşmaktadır¹²⁶. Diğer bir örneği teşkil eden ve geniş koleksiyonlu müzelerden biri olan Metropolitan Sanat Müzesi, fotoğraf koleksiyonlarını seçerken yönetim politikasını eserin sanatçısı, tarihsel bağlamda gösterdikleri ve fotoğraf tarihinde yeri

¹²¹ Hale Özkasım, “İstanbul Modern Sanat Müzesi Koleksiyon Yönetim Politikası İçin Bir Model Önerisi: Türk Resminde 1950–1970 Dönemi” (Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004), 30.

¹²² **age**, 31.

¹²³ Bu bölümde yer alan California Fotoğraf Müzesi’ne ait bilgiler Ek 3’te verilmiş olan, Leigh Engel ile 27.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

¹²⁴ Bu bölümde yer alan Kanada Çağdaş Fotoğraf Müzesi’ne ait bilgiler Ek 4’te verilmiş olan, Carmen Robichaud ile 12.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

¹²⁵ Bu bölümde yer alan Finlandiya Fotoğraf Müzesi’ne ait bilgiler Ek 5’te verilmiş olan, Anne Isomursu ile 07.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

¹²⁶ Anne Tucker, “Twentieth-Century Photographs in The Museum Collection”, <http://www.mfah.org/main.asp?target=home> [18.06.2007].

üzerine kurmaktadır¹²⁷. MOMA olarak da bilinen New York Modern Sanatlar Müzesi ise bu politikayı fotoğraf sanatının tarihsel gelişimini ve bu süreçte ortaya çıkan yeni akımları vurgulamak üzerine kurmuştur¹²⁸. Seçilen örneklerden sonuncusu, Victoria & Albert Müzesi ise, eserleri “Estetik”, “Teknik”, “Tarihsel”, “Dokümanter” ve “Diğer Nesneleri Tamamlayıcı” özellikleriyle niteleyerek politikasını bu çerçeveye göre kurmuştur¹²⁹.

5.1. Koleksiyon Edinim Kriterleri Bağlamında Yurtdışındaki Müzelerden Örnekler

Cevabı müzelerin koleksiyon yönetim politikaları içinde yer alan, fotoğrafların hangi kriterlere göre müze koleksiyonlarına dâhil edildiği sorusu, birkaç müze örneğinin incelenmesiyle daha açıklığa kavuşacaktır. Örnek olarak bu müzelerin seçilme sebebi ise, her birinin farklı içerik, vizyon ve misyona sahip olması ve içerik benzerliği olsa bile, koleksiyonlarına eser seçerken her birinin farklı kriterler belirleyerek, farklı yaklaşımlarla bunu gerçekleştirmesidir.

5.1.1. California Fotoğraf Müzesi¹³⁰

1973 yılında kurulmuş olan California Fotoğraf Müzesi (California Museum of Photography), fotoğraf tarihini (kamera ve ekipmanlara dayanarak) hem teknik, hem de sanatsal bağlamda ele almaktadır. Koleksiyonuna ekleyeceği eserleri müzenin misyonu ve varolan koleksiyonuna göre belirleyen müze, kısıtlı bütçesinden dolayı daha çok bağış yöntemiyle eser edinmektedir. Müzenin koleksiyon yöneticilerinden Leigh Erin Engel, bu edinimlerde gözetilen kriterleri şöyle sıralamaktadır:

- Bağışlanan eser, varolan müze koleksiyonu ile bağlantılı olmalıdır.
- Bağışlanan eser, fotoğraf tarihi içinde öneme sahip olmalıdır.

¹²⁷ Bu bölümde yer alan Metropolitan Sanat Müzesi’ne ait bilgiler Ek 6’da verilmiş olan, müzenin fotoğraf departmanı ile 19.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

¹²⁸ Bu bölümde yer alan New York Modern Sanatlar Müzesi’ne ait bilgiler Ek 7’de verilmiş olan, Whitney Gaylord ile 13.09.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

¹²⁹ Bu bölümde yer alan Victoria & Albert Müzesi’ne ait bilgiler Ek 8’de verilmiş olan, Martin Barnes ile 06.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

¹³⁰ Bu bölümde yer alan California Fotoğraf Müzesi’ne ait bilgiler Ek 3’te verilmiş olan, Leigh Engel ile 27.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

- Bağışlanan eser, nadir bulunan bir eser olmalıdır.

Müzenin esas olarak ilgilendiği fotoğraf türü ise, stereoskopik fotoğraflardır. Dolayısıyla eser seçimi sırasında bu tür fotoğraflar öncelikli yere sahip olmaktadır. “Stereoskopik fotoğraf, görsel bir derinlik veren çift fotoğraf üretimidir”¹³¹. Bu üretimde, çifti oluşturan fotoğraflardan her biri tıpkı insan gözü gibi farklı açılardan çekilmekte ve birleştirilerek üç boyutlu etki sağlanmaktadır.

Koleksiyona eser seçilirken dikkat edilen bir başka unsur da eserin fotoğrafçısıdır. Bu konuya California Fotoğraf Müzesi’nin yaklaşımı, kendisini fotoğrafçı olarak tanımlayan herkesin işlerinin alınmayacağı, ancak ortaya konan eser tarihte önemli ve ayırt edici bir yere sahipse, fotoğrafçının kimliğinin çok da belirleyici bir kriter olmayacağı yönündedir. Özetlemek gerekirse, eserin özgünlüğü her türlü kriterin önünde gelmektedir.

5.1.2. Kanada Çağdaş Fotoğraf Müzesi¹³²

1985 yılında kurulan Kanada Çağdaş Fotoğraf Müzesi’nin (Canadian Museum of Contemporary Photography) fotoğraf koleksiyonuna, çeşitli fotoğrafçılara Kanada’ya ve insanlarını belgelemeleri için görev verilmesiyle başlanmıştır. Daha sonraları bağış ve satın alma yollarıyla sayısı gittikçe artan fotoğraflar, bugün 160.000’i geçmiştir. Müze koleksiyonunda fotoğraf baskıları, saydamlar, negatifler, kitaplar, filmler, işitsel-görsel sunumlar, karışık teknik çalışmaları, asamblaj ve enstelasyonlar ve temeli fotoğraf olan video art gibi diğer tekniklerle elde edilmiş eserler yer almaktadır. Öte yandan, fotoğraf malzemeleri ve teknik ekipmanlar müze koleksiyonuna dâhil edilmemiştir.

Fotoğrafı sanatsal form ve sosyal doküman olarak iki temel bağlamda ele alan müze, bünyesine kattığı eserleri seçerken diğer müzeler gibi bir takım kriterleri göz önünde bulundurmaktadır. Fotoğrafçılar tarafından müzeye hediye edilen veya çeşitli gönüllüler tarafından müzeye bağışlanan fotoğraflar da aynı kriter süzgecinden geçirilmektedir. Bu kriterlere göre, müze koleksiyonuna alınacak eser:

¹³¹ Güler Ertan, Bülent Erutku, **Fotoğraf Terimleri Sözlüğü** (İstanbul: SAY Yayınları, 2004), 270.

¹³² Bu bölümde yer alan Kanada Çağdaş Fotoğraf Müzesi’ne ait bilgiler Ek 4’te verilmiş olan, Carmen Robichaud ile 12.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

- Kanadalı veya uzun süre boyunca Kanada’da yaşamış bir sanatçıya ait olmalıdır.
- Fotoğraf tabanlı bir teknikle üretilmiş olmalıdır. Geleneksel renkli ve siyah beyaz baskılar, ink-jet baskılar, foto-asamblajlar ve fotoğraf teknolojisi ile ortaya çıkmış tüm teknikler bu başlık altına girmektedir.

5.1.3. Finlandiya Fotoğraf Müzesi¹³³

Finlandiya’nın iki fotoğraf müzesinden biri olan Finlandiya Fotoğraf Müzesi (Finnish Museum of Photography), koleksiyonunda ülkenin tarihsel, kültürel ve sanatsal gelişimini gösteren fotoğraflara yer vermesi sebebiyle, diğer büyük fotoğraf müzeleri ile karşılaştırıldığında, daha yerel ve küçük çaplı bir müze olarak kalmaktadır. Öte yandan, bu özelliğinden ötürü, amacı, içeriği ve koleksiyon nesnesi seçme kriterleri farklılıklar göstermekte ve bu tür müzeler hakkında farklı bir bakış açısı sunmaktadır.

Küçük bir müze olmasına karşın, koleksiyonunda 3,5 milyondan fazla imajı barındıran Finlandiya Fotoğraf Müzesi, 1969 yılında, birkaç fotoğraf organizasyonunun birleşerek bu proje için çalışmaya başlamasıyla kurulmuştur. Amacı, Finlandiya’nın fotoğraf kültürü ve sanatsal uygulamalarındaki gelişmeleri kaydetmek, bu gelişmelerin toplum tarafından daha iyi bilinmesi ve anlaşılmasına katkıda bulunmaktır. Müze, bu doğrultuda; basın fotoğrafları, dokümanter fotoğraf, moda fotoğrafı, reklam fotoğrafı, doğa fotoğrafı ve sanatsal fotoğraf gibi, fotoğrafın birçok farklı alanında örnekler sergilemektedir.

Müze araştırmacılarından Anne Isomursu’nun verdiği bilgilere göre, bir eser, müzeye sunulduğu zaman, ilk olarak dikkat edilen konu, fotoğrafın kökeni ve içeriğidir. Daha sonra nesnenin uzun vadeli korunmaya uygun olup olmadığına bakılmaktadır. Yalnızca ünlü fotoğrafçıların değil, genç sanatçıların eserlerini de alarak onlara destek olan müze, bu alımlar sırasında bazı kriterleri de göz önünde bulundurmaktadır.

¹³³ Bu bölümde yer alan Finlandiya Fotoğraf Müzesi’ne ait bilgiler Ek 5’te verilmiş olan, Anne Isomursu ile 07.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

Eser alınırken öncelik verilen bu kriterlere göre:

- Nesnenin lokal değer taşıması tercih sebebidir.
- Nesnenin sanatsal değeri olmalıdır.
- Nesnenin fotoğraflık değeri olmalıdır.
- Nesnenin kültürel ve tarihsel değeri olmalıdır.
- Nesne, gerektiğinde başka bir kuruma veya özel koleksiyona devredilebilmelidir.
- Nesne, gerektiğinde elden çıkarılabilmelidir.

Bu kriterlerin yanı sıra, müzenin eser seçerken göz önünde bulundurduğu bir takım teknik kriterler de bulunmaktadır. Reçine tabanlı (RC - resin coated) kağıtlara basılmak zorunda olan renkli baskılar, müze tarafından sadece az sayıda kabul edilmektedirler. Siyah beyaz baskıların ise Fiber olması tercih edilmektedir. Baskıların gümüş ton veya selenyum gibi tonlamalardan geçmesi ise müze için tercih sebebi olmaktadır. Baskıların durumuna özellikle dikkat eden müze, baskıyla ilgili materyal ve uygulanan teknik gibi bilgileri de eser sahiplerinden yazılı olarak talep etmektedir¹³⁴.

5.1.4. Houston Güzel Sanatlar Müzesi¹³⁵

Bir sanat müzesi olan Houston Güzel Sanatlar Müzesi (Houston Museum of Fine Arts), ilk fotoğraf sergisini 1926'da, ilk fotoğraf alımını 1961'de gerçekleştirmiş, ilk seri fotoğraf koleksiyonunu ise 1965 yılında almıştır. Müzenin resmi olarak fotoğraf koleksiyonu yapmaya başlaması ise 1976 yılını bulmuştur.

Müze küratörü Anne Tucker, bir müzenin, fotoğraf koleksiyonunu oluştururken, varolan çok sayıda görüntü ve sayıları her yıl katlanarak artan yüzlerce yeni fotoğraf arasından seçim yapabilmesi için belirli bir strateji planlaması gerektiğini savunmaktadır. Eser seçim kriterlerinin belirlemek amacıyla uygulanan bu strateji çerçevesinde şu sorulara cevap aranmaktadır:

¹³⁴ Coşar Kulaksız, "Müzelerin/Kurumların Fotoğraf Kabul Etmeleri hangi Kriterlere Bağlıdır?", **Fotoğraf Dergisi**, c. 5. s. 63 (2005): 92.

¹³⁵ Anne Tucker, "Twentieth-Century Photographs in The Museum Collection", <http://www.mfah.org/main.asp?target=home> [18.06.2007].

- Neden bu fotoğrafa veya bu fotoğrafçının eserlerine uzun süre bakmak istiyorum?
- Neden bu fotoğraf diğerleri arasından sıyrılarak aklımda kaldı?
- Bu fotoğraf ne gibi fikirler veriyor veya bende ne gibi duygular uyandırıyor?
- Ortaya konan eser, teknik ve malzeme açısından da verilen fikre veya hissettirilen duyguya uygun mu?
- Bu eser ne sebeple yaratılmıştır ve kaynağı nedir?

Koleksiyonuna seçilecek eserlere bu sorular çerçevesinde karar veren Houston Güzel Sanatlar Müzesi, eğer bir fotoğraf akılda kalıcıysa, belirli bir fikir veya etkili bir duyguya sahipse ve tüm bunları kullandığı malzeme ile uyumlu bir şekilde yansıtıyorsa o fotoğrafı koleksiyonuna katmaya değer bulmaktadır.

Müze özelinde daha belirleyici başlıklar sunmak gerekirse, diğer müzelerde çok sayıda örnekleri olan ve klasik fotoğraf tarihi kronolojisini yansıtan fotoğraflardan ziyade, 19. yüzyıl Avrupa fotoğrafları, 20. yüzyıl Amerikan fotoğrafları ve belirli akımlara ait fotoğraflar koleksiyon genelinde daha fazla yer almaktadırlar. Müzede bugün 4.000 sanatçıya ait toplam 23.000 fotoğraf bulunmaktadır.

5.1.5. Metropolitan Sanat Müzesi¹³⁶

1992 yılında Metropolitan Sanat Müzesi (Metropolitan Museum of Art) içinde bağımsız bir bölüm olarak kurulan fotoğraf departmanı, 75 yılda toplam 16.000'den fazla imaja sahip olmuştur. Fotoğrafın icadından itibaren üretilen ve oldukça erken döneme tarihlenen fotoğraf serilerini almaya önem veren müzenin koleksiyonunda Henry Fox Talbot'un ilk baskıları, geniş bir daguerreotype koleksiyonu ve Fransız fotoğraf tarihinin önemli isimlerine ait fotoğraflar bulunmaktadır. Açılışını takip eden yıllarda çok sayıda fotoğrafçının eserlerini satın alan müze, koleksiyonunu büyük ölçüde genişletmiştir.

Koleksiyona kattığı eserlerin öncelikle sanatçılarına ve tarihsel bağlamda yerine önem veren müze, fotoğraf tarihi içinde tanınmış hemen hemen tüm isimleri koleksiyonuna katmayı hedeflemektedir. Bunun yanı sıra modern dünyanın kentsel,

¹³⁶ Bu bölümde yer alan Metropolitan Sanat Müzesi'ne ait bilgiler Ek 6'da verilmiş olan, müzenin fotoğraf departmanı ile 19.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

teknik ve psikolojik gelişmelerine tanıklık eden çağdaş fotoğraflar da müze koleksiyonu içinde yer almaktadır. Genç sanatçıların eserlerine de yer veren müze, sanatçı tarafından dijital ortama aktarılmış görüntüleri talep etmekte ve eserleri bu yöntemle seçmektedir.

Şu halde, Metropolitan Sanat Müzesi'nin koleksiyona fotoğraf seçerken dikkat ettiği kriterler, eserin sanatçısı, tarihsel bağlamda gösterdikleri ve fotoğraf tarihinde yeri, çağdaş fotoğraf bağlamında ise kentsel, teknik ve psikolojik gelişmeleri yansıtmaları başlıkları altında toplanmaktadır.

5.1.6. New York Modern Sanatlar Müzesi (MOMA)¹³⁷

1929 yılında kurulan müzenin öncelikli amacı 19. yüzyıl sonundan günümüze kadar olan süre içerisinde gelişen yeni akım ve fikirleri sanat çerçevesi içinde yansıtmaktır. Bu doğrultuda, çağdaş sanatın en iyi örneklerini toplama iddiasında bulunan New York Modern Sanatlar Müzesi, koleksiyonunda fotoğrafa da geniş bir biçimde yer vermektedir. Kuruluşunun birinci yılında fotoğraf toplamaya başlayan müze, 1940 yılında fotoğraf departmanını kurmuştur¹³⁸. Koleksiyonunda 1840'lerden günümüze kadar tarihlenen 25.000'den fazla işi barındıran müze, daha çok eski basım fotoğrafları, koleksiyonunda eseri bulunan sanatçıların eserlerini ve küratörlerin önerdiği genç sanatçıların eserlerini toplamaktadır. Fotoğraf bölümü çalışanlarından Whitney Gaylord'un verdiği bilgiye göre, müzeye yeni bir eser alınacağı zaman koleksiyona bütün olarak bakılmakta ve eser, var olan boşlukları doldurmak üzere seçilmektedir. Buna ek olarak fotoğraf tarihinin belli başlı isimlerinin önemli işlerini barındıran serileri toplamak ve eksiklerini tamamlamak da müzenin seçim kriterleri arasındadır.

¹³⁷ Bu bölümde yer alan New York Modern Sanatlar Müzesi'ne ait bilgiler Ek 7'de verilmiş olan, Whitney Gaylord ile 13.09.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

¹³⁸ "Museum of Modern Arts", <http://www.moma.org/collection/depts/photography/index.html> [19.04.2007].

5.1.7. Victoria & Albert Müzesi¹³⁹

Dünyanın en köklü sanat müzelerden biri olan Victoria & Albert Müzesi (Victoria & Albert Museum), fotoğraf toplamaya başlayan ilk müze olma özelliğini taşır ve yaklaşık 200.000 adet fotoğrafik imaja sahiptir. Uluslar arası nitelikte olan bu fotoğraf koleksiyonu, 1839 yılından günümüze kadar olan zaman aralığını kapsar. Müzenin, ağırlıklı olarak 19. ve 20. yüzyılı kapsayan klasik fotoğraf koleksiyonunda öncelik, 1977 yılından itibaren çağdaş fotoğrafa verilmiştir. Müze, tüm bu bilgiler çerçevesinde, koleksiyona eklenecek nesneleri bir takım kriterleri göz önünde bulundurarak seçer. “Estetik”, “Teknik”, “Tarihsel”, “Dokümanter” ve “Diğer Nesneleri Tamamlayıcı” başlıkları altındaki bu kriterlere göre:

- Koleksiyona eklenecek nesnenin sanatsal yönü, müzenin geri kalan koleksiyonuyla paralel biçimde en üst seviyede olmalıdır.
- Eğer fotoğraf yabancı bir sanatçıya aitse, bu çalışmanın İngiltere’de tanınıp, beğenilmiş olması gerekmektedir.
- Nesne, belirli bir fotoğraf tekniği ile üretilmiş olmalı ve bu tekniğin başarılı bir örneğini sunmalıdır.
- Dokümanter nesnelerin belirli bir tarihsel döneme referans vermeleri gerekmektedir.
- Eklenecek nesnenin varolan koleksiyonla direkt olarak ilişkili olması gerekmektedir. (Bu bağlamda, fotoğraf tarihini yönlendirmiş olan Batı Avrupa ve Amerika merkezli tarihi fotoğraflar tercih edilmektedir.)

Victoria & Albert Müzesi’nin koleksiyonuna eklenecek nesne, sayılan kriterlerden en az birine uygun olmak zorundadır. Öte yandan, seçilen nesnenin bir takım farklı özellikleri de müzeye alınıp alınmamasında rol oynar. Bir başka deyişle, nesne, müze koleksiyonuna girmeye uygun bulunduğu anda, devreye ikinci bir kriter aşaması girmektedir. “Fiziksel Kondisyon”, “Yeterli Alan”, “Maddi Kaynak”, “Köken” ve “Telif Hakkı” başlıkları altındaki bu kriterlere göre ise:

- Nesne hasarlıysa ve restorasyona ihtiyacı varsa, bu, tamir edilebilir bir hasar olmalıdır.
- Müze içinde nesne için yeterli sergileme veya depolama alanı olmalıdır.

¹³⁹ Bu bölümde yer alan Victoria & Albert Müzesi’ne ait bilgiler Ek 8’de verilmiş olan, Martin Barnes ile 06.06.2007 tarihinde yapılan e-mail yazışmasından derlenerek yazılmıştır.

- Nesnenin satın alınma, müzeye nakil edilme, restorasyon, dokümantasyon, yerleştirilme, sergilenme ve depolanma maliyeti hesaplanıp, müze için uygun bulunmalıdır.
- Müze, çalıntı veya illegal yöntemlerle ülkeye sokulmuş eserleri hiçbir şekilde almamakta veya sergilememektedir.
- Eserin telif sahibi -eğer mümkünse- belirtilmeli ve telif hakkı müzeye devredilmelidir.

5.2. Müzelerin Koleksiyon Yönetim Politikalarına Dayanarak Yapılan, Fotoğrafların Müzelerin Koleksiyonlarına Kabul Edilip Edilmeyeceklerini Belirleyen Kriterlere İlişkin Bir Derleme

Bir önceki bölümde görüldüğü gibi, müzelerin, koleksiyonlarına nesne seçme kriterleri müzelerin vizyon, misyon, koleksiyon temaları, içinde bulundukları coğrafi mekan vb. gibi çeşitli unsurlara dayanarak farklılıklar göstermektedir. Söz konusu koleksiyon nesnesi fotoğraf ve fotoğraf ile ilgili malzemeler olduğunda bu kriterler çeşitlenmekte ve teknik unsurlar da konuya dâhil olmaktadır. Yurtdışından belli başlı bazı büyük müzeler özelinde değinilen ve çeşitlilikler gösteren tüm bu seçim kriterlerini tek bir başlık altında toplamak ve fotoğrafların müzelerin koleksiyonlarına kabul edilip edilmeyeceklerini belirleyen kriterlere ilişkin bir derleme yapmak, koleksiyonlarında fotoğrafa yer vermek isteyen müzeler için oldukça faydalı olacaktır.

Bazı müzelerin fotoğraf koleksiyonlarında fotoğraf baskılarının yanı sıra kameralar, fotoğraf malzemeleri veya fotoğraf üretim tekniklerine referans veren bir takım kimyasal ve teknik malzemelere yer verilmektedir. Bu gibi malzemeler, fotoğrafı müze ziyaretçisine daha iyi anlatmak ve her yönüyle göstermek amacıyla koleksiyonlara katılmaktadırlar. Dolayısıyla bu bölümde yapılan kriterler derlemesine söz konusu malzemelerle ilgili herhangi bir kriter dahil edilmemiş, sadece sanat ve koleksiyon nesnesi olarak “fotoğraf” ele alınmıştır. Bu değerlendirmeye göre, bir fotoğrafın koleksiyon nesnesi olarak müzeye girmesi için:

- Fotoğrafın sanatsal değeri olmalıdır.
- Fotoğrafın estetik değeri olmalıdır.
- Fotoğrafın kültürel ve tarihsel değeri olmalıdır.

- Fotoğraf müzenin koleksiyon temasına uygun olmalıdır.
- Fotoğraf nadir bulunan bir eser olmalıdır.
- Fotoğraf diğerleri arasından sıyrılabilmesi ve bakanın aklında kalıcı olmalıdır.
- Fotoğraf belirli bir fikir veya duygu barındırmalı ve bunları izleyiciye aktarabilmelidir.
- Eserin fotoğrafçısının referansları, diğer eserleri, sanat çevreleri ve izleyiciler tarafından tanınırlığı da bu seçimlerde göz önünde bulundurulmalıdır.
- Fotoğraf, belirli bir (fotoğraf tabanlı) teknikle (geleneksel renkli ve siyah beyaz baskılar, ink-jet baskılar, foto-asamblajlar ve fotoğraf teknolojisi ile ortaya çıkmış tüm teknikler) üretilmiş olmalı ve bu tekniğin başarılı bir örneğini sunmalıdır.
- Dokümanter fotoğraflar belirli bir tarihsel döneme referans vermelidirler.
- Fotoğraf, gerektiğinde başka bir kuruma veya özel koleksiyona devredilebilmelidir.
- Fotoğraf, gerektiğinde elden çıkarılabilmelidir.
- Eğer fotoğraf yabancı bir sanatçıya aitse, bu çalışma, sergileneceği ülkede de tanınmış, beğenilmiş olmalıdır.
- Fotoğraf hasarlıysa ve restorasyona ihtiyacı varsa, bu, tamir edilebilir bir hasar olmalıdır.
- Müze içinde, alınacak fotoğraf için yeterli sergileme veya depolama alanı olmalıdır.
- Fotoğrafın satın alınma, müzeye nakil edilme, restorasyon, dokümantasyon, yerleştirilme, sergilenme ve depolanma maliyeti hesaplanıp, müze için uygun bulunmalıdır.
- Fotoğraf, çalıntı veya illegal yöntemlerle ülkeye sokulmuş olmamalıdır.
- Fotoğrafın telif sahibi -eğer mümkünse- belirtilmeli ve telif hakkı müzeye teslim edilmelidir.

6. SONUÇ

Konusu “Fotoğrafın Müzede Kullanım Şekilleri ve Koleksiyon Nesnesi Olma Kriterleri” olan bu tezin amacı, fotoğrafın çeşitli türlerini ve kullanım alanlarını ortaya koyarak, müze içinde farklı amaçlara yönelik kullanımlarını incelemek ve bu başlıklardan “sanat ve koleksiyon nesnesi” olma başlığı altında, fotoğrafın müze nesnesi haline gelişini ve bunu sağlayan kriterleri araştırmaktır.

Fotoğraflar konu ve tekniklerine göre çok çeşitli türlere ayrılmaktadır. Bu teze başlarken savunulan fikir, her fotoğraf türünün (koleksiyon nesnesi, tarihsel belge, nesnelerin kaydı, araştırma kaynağı, sergi malzemesi ve görsel unsur olmak gibi) farklı kullanım alanları olduğu ve müze bağlamında düşünüldüğünde, her tür müzenin tüm departmanlarında fotoğraflara ihtiyaç duyulduğudur. Bu doğrultuda ilk olarak tez içerisinde fotoğrafın çeşitli türleri tanıtılmış, her bir türün müzelerde ayrı ayrı kullanım alanları araştırılmıştır. Bu kısım, fotoğrafları teknik kategorilere ayıran yapısal özelliklerinin saptanması ve hangi fotoğraf türünün ne gibi amaçlarla kullanılabileceğini göstermesi açısından önem taşımaktadır. Çalışmanın bu bölümünde üzerinde durulan bir başka konu ise fotoğrafın korunma ve saklanma koşulları olmuştur. Bu doğrultuda incelenen birçok restorasyon ve konservasyon konulu yayından edinilen bilgilere göre, malzemenin arşivleneceği mekân seçimi, mekânın iklimlendirilmesi, mekân içinde ideal hava ortamının sağlanması, mekan düzenlemesi, fotoğrafların uygun şekilde paketlenme ve yerleştirilmesi dikkat edilmesi gereken hususlardandır. Dolayısıyla, elde edilen sonuç, fotoğrafların hangi tür kullanım amacı ile olursa olsun çok özenli koşullarda saklanmaları gerektiğidir.

Öte yandan, her fotoğrafın arşiv malzemesi, koleksiyon nesnesi vb. niteliklerle müzeye girmesi mümkün değildir. Dolayısıyla müzelerin bir takım kriterleri göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında yine yurtdışındaki birçok müzeden internet ve e-mail yazışmaları aracılığıyla alınan bilgilere dayanarak bu müzelerin fotoğraf alımı sırasında göz önünde bulundurdıkları kriterler

araştırılmış ve çalışmanın sonunda, elde edilen bilgilerin derlemesi yapılarak tüm bu kriterler bir liste halinde sunulmuştur. Bu liste oluşturulurken söz konusu müzelerin kapsamları da araştırılmış ve her birinin eser seçerken göz önünde bulundurduğu kriterler “nedenleriyle birlikte” saptanmıştır.

Çalışmanın son iki bölümünde fotoğrafın sanat nesnesi olma özelliği ele alınmış ve konuya ilk olarak koleksiyonculuk açısından yaklaşmıştır. Halen tartışmalı olan ve çok fazla kaynak eksikliği çekilen bu konu çerçevesinde, fotoğraf koleksiyonculuğunun başlangıcı ve müzelere girişi, yurtdışında ve Türkiye’de durum ve fotoğrafın maddi anlamda değeri incelenmiştir. Bu incelemelerin ardından elde edilen sonuç, zaman zaman gündeme gelen “Fotoğraf sanat mıdır,değil midir?” sorusunun artık güncelliğini yitirdiği ve özellikle yurtdışında bu tartışmaların çoktan bittiğidir. Fotoğraf 20. yüzyılın başından itibaren sanat müzelerinde kendisine yer edinmiş, sanat eseri niteliğiyle koleksiyoncular, galeriler ve müzeler tarafından çok büyük meblağlara satın alınmıştır. Nitekim bu özelliğini günümüzde de korumakta ve sanat piyasasında etkin rol oynamaktadır.

Araştırma sonunda elde edilen bir başka sonuç ise, yurtdışında bulunan ve halen açılmakta olan çok sayıda (yaklaşık 700) fotoğraf müzesinin yanında, ülkemizde henüz yurtdışındaki örneklerin standardında bir fotoğraf müzesi bulunmamasıdır. Ancak çalışma sırasında görülmüştür ki, ülkemizde son yıllarda kurulmakta olan özel sanat müzeleri fotoğrafa oldukça fazla destek vermektedirler. Bu desteği gerek müze içine fotoğraf departmanları kurarak, gerek koleksiyonlarında fotoğraf sanatçılarının eserlerine yer vererek, gerekse de geçici fotoğraf sergileri düzenleyerek gerçekleştirmektedirler.

Sonuç olarak, bu çalışma başlığı altında toplanan bilgiler, fotoğrafın çok yönlü ve müzecilik bağlamında ele alındığında müzeler için her departmanda ihtiyaç duyulan vazgeçilmez bir unsur olduğudur. Ayrıca, sözü edilen bu özelliklerin en tartışmalı olanı, yani fotoğrafın sanat nesnesi niteliğinin uzun bir süredir müzelerce kabul edildiği, ancak bir takım kriterlerin söz konusu olduğudur. Birçok müze ile yapılan yazışmalar sonucunda, bu kriterlerin eserin fotoğrafçısı, gösterdikleri, tekniği, üretimi sırasında kullanılan malzemeler ve eserin gibi ana başlıklar altında toplandığı görülmektedir. Bu ana başlıklar müzeden müzeye değişen misyon ve vizyonlar çerçevesinde farklılık ve çeşitlilikler göstermiştir.

KAYNAKÇA

Baer, S. Norbert, Paul N. Banks. **Care of Collections**. ed. Simon Knell. 6. bs. New York: Routledge, 2004.

Barthes, Roland. **Camera Lucida**. İstanbul: Altıkkırkbeş Yayın, 2000.

Barutçu, Şinasi. **Foto Konuşmaları**. Ankara, 1947: 10–11 (Aktaran: Öztuncay, Bahattin. Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar, Metin ve Fotoğraflar. c.1. İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003, 36).

Bayhan, Mehmet. “Fotoğraf”. **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**. c. 1. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997: 605.

_____. “Sanat Ürünü Olarak Fotoğraf”. www.fotograf.net [20.07.2007].

Bilgisiren, Ozan. “Kısa Kronoloji – Fotografik İşlem Keşifleri”, **Fotoğraf Dergisi**. c. 3. s. 35 (2001): 86.

Brown, Leslie K. “On Collecting Photography”. Boston University Photographic Resource Center. <http://www.bu.edu/> [16.02.2007].

Çetin, Sinan. “Fotoğrafın Belgeci Yanı Üzerine”. **AFSAD Türkiye’de Fotoğraf Sanatının İşlevi Bildiri Metinleri**. Ankara: Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği, 1978: 9.

Dölen, Emre. “Açıklamalı Fotoğraf Tarihi Kronolojisi”. Yayınlanmış Ders Notu. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü. 1999.

Ege, Nadir. “Mehmet Bayhan’la Söyleşi”. **Fotoğraf Dergisi**. c. 4. s. 52 (2004): 38–40.

“Elek Baskı”. **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**. c. 1. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997: 514.

Ertan, Güler, Bülent Erutku. **Fotoğraf Terimleri Sözlüğü**. İstanbul: SAY Yayınları, 2004.

Erutku, Bülent. “Fotoğraf Arşivleri İçin Genel Saklama-Koruma Koşulları”. **Fotoğraf Dergisi**. c. 3. s.35 (2001): 148–149.

_____. “Türkiye’de Fotoğraf Müzesi İçin Ön Çalışma”. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 1998.

Ertuğ, Ahmet. “Photography of Ahmet Ertuğ”.
<http://www.ahmetertug.com/gallery/landscapes.html> [15.03.2007].

Gernsheim, Helmut, Alison Gernsheim. **A Concise History Photography**. Londra: Thames & Hudson, 1965.

“İstanbul Modern Fotoğraf Bölümü Küratörü Engin Özendes’le Söyleşi”. **Fotoğraf Dergisi**. c. 5. s. 60 (2005): 16–17.

“Kolaj”. **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**. c. 2. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1997: 1033.

Kulaksız, Coşar. “Kaç Para Ediyor?”. **Fotoğraf Dergisi**. c. 5. s.65 (2005): 82.

_____. “Müzelerin/Kurumların Fotoğraf Kabul Etmeleri hangi Kriterlere Bağlıdır?”. **Fotoğraf Dergisi**. c. 5. s. 63 (2005): 92.

Madran, Burçak. “Müze Türleri”. **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. der. Tomur Atagök. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi, 1999.

Malaro, Marie. **Collections Management**. ed. Anne Fahy. 5. bs. New York: Routledge, 2005.

Mateos, Askari. “Centro Fotografico Álvarez Bravo”. Go-Oaxaca Newsletter, Álvarez Bravo Photographic Center. <http://www.go-oaxaca.com/newsletter/alvarezbravophotographiccenter.html> [20.05.2007].

Modiano, Alberto, S. Ali Ak. **Türkiye Fotoğraf Yayınları Kataloğu 1873 – 2003**. İstanbul: Bileşim Yayınevi, 2004.

National Art Library Word & Image Department. “Victoria & Albert Museum Collection Management Policy 2004”. Yıllık Müze Koleksiyon Yönetim Politikası Metni. İngiltere: Victoria & Albert Museum, 2003.

Öndeş, Osman, Erol Makzume. **Fausto Zonaro, Otoman Court Painter**, (2002): 215 (Aktaran Öztuncay, Bahattin. **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar. Metin ve Fotoğraflar**. c.1. İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003).

Özendes, Engin. **Osmanlı İmparatorluğu’nda Fotoğrafçılık (1839–1919)**. İstanbul: İletişim Yayınları, 1995.

_____. **Abdullah Freres Osmanlı Sarayının Fotoğrafçıları**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1998.

_____. “Osmanlı İmparatorluğu’nda Fotoğraf”.
<http://www.fotografya.gen.tr/issue-4/engin.htm> [12.12.2007].

_____. **Sebah & Joaillier’den Foto Sabah’a Fotoğrafta Oryantalizm**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2004.

Özkasım, Hale. “İstanbul Modern Sanat Müzesi Koleksiyon Yönetim Politikası İçin Bir Model Önerisi: Türk Resminde 1950–1970 Dönemi”. Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Öztuncay, Bahattin. **Dersaadetin Fotoğrafçıları. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Fotoğraf: Öncüler, Stüdyolar, Sanatçılar. Metin ve Fotoğraflar**. c.1. İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım, 2003.

_____. **Vasilaki Kargopulo - Hazreti Padişahî’nin Serfotoğrafı**. İstanbul: Birleşik Oksijen Sanayi A.Ş., 2000.

Pervan, Muazzez. “Fotoğraftan Tarihe Giden Yol”. **Toplumbilim Dergisi**. c. 2. s. 19 (2006): 79–85.

Rempel, Siegfried. **The Care of Black & White Photographic Collections: Cleaning and Stabilization**. Teknik Bülten 9. Kanada: Canadian Conservation Institute, 1980.

“Serigrafi”. Serigrafi Baskı, Foto Emülsiyonu.

<http://www.geocities.com/matbaa19myo/serigrafi.htm> [12.12.2007].

Sontag, Susan. **Fotoğraf Üzerine**. çev. Reha Akçakaya. 2. bs. İstanbul: Altıkırkbeş Yayın, 1999.

“Stolen Works of Art”. Interpol Stolen Works Of Art CDROM.

Fransa: Jouve Diffusion Company, 1999.

Targaç, Z. Orhon. “Dünden Bugüne... Musée de la Photographie à Charleroi”.

Fotoğraf Dergisi. c. 3. s. 41 (2002): 92–95.

Tekcan, S. “Gravür”. **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**. c. 3. İstanbul: Yapı

Endüstri Merkezi Yayınları, 1997: 1404.

_____. “Litografi”. **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**. c. 3. İstanbul: Yapı

Endüstri Merkezi Yayınları, 1997: 1750.

Topçuoğlu, Nazif. **Fotoğraf Ölmedi Ama Tuhaf Kokuyor**. 2. bs. İstanbul: Yapı

Kredi Yayınları, 2003.

Tucker, Anne. “Twentieth-Century Photographs in The Museum Collection”.

<http://www.mfah.org/main.asp?target=home> [18.06.2007].

Türk Dil Kurumu. **Okul Sözlüğü**. Ankara, 1994.

Val, Leah Bandavid. **National Geographic Fotoğrafları Kilometre Taşları**.

Washington: National Geographic Society, 1999.

Ward, Philip. **The Nature of Conservation A Race Against Time**. Amerika

Birleşik Devletleri: The Getty Conservation Institute, 1989.

Wells, Liz. **Photography: A Critical Introduction**. 9. bs. New York: Routledge, 2006.

“A Collection of Contemporary Photographs”. Maison Europeenne de La

Photographie, Permanent Collection. http://www.mep-fr.org/us/expo_2.htm [16.04.2007].

- “Albumen Print”. Victoria & Albert Museum, Collections.
<http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/magnify.php?imageid=im00171> [18.03.2007].
- “Albumen Print From Wet Collodion”. Victoria & Albert Museum, Collections, Julia Margaret Cameron, <http://www.vam.ac.uk/images/image/4220-popup.html> [18.03.2007].
- “Alinari Archives”. Photographic Archives, History of Alinari Archives.
<http://www.alinari.com/en/storia.asp> [20.05.2007].
- “American Museum of Natural History”. Interdepartmental Labs,
<http://www.amnh.org/science/facilities/microscopy.php> [17.04.2007].
- “Balıkesir Ulusal Fotoğraf Müzesi”. <http://www.fotografmuzesi.com/muze.htm> [25.09.2007].
- “Bergama Zeus Sunağı”. Bergama Belediyesi, Tarihçe,
<http://www.bergama.bel.tr/indexana.php?islem=menu&id=2> [12.04.2007].
- “British Museum Front”. Loyola Marymount University, Museums, British Museum.
<http://myweb.lmu.edu/dcooke/contiki/England/london-britishmuseum-dan.jpg> [15.03.2007].
- “Brookhaven National Laboratory”. Research Centers, <http://www.bnl.gov/world/> [17.04.2007].
- “Capitol Museum Virtual Tour: History Museums”. Georgia Capitol Museum, Virtual Visits, http://www.sos.state.ga.us/museum/virtual_tour/history_museum.htm [23.03.2007].
- “Carbon Print”. Victoria & Albert Museum, Collections.
<http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/magnify.php?imageid=im00050> [18.03.2007].
- “Centre National de la Photographie”. Museums of Paris, Photography.
http://www.museums-of-paris.com/musee_fr.php?code=322 [21.05.2007].
- “Centro Fotografico Álvarez Bravo”. <http://www.go-oaxaca.com/newsletter/alvarezbravophotographiccenter.html> [21.05.2007].

- “Museology”. Centro de la Imagen, Collection.
<http://www.conaculta.gob.mx/cimagen/> [20.05.2007].
- “Cyanotype”. California State University Sacramento, Alternative Photographic Processes. <http://classes.asn.csus.edu/vail/art162/instructions/cyano/newcyano.html> [18.03.2007].
- “Diana Arbus Handgrenade”. De Paul University, Images.
http://facweb.cs.depaul.edu/sgrais/images/portrait/Diane%20Arbus_handgrenade.jpg [18.03.2007].
- “Field Museum of Natural History”. Research and Collections,
http://www.fieldmuseum.org/research_collections/default.htm [17.04.2007].
- “Finnish Museum of Photography”. General Information, Museum History.
http://www.fmp.fi/fmp_fi/muvieras/english/general.htm [20.05.2007].
- “Florida Museum of Photographic Arts”. Florida Showcase, About FMOPA.
<http://www.fmopa.org/> [20.05.2007].
- “Fotomuseum Winterthur”. Introduction, Fotomuseum Winterthur Collection.
<http://www.fotomuseum.ch> [16.04.2007].
- “Fox Talbot Museum”. The British Library, The Collection Today.
<http://www.nationaltrust.org.uk/main/w-vh/w-visits/w-findaplace/w-lacockabbeyvillage/w-lacockabbeyvillage-talbotmuseum.htm> [16.04.2007].
- “Gallery of Photography”. About The Gallery, Exhibitions.
<http://galleryofphotography.ie/about.html> [16.04.2007].
- “Gelatin Silver Print”. Victoria & Albert Museum, Collections.
<http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/magnify.php?imageid=im00218> [18.03.2007].
- “General Information on Australian Center for Photography”. Australian Center for Photography, About ACP. <http://www.acp.org.au/information/> [20.05.2007].
- “Griffin Museum of Photography”. About Us, The Main gallery, The Griffin Gallery. <http://www.griffinmuseum.org/> [19.04.2007].

“History of George Eastman House”. George Eastman House, The Museum, History.
www.eastman.org [19.04.2007].

“History Of The Museum”. University of California Riverside, California Museum
of Photography, Information, <http://www.cmp.ucr.edu> [20.04.2007].

“International Center of Photography”. Museum, Permanent Collection.
<http://www.icp.org/> [16.04.2007].

“J. Paul Getty Museum”. Museum, About the J. Paul Getty Museum.
<http://www.getty.edu/museum/about.html> [12.12.2007].

“Ken Damy Museum”. Di Fotografia Contemporanea, Chi Siamo.
<http://www.museokendamy.com/> [16.04.2007].

“Kiyosato Museum of Photographic Arts”. Museum, General Information.
<http://www.kmopa.com> [16.04.2007].

“Latvian Photo Museum”. Latvijas Fotografijas Muzejs, The Permanent Exposition.
<http://classic.culture.lv/photomuseum/> [16.04.2007].

“Musée Canadien de la Photographie Contemporaine”. Canadian Museum of
Contemporary Photography, Collection, History. <http://cmcp.gallery.ca>
[19.04.2007].

“Museum of Flight”. The Story of World War II Ace Butch Voris and the Creation
of the Blue Angels. <http://www.firstblueangel.com> [23.03.2007].

“Musée de la Photographie à Charleroi”, Information, Permanent Collection.
www.arkham.be/photo [16.04.2007].

“Musée Nicéphore Niépce”. Museum, Introducing, Collections, Themes.
<http://www.museeniepce.com/> [16.04.2007].

“Museum der Fotografie”. Official Catalogue of ICOM.
<http://www.museumderphotographie.at/> [16.04.2007].

“Museum der Moderne Salzburg”. Collections, Photography, Content.
<http://www.museumdermoderne.at/> [16.04.2007].

“Museum Guide Info”, Tokyo Metropolitan Museum of Photography.
<http://www.tcvb.or.jp/en/infomation/5museum/21metropolitan.html> [17.04.2007].

“Museum of Contemporary Photography, Chicago”. Permanent Collections.
<http://www.mocp.org/collections/permanent/> [19.04.2007].

“Museum of Modern Arts”.
<http://www.moma.org/collection/depts/photography/index.html> [19.04.2007].

“Museums of Photography”. Museum Quality, Photography.
<http://www.huntfor.com/photography/links/museums.htm> [17.04.2007].

“Museums”. Art Support, Art Museums Collecting Photography. <http://art-support.com/museums.htm> [17.04.2007].

“National Museum of Photography Film and Television”. Photography, About Us.
<http://www.nationalmediamuseum.org.uk/General/AboutUs.asp> [16.04.2007].

“National Portrait Gallery”. Search The Collection, About The Gallery, Gallery History. <http://www.npg.org.uk> [16.04.2007].

“Julia Margaret Cameron”, New York Art World, Art Review,
<http://www.newyorkartworld.com/reviews/anotherworld.html> [18.03.2007].

“Pera Müzesi”. Arşiv, <http://www.pm.org.tr/arsiv.html> [25.09.2007].

“Photogram”. Victoria & Albert Museum, Exploring Photography, Photographic Processes. <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/processframe.php?processid=pr018> [18.03.2007].

“Photogram”. Victoria & Albert Museum, Exploring Photography, Photographic Processes, <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/magnify.php?imageid=im00304> [18.03.2007].

“Photographs”. Museum of London, Collections, <http://www.museumoflondon.org.uk/English/> [19.04.2007].

“Photography”. Museum of Modern Arts, The Collection,
<http://moma.org/collection/depts/photography/index.html> [19.03.2007].

- “Photography”. Victoria & Albert Museum, Collections,
<http://www.vam.ac.uk/collections/photography/index.html> [19.03.2007].
- “Photogravure”. The American Museum of Photography.
<http://www.photographymuseum.com/oldlock1.html> [18.03.2007].
- “Platinum Print”. The American Museum of Photography.
<http://www.photographymuseum.com/ciderlg.html> [18.03.2007].
- “Platinum Print”. Victoria & Albert Museum, Exploring Photography, Photographic Processes. <http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/photography/processframe.php?processid=pr013> [18.03.2007].
- “Portfolio”. Brandts Exhibition Complex, Museet for Fotokunst. <http://uk.brandts.dk/wm139847> [16.04.2007].
- “Ljosmyndasafn Reykjavíkur”. Reykjavík Museum of Photography, Collection.
<http://www.ljosmyndasafnreykjavikur.is/english/index.htm> [16.04.2007].
- “Russian Photo Museum”. Culture, Museums.
<http://win.www.sci-nnov.ru/culture/museums/photo/emus.html> [16.04.2007].
- “The Gelatin Silver Print”. Cornell University Library, Historic Photographic Processes, <http://cidc.library.cornell.edu/adw/gelatinsilver.htm#Gelatin> [18.03.2007].
- “Roses”. Masters of Photography, Photographs, Tina Modotti.
http://www.masters-of-photography.com/images/screen/modotti/modotti_roses.jpg [18.03.2007].
- “Thessaloniki Museum of Photography”. The Museum, Permanent Collection.
<http://www.thmphoto.gr> [17.04.2007].

EKLER

Ek 1. Yurtdışındaki Farklı Yapılarda Fotoğraf Müzeleri ve Kapsamları

Australian Center for Photography, Avustralya:

- 1973 yılında kurulmuştur.
- Amacı, Avustralya'da fotoğraf merkezli sanat anlayışını ortaya koymak ve zenginleştirmektir.
- Bu amacı eğitim, sürekli yayınlar ve çeşitli sergi organizasyonlarıyla gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.
- Avustralya sınırları içindeki tüm fotoğrafçılara ve fotoğraf merkezli çalışmalar yapan sanatçılara açık bir merkezdir.
- Sergi programlarında ve koleksiyonlarında daha çok çağdaş fotoğrafa yer verilmektedir.

California Museum of Photography, California, ABD:

- 1973 yılında kurulmuştur.
- Amacı, kültürel bellek oluşturmak, eğitime kaynak sağlamak, insanları bir araya getirmek, iletişim aracı olmak, toplum ve akademik çevreler için entelektüel bir buluşma teşkil etmektir.
- Koleksiyon, The Bingham Technology Collection, the Keystone-Mast Collection, the University Print Collection, the UCR/CMP Study Center Library Collection ve Digital Virtual Collection başlıklarından oluşan 5 kategoriye ayrılmıştır.
- Sergilenen nesneler, kameralar, fotoğraf ekipmanları, baskı ve negatifler ile görsel ve işitsel sunumlardan oluşmaktadır.
- Müze, birçok kurum ve kuruluş tarafından desteklenmekte, koleksiyona yönelik ayni ve nakdi bağışları kabul etmektedir.

Canadian Museum of Contemporary Photograpy, Kanada:

- 1985'te kurulmuştur.
- Koleksiyona, fotoğrafçılara Kanada'yı ve insanlarını belgelemeleri için görev verilerek başlanmıştır. 1942–62 arasına tarihlenen bu fotoğraflar Kanada Ulusal Arşivlerinde bulunmaktadır.
- Müzenin koleksiyonu 60ların ilk dönemlerinden başlayarak bugüne kadar tarihlenmektedir.
- Koleksiyon, bağış ve satın alma yoluyla genişlemiştir.
- Müze bünyesinde 160.000'den fazla fotoğraf mevcuttur.
- Koleksiyon, baskılar, saydamlar, negatifler, kitaplar, filmler, işitsel-görsel sunumlar, karışık teknik çalışmaları, asamblaj ve enstelasyonlardan ve temeli fotoğraf olan video art gibi diğer tekniklerden oluşmaktadır.

Centre National de la Photographie, Fransa:

- 1982 yılında Fransız Kültür Bakanlığı tarafından kurulmuştur.
- Amacı, çağdaş sanatı tanıtmak ve yaygınlaştırmaktır.
- Sık sık büyük sergiler düzenlemekte ve bu sergiler vasıtasıyla genç sanatçılara da kendilerini tanıtmaya olanağı sağlamaktadırlar.

Centro de la Imagen, Meksika:

- Amacı, geniş bir fotoğraf koleksiyonu oluşturmak, bu fotoğrafları korumak ve fotoğraf konusunda araştırmacılara enformasyon sağlamaktır.
- Bu amaç doğrultusunda geniş bir fotoğraf arşivi kurulmuştur.
- Geçici sergilerin yanı sıra müzede sürekli bir fotoğraf koleksiyonu da mevcuttur.
- Müze tarafından her yıl yerel ve uluslararası sanatçıların çalışmalarının sergilendiği, "Fotoseptiembre" adlı bir organizasyon düzenlenmektedir.

Centro Fotografico Álvarez Bravo, İspanya:

- 1996 yılında kurulmuştur.
- Amacı, toplama, koruma, araştırma, eğitim ve sergilemeye yönelik bir merkez oluşturmaktır.
- Koleksiyon, toplam 15.000 negatiften ve farklı kaynaklardan elde edilmiş, hem tarihi hem de çağdaş örnekleri içeren çok sayıda fotoğraf baskısından oluşmaktadır.
- Merkezin, fotoğraf hakkında yazılmış 4.000'den fazla kitaptan oluşan bir de kütüphanesi vardır.

Finnish Museum of Photography, Finlandiya:

- 1969 yılında kurulmuştur.
- Amacı, fotoğraf kültürünün daha iyi tanınması ve anlaşılmasına katkıda bulunmaktır.
- Bu amacı, toplama, koruma, kurtarma, araştırma, sunma ve yorumlama eylemleriyle gerçekleştirmektedir.
- Müze, koleksiyonunda toplam 3,5 milyon baskı ve negatifi barındırmaktadır.
- Ayrıca 3500 parçalık kamera ve fotoğraf ekipmanından oluşan bir obje koleksiyonu da mevcuttur.
- Arşiv kısmında ise, fotoğrafçılar ve fotoğraf organizasyonları hakkında çok sayıda gazete küpüründen oluşan bir doküman grubu, ses kayıtları ve filmler bulunmaktadır.
- Müze, genç sanatçıların eserlerini de koleksiyonuna katarak, onlara destek olmaktadır.

Florida Museum of Photographic Arts, Florida, ABD:

- 2001 yılında kurulmuştur.
- Amacı, yaşama ve kültüre tanıklık eden, ulusal ya da uluslar arası sanatçıların tarihi ve çağdaş fotoğraf çalışmalarını toplamak, korumak ve sergilemektir.
- Müze içinde, bu amaç doğrultusunda çok sayıda sergi ve eğitici workshoplar düzenlenmektedir.

Fotomuseum Winterthur, İsviçre:

- 1993 yılında kurulmuştur.
- Fotoğrafı, gerçeğin yansıması, sanat nesnesi ve doküman nitelikleri ile ele almaktadır.
- Müze, çağdaş fotoğraf sanatçılarının yanı sıra, 19. ve 20. yüzyıl fotoğrafçılarına da yer vermektedir.

Fox Talbot Museum, İngiltere:

- 19 yılında, Willian Henry Fox Talbot (1800–1877) anısına kurulmuştur.
- Amacı, Willian Henry Fox Talbot'un hayatı ve fotoğraf alanında yaptığı çalışmalar hakkında bilgi vermektir.
- Bu amaç doğrultusunda oluşturulan koleksiyon, Talbot'un fotoğrafları, defterleri ve mektuplarından oluşmaktadır.
- Müzenin sürekli sergi kısmında bulunan fotoğraflar Fox Talbot'un çalışmalarından oluşmaktadır.
- Yılda en az 3 kere ise 19. yüzyıl fotoğrafçıları ve çağdaş fotoğrafçıların işlerinin yer aldığı geçici sergiler düzenlenmektedir.

Fratelli Alinari - Archivi Alinari, İtalya:

- 1852 yılında Floransa’da kurulmuştur.
- Fotoğrafın icadıyla neredeyse paralel bir gelişime sahiptir, dolayısıyla en eski fotoğraf tekniği örneklerinden, en yeni renkli modern fotoğraflara kadar geniş bir koleksiyon yelpazesine sahiptir.

Gallery of Photography, İrlanda:

- 1978 yılında kurulmuştur.
- Sergilerinde çoğunlukla çağdaş fotoğrafın önemli isimlerine yer vermektedir.
- Fotoğraf sergilerinin yanı sıra karanlık oda çalışmalarına ve çeşitli workshoplara da olanak sağlamaktadır.
- Sponsor ve gönüllülerin desteğine dayalı bir galeridir.

George Eastman House, New York, ABD:

- 1949 yılında kurulmuştur.
- Dünyanın en eski fotoğraf müzesidir.
- Misyonu, fotoğraf için önem taşıyan nesneleri toplamak ve korumak, tarihsel ve kültürel bilgi birikimi oluşturmaktır.
- Koleksiyon, fotoğrafın icadından günümüze kadar olan zaman zarfını kapsayan 400.000’den fazla fotoğraf ve negatifi içermektedir.
- Koleksiyonda 14.000’den fazla fotoğrafçı yer almaktadır.

Griffin Museum of Photography, Massachusetts, ABD:

- 1992 yılında kurulmuştur.
- Amacı, fotoğraf sanatına yönelik beğeniyi desteklemek, fotoğrafın görsel, duygusal ve sosyal etkilerini daha anlaşılır kılmaktır.
- Müze, sadece fotoğrafa ayrılmış 3 galeriden oluşmaktadır.
- Bu galerilerin içerdiği koleksiyonlar, çağdaş fotoğrafın ünlü isimlerine ait fotoğrafları, müzenin kurucusu Arthur Griffin’in fotoğraflarını ve geleceğin sanatçılarını keşfetmeye yönelik, amatör fotoğrafçıların işlerini kapsamaktadır.

International Center of Photography, New York, ABD:

- 1974 yılında kurulmuştur.
- Kalıcı koleksiyonu 100.000’den fazla fotoğraftan oluşmaktadır.
- Fotoğraflar müze koleksiyonuna “kazanım komitesinden” geçerek kabul edilmektedirler. Ayrıca çeşitli fotoğrafçılar ve koleksiyonerlerden de bağışlar kabul edilmektedir.

- Koleksiyonun büyük bir kısmını 1930–1990 yılları arasında çekilmiş, Amerika ve Avrupa’ya ait dokümanter fotoğraflar oluşturmaktadır.

Ken Dmy Museum, İtalya:

- 1990 yılında kurulmuştur.
- İtalya için önemli bir çağdaş fotoğraf merkezidir.
- Müzede, fotoğraf sergilemek üzere tasarlanmış 8 galeri mevcuttur.
- Fotoğraf konulu seminerler ve çeşitli workshoplar düzenlenmektedir.

Kiyosato Museum of Photographic Arts, Japonya:

- Müzenin koleksiyona dair 3 tane toplama ve sergileme kriteri bulunmaktadır. Bu kriterler doğrultusunda, fotoğraflar şu 3 gruba ayrılmışlardır: 1900’lerden günümüze kadar tarihlenen, dünyanın her yerinden, hayata dair fotoğraflar, platin baskılar ve gelecek neslin fotoğrafları, yani genç portfolyolar.

Latvian Photo Museum, Letonya:

- Amacı toplama, koruma ve sergileme misyonları doğrultusunda, ulusal fotoğrafik değerleri korumaktır.
- Müze, daha çok Letonyaya ait fotoğraf tarihi, fotoğrafik gelişmeler ve bu gelişmelerin diğer ülkelerle karşılaştırılması üzerine yoğunlaşmıştır.
- Koleksiyon, geçmişten günümüze kadar gelen fotoğraf teknikleri ile elde edilmiş (örneğin daguerreotype) fotoğraflar ve günümüze ait çağdaş tekniklerle elde edilmiş fotoğraflardan (örneğin saydamlar, negatifler vb.), fotoğraf malzemelerinden, arşiv değeri olan dokümanlardan, kitap ve dergilerden oluşmaktadır.

Maison Europeenne de la Photographie, Fransa:

- 1980 yılında kurulmuştur.
- Koleksiyonda, 1950 sonlarından günümüze kadarki zamanı kapsayan yaklaşık 15.000 fotoğrafik imaj bulunmaktadır.
- Uluslar arası nitelikte bir koleksiyondur.
- Müzenin amacı, röportajdan, moda fotoğraflarına kadar fotoğrafın her türünde örnekler bulundurmak ve ünlü fotoğrafçıların fotoğraflarını seriler şeklinde satın almaktır.
- Birçok sanatçı müzeye fotoğraf hediye etmiştir.
- Birçok gönüllü ve sponsor, müzeye destek vermektedir.

Musée de la Photographie à Charleroi, Belçika:

- 1987’de kurulmuştur.
- Müzede, eski, yeni, Belçika içi ve Belçika dışı olmak üzere 80.000’den fazla fotoğraf sergilenmektedir.
- Müze içinde sabit ve geçici sergiler için galerilerin yanı sıra, fotoğraf laboratuvarları ve arşiv odaları da bulunmaktadır.
- Müze, belediye, vakıflar, birçok sponsor ve halk gönüllüleri tarafından desteklenmektedir.

Musée Nicéphore Niépce, Fransa:

- Amacı, Nicéphore Niépce dönemi fotoğraf tekniklerinden, günümüz dijital teknolojisine kadar olan zamanı anlatmak, yapılan prosesleri tüm insanların bilgisine sunmak ve yeni projeler geliştirmektir.
- Müzenin, Nicéphore Niépce, daguerreotype, calotype, kolodyon, renkli prosesler, 1870-1940 dönemi stüdyo fotoğrafçılığı, mimari fotoğraflar ve mühendislik fotoğrafları gibi birçok koleksiyon teması ve her tema için de ayrı bir sergi salonu bulunmaktadır.

Museet for Fotokunst (The Museum of Photo Art), Danimarka:

- 1987 yılında kurulan Brandts Sergi Kompleksinin içinde yer alan müzelerden birisidir.
- Odense belediyesinin yanı sıra özel ve sosyal kurumların da desteğini almaktadır.
- Sergi kompleksinin içinde bulunan üç müze kendi içinde bağımsızdır.
- Bu müzelerde yılda toplam 25’ten fazla sergi düzenlenmektedir.
- Müze koleksiyonu, Danimarka’lı ve uluslar arası sanatçıların fotoğraf, sanat ve medya başlıkları altındaki işlerinden oluşmaktadır.

Museum der Fotografie, Avusturya:

- Fotoğraf koleksiyonu, konularına göre 6 galeriye ayrılmıştır. Fotoğraflar bu galerilerde “Avusturya fotoğrafı”, “Çocuk fotoğrafları”, “Sanat fotoğrafları”, “Fotoğraf teknikleri” başlıkları altında sergilenmektedir. Diğer galeriler de fotoğraf literatürüne ayrılmıştır.
- Çocuklara yönelik eğitim amaçlayan bir müzedir ve bu amaçla müze içinde birçok uygulamaya ağırlık verilmiştir.

Museum der Moderne Salzburg, Avusturya:

- 1983 yılında başka bir isimle kurulan müze, 2004 yılında şimdiki ismiyle yeniden açılmıştır.

- Biri Barok, diğeri ise modern ve çağdaş bir mimariyi yansıtan iki ayrı binadan oluşmaktadır.
- Müzenin koleksiyonu 20. ve 21. yüzyıla ait resim, heykel ve fotoğraflardan oluşmaktadır.
- Fotoğraf koleksiyonu özellikle 1950lerden günümüz dijital teknolojisine kadar olan zaman aralığına yoğunlaşmıştır.
- Austrian Gallery of Photography adı altında toplanan fotoğraf koleksiyonu, çağdaş Avusturya fotoğraflarını barındıran tek koleksiyondur. Aynı zamanda fotoğrafın icadından günümüze kadarki zamanı kapsayan yaklaşık 15.000 eser barındırmaktadır.
- Koleksiyonda tek işler, seri işler, fotografik malzemeler ve 300 kadar Avusturyalı sanatçıya ait dokümantasyon bulunmaktadır.

Museum of Modern Art (MOMA), New York, ABD:

- Fotoğraf toplamaya 1930'da başlanmıştır
- 1940'ta fotoğraf departmanı kurulmuştur
- 1840'tan günümüze kadar tarihlenen 25.000 fotoğrafa sahiptir
- 1989'da, müzenin kendisi ve çağdaş sanat hakkında doküman, fotoğraf vb. arşivsel belgelere ulaşmak için MOMA arşivi kurulmuştur.
- "Photographic Archives" diye bir bölümü bulunmaktadır. Binanın görünümünden, geçirdiği değişikliklere, sergi fotoğraflarından koleksiyon eserlerine kadar tüm görsel malzemeler bu arşivde yer alır.

National Museum of Photography Film and Television, İngiltere:

- 1983 yılında kurulmuştur.
- Amacı, fotografik görüntülerin sanatsal ve bilimsel yanlarını keşfetmek, yapılış süreçlerini göstermektir.
- 1980lerden bu yana, yeni çıkan birçok fotoğraf ve sinema teknolojisini müzeye getirmişlerdir.

National Portrait Gallery, İngiltere:

- 1856 yılında kurulmuştur.
- 130.000'i orijinal negatif olmak üzere toplam 220.000 orijinal fotografik imaja sahiptir.
- Koleksiyon 1840 yılından günümüze kadar tarihlenmektedir.
- Sergide olmayan fotoğraflara, müze küratörüyle görüşerek ulaşılabilir.
- Müzenin koleksiyon oluşturma kriteri, nesnelerin sanatsal değil tarihe referans veren nesneler olmasıdır.

Reykjavik Museum of Photography, İzlanda:

- 1981 yılında kurulmuştur.
- İzlanda'nın tek bağımsız fotoğraf müzesidir.
- Amacı, uluslar arası bir müze haline gelmek, halkın ve uzmanların dikkatini fotoğraf kültürüne çekmek, fotografik malzemeleri toplamak, katalog dâhilinde sınıflandırmak ve korumaktır.
- Koleksiyon, fotoğraflar, cam plakalar, negatifler, dialar ve fotoğrafla ilgili makale ve dokümanlardan oluşmaktadır.
- Koleksiyonda 1,7 milyonu aşkın fotoğraf bulunmaktadır.
- Müze koleksiyonuna seçilen eserler çoğunlukla Reykjavik çevresinde yaşayan veya çalışmalarını sürdüren sanatçıların eserleridir.

Russian Photo Museum, Rusya:

- Rusya'nın ilk ve tek fotoğraf müzesidir.
- Nizhegorodsky Fotoğraf federasyonu tarafından 1992 yılında kurulmuştur.
- Koleksiyon, yaklaşık 120.000 negatif, fotoğraf baskısı ve fotoğraf ekipmanından oluşmaktadır.

Thessaloniki Museum of Photography, Yunanistan:

- 1987 yılında kurulmuştur.
- Yunanistan'ın ilk ve tek fotoğraf müzesidir.
- Amacı, tarihsel araştırmaları destekleyecek ve Yunan fotoğrafı hakkında bilgi verecek sergiler düzenlemek, yayınlar çıkartmak, fotoğrafla ilgili zengin bir doküman arşivine sahip olmak, uluslar arası fotoğrafçıların işlerini de bünyesine katarak koleksiyonu zenginleştirmektir.
- Müzede daha çok Yunan fotoğrafına ait çağdaş örnekler sergilenmektedir.

Tokyo Metropolitan Museum of Photography, Japonya:

- Japonya'nın fotoğraf merkezli ilk müzesidir.
- Amacı, Japon kültürünün ve gelişiminin görsel kayıt arşivini oluşturmaktır. Dolayısıyla koleksiyona dâhil edilen işler de bu kritere göre seçilmektedir.
- Müzenin koleksiyonunda büyük bir kısmı Japon fotoğrafçılara ait 17.000'den fazla fotoğraf bulunmaktadır.

Victoria & Albert Museum, İngiltere:

- Fotoğraf koleksiyonuna 1852'de başlanmıştır.
- Klasik ve çağdaş olmak üzere 500.000'den fazla imaja sahiptir.

- Fotoğraflar, “Klasik”, “Çağdaş”, “Teknik Çeşitler”, “Fotoğrafçı” ve “Konu” başlıklarına ayrılmıştır.
- Fotoğraf galerisi fotoğraf tarihini merkez almıştır ve koleksiyona dâhil edilecek nesneleri de bu kritere göre seçmektedir.
- Geçici sergilerde ise hem çağdaş, hem de fotoğraf tarihinden eserlere yer verilmektedir.

(Bu bölümde verilen müzelere ait bilgiler, “Kaynakça” kısmında belirtilen müzelerin web sitelerinden derlenerek yazılmıştır.)

Ek 2. Koleksiyonlarında Fotoğrafa Yer Veren Sanat Müzelerinin Listesi

Academy of the Arts, Maryland, ABD
Ackland Art Museum, North Carolina, ABD
Addison Gallery of American Art, Massachusetts, ABD
Akron Art Museum, Ohio, ABD
Akskhaneh Shahr, İran
Alaska State Museum, Alaska, ABD
Albany Institute of History and Art, New York, ABD
Albany Museum of Art, Georgia, ABD
Albrecht Kemper Museum of Art, St. Joseph, ABD
Albright-Knox Art Gallery, Buffalo, ABD
Albuquerque Museum of Art, New Mexico, ABD
Aldrich Museum of Contemporary Art, ABD
Alexandria Museum of Art, Louisiana, ABD
American Visionary Art Museum, Maryland, ABD
Amon Carter Museum, Texas, ABD
Anchorage Museum of History & Art, Alaska, ABD
Andy Warhol Museum, Pennsylvania, ABD
Arkansas Arts Center, Arkansas, ABD
Arizona State University Art Museum, Arizona, ABD
Art Institute of Chicago, Illinois, ABD
Art Museum at Florida International University, Florida, ABD
Art Museum of Missoula, Montana, ABD
Art Museum of Western Virginia, Virginia, ABD
Arthur M. Sackler Gallery and Freer Gallery of Art, Washington, ABD
Asheville Art Museum, North Carolina, ABD
Asian Art Museum, San Francisco, ABD

Aspen Art Museum, Colorado, ABD
Autry Museum of Western Heritage, California, ABD
Austin Museum of Art, Texas, ABD
Australian Center for Photography, Avustralya
B. Carroll Reece Memorial Museum, Tennessee, ABD
Bakersfield Museum of Art, ABD
Baltimore Museum of Art, Maryland, ABD
Bass Museum of Art, Florida, ABD
Bates College Museum of Art, Maine, ABD
Beach Museum of Art, Kansas, ABD
Bellevue Art Museum, Washington, ABD
Berkeley Art Museum, ABD
Birmingham Museum of Art, Alabama, ABD
Bishop Museum, Hawaii, ABD
Boca Raton Museum of Art, Florida, ABD
Boston Museum of Fine Arts, Massachusetts, ABD
Boulder Museum of Contemporary Art, ABD
Bowdoin College Museum of Art, Maine, ABD
Brauer Museum of Art, Indiana, ABD
Brigham Young University Museum of Art, Utah, ABD
Brooklyn Museum of Art, Brooklyn, ABD
California African American Museum, California, ABD
California Museum of Photography, California, ABD
California Palace of the Legion of Honor, California, ABD
Canadian Museum of Contemporary Photograpy, Kanada
Carnegie Museum of Art, Pennsylvania, ABD
Cedar Rapids Museum of Art, Iowa, ABD
Center for Creative Photography, Arizona, ABD
Center of Contemporary Arts, Missouri, ABD
Centre National de la Photographie, Fransa
Centro de la Imagen, Meksika
Centro Fotografico Álvarez Bravo, İspanya
Charleston Museum, South Carolina, ABD
Cheekwood Botanical Garden and Museum of Art, Tennessee, ABD
Chicago Athenaeum, Chicago, ABD

Chrysler Museum of Art, Virginia, ABD
Cincinnati Art Museum, Ohio, ABD
Cleveland Museum of Art, Ohio, ABD
Colby Museum of Art, Maine, ABD
Columbia Museum of Art, South Carolina, ABD
Columbus Art Museum, Ohio, ABD
Columbus Museum, Georgia, ABD
Contemporary Art Center of Virginia, Virginia, ABD
Contemporary Art Museum, North Carolina, ABD
Contemporary Art Museum Saint Louis, Missouri, ABD
Contemporary Arts Museum, Texas, ABD
Cooper-Hewitt National Design Museum, New York, ABD
Cornell Fine Arts Museum, Florida, ABD
Corning Museum of Glass, Corning, ABD
Cranbrook Art Museum, Michigan, ABD
Crocker Art Museum, ABD
Dallas Museum of Art, Texas, ABD
Daum Museum of Contemporary Art, Missouri, ABD
Davenport Museum of Art, Iowa, ABD
David & Alfred Smart Museum of Art, Chicago, ABD
Davidson Art Center, ABD
Dayton Art Institute, Ohio, ABD
De Cordova Museum and Sculpture Park, Massachusetts, ABD
De Young Museum, San Francisco, ABD
Delaware Art Museum, ABD
Delaware Center for the Contemporary Arts, ABD
Denmark Photo-Museum, Danimarka
Dennos Museum Center, Michigan, ABD
Denver Art Museum, ABD
Des Moines Art Center, Iowa, ABD
Duke University Museum of Art, North Carolina, ABD
Edwin A. Ulrich Museum of Art, Kansas, ABD
Eiteljorg Museum of American Indians and Western Art, Indiana, ABD
Elizabeth de C. Wilson Museum, Vermont, ABD
Erie Art Museum, Pennsylvania, ABD

Evanston Art Center, Illinois, ABD
Evansville Museum of Arts and Science, Indiana, ABD
Farnsworth Art Museum, Maine, ABD
Fayetteville Museum of Art, North Carolina, ABD
Finnish Museum of Photography, Finlandiya
Fleischer Museum, Arizona, ABD
Flint Institute of Arts, Michigan, ABD
Florida Museum of Photographic Arts, Florida, ABD
Fogg Art Museum, Massachusetts, ABD
Fort Wayne Museum of Art, Indiana, ABD
Fotomuseum Winterthur, İsviçre
Fox Talbot Museum, İngiltere
Frank H. McClung Museum, Tennessee, ABD
Fratelli Alinari - Archivi Alinari, İtalya
Fred Jones Jr. Museum of Art, ABD
Frederick R. Weisman Art Museum, Minnesota, ABD
Fresno Art Museum, ABD
Fresno Metropolitan Museum, ABD
Frye Art Museum, Washington, ABD
Gallery of Photography, İrlanda
Galveston Arts Center, Texas, ABD
George Eastman House, New York, ABD
Georgia O'Keeffe Museum, New Mexico, ABD
German Historical Museum, Almanya
Gibbes Museum of Art, South Carolina, ABD
Gilcrease Museum, Oklahoma, ABD
Grand Rapids Art Museum, Michigan, ABD
Greenville County Museum of Art, South Carolina, ABD
Griffin Museum of Photography, Massachusetts, ABD
Guggenheim Museum, New York, ABD
Hallie Ford Museum of Art, Oregon, ABD
Harn Museum of Art, Florida, ABD
Harry Ransom Humanities Research Center, Texas, ABD
High Museum of Art, Georgia, ABD
Hill-Stead Museum, ABD

Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, ABD
Hockaday Museum of Art, Montana, ABD
Holter Museum of Art, Montana, ABD
Honolulu Academy of Arts, Hawaii, ABD
Hood Museum of Art, Almanyia
Hunter Museum of American Art, Tennessee, ABD
Huntington Museum of Art, West Virginia, ABD
Huntsville Museum of Art, Alabama, ABD
Indiana University Art Museum, Indiana, ABD
Indianapolis Museum of Art, Indiana, ABD
Institute of Contemporary Art, Boston, ABD
International Center of Photography, New York, ABD
J.B Speed Art Museum, Kentucky, ABD
J. Paul Getty Museum, ABD
James A. Michener Art Museum, Pennsylvania, ABD
Joslyn Art Museum, Nebraska, ABD
Juniata College Museum of Art, Pennsylvania, ABD
Kalamazoo Institute of Arts, Michigan, ABD
Kansas City Museum, Kansas City, ABD
Kemper Museum of Contemporary Art, Kansas City, ABD
Ken Dmy Museum, İtalya
Kimbell Art Museum, Texas, ABD
Kiyosato Museum of Photographic Arts, Japonya
Knoxville Museum of Art, Tennessee, ABD
Kreeger Museum, Washington, ABD
Kresge Art Museum, Michigan, ABD
Latvian Photo Museum, Letonya
Lauren Rogers Museum of Art, Mississippi, ABD
Los Angeles County Museum of Art, ABD
Lowe Art Museum, Florida, ABD
Machida City Museum of Photography, Japonya
Madison Art Center, Wisconsin, ABD
Madison Museum of Contemporary Art, Wisconsin, ABD
Maison Europeenne de La Photographie, Fransa
Maryhill Museum of Art, Washington, ABD

Massachusetts Museum of Contemporary Art, Massachusetts, ABD
Mattatuck Museum, ABD
Mead Art Museum, Massachusetts, ABD
Meadows Museum, Louisiana, ABD
Memphis Brooks Museum of Art, Tennessee, ABD
Metropolitan Museum of Art, New York, ABD
Miami Art Museum, Florida, ABD
Michael C. Carlos Museum, Atlanta, ABD
Milwaukee Art Museum, Wisconsin, ABD
Milwaukee Public Museum, Wisconsin, ABD
Minneapolis Institute of Art, Minnesota, ABD
Minnesota Museum of American Art, Minnesota, ABD
Mint Museum of Art, North Carolina, ABD
Mississippi Museum of Art, Mississippi , ABD
Mobile Museum of Art, Alabama, ABD
Moder Museum, İtalya
Modern Art Museum of Fort Worth, Texas, ABD
Montana Museum of Art and Culture, Montana, ABD
Montgomery Museum of Fine Arts, Alabama, ABD
Morris Museum, New Jersey, ABD
Moscow House of Photography, Rusya
Mulvane Art Museum of Washburn University, Kansas, ABD
Musée de la photographie à Charleroi, Belçika
Musée Nicéphore Niépce, Fransa
Museet for Fotokunst, Danimarka
Museo Nazionale della Fotografia, İtalya
Museum der Fotografie, Avusturya
Museum der Moderne Salzburg, Avusturya
Museum fur Photograpie, Almanya
Museum of American Glass, New Jersey, ABD
Museum of Art, Florida, ABD
Museum of Art & Archaeology, ABD
Museum of Contemporary Art, Florida, ABD
Museum of Contemporary Photography, Chicago, ABD
Museum of Contemporary Religious Art, Missouri, ABD

Museum of Fine Art, Massachusetts, ABD
Museum of Fine Arts, Florida, ABD
Museum of Fine Arts, New Mexico, ABD
Museum of Fine Arts, Texas, ABD
Museum of Glass, Washington, ABD
Museum of International Folk Art, New Mexico, ABD
Museum of Mobile, Alabama, ABD
Museum of Modern Arts (MOMA), New York, ABD
Museum of Nebraska, Nebraska, ABD
Museum of New Mexico, New Mexico, ABD
Museum of Northwest Art, Washington, ABD
Museum of Northern Arizona, Arizona, ABD
Museum of Photographic Arts, California, ABD
Museum of Photography of Antwerp, Hollanda
Museum of the City of New York, New York, ABD
Museum of the Plains Indian, Montana, ABD
Museum vor Fotografie Antwerpen, Belçika
Mystic Seaport, ABD
Nara City Museum of Photography, Japonya
National Archives of Canada, Kanada
National Building Museum, Washington, ABD
National Gallery of Art, Washington, ABD
National Museum of African Art, Washington, ABD
National Museum of American Jewish History, Pennsylvania, ABD
National Museum of Photography Film and Television, İngiltere
National Museum of the American Indian, Maryland, New York, Washington, ABD
National Museum of Wildlife Art, Wyoming, ABD
National Museum of Women in the Arts, Washington, ABD
National Portrait Gallery, Washington, ABD
National Tramway Museum, İngiltere
Netherlands Foto Institut, Hollanda
Nelson-Atkins Museum of Art, Missouri, ABD
Neuberger Museum of Art, New York, ABD
Nevada Museum of Art, Nevada, ABD
New England Center for Contemporary Art, İngiltere

New Jersey State Museum, New Jersey, ABD
New Museum of Contemporary Art, New York, ABD
New Orleans Museum of Art, Louisiana, ABD
Newport Art Museum, Rhode Island, ABD
North Carolina Museum of Art, North Carolina, ABD
Norton Museum of Art, Florida, ABD
Norton Simon Museum, ABD
O. Winston Link Museum, Virginia, ABD
Oakland Art Museum, California, ABD
Oglethorpe University Museum, Atlanta, ABD
Oklahoma City Art Museum, Oklahoma, ABD
Oregon Historical Society, Oregon, ABD
Oshkosh Public Museum, Wisconsin, ABD
Peabody Essex Museum, Massachusetts, ABD
Philbrook Museum of Art, Oklahoma, ABD
Philadelphia Museum of Art, Pennsylvania, ABD
Phoenix Art Museum, Arizona, ABD
Plains Art Museum, North Dakota, ABD
Pohjoinen valokuvakeskus, Finlandiya
Portland Art Museum, Oregon, ABD
Portland Museum of Art, Maine, ABD
Ramsay Museum, Hawaii, ABD
Reykjavik Museum of Photography, İzlanda
Rhode Island School of Design Museum of Art, Rhode Island, ABD
Richmond Art Museum, Indiana, ABD
Ringling Museum of Art, Florida, ABD
Robert Hull Fleming Museum, Vermont, ABD
Rosenbach Museum & Library, Pennsylvania, ABD
Russian Photo Museum, Rusya
San Antonio Museum of Art, Texas, ABD
San Diego Museum of Art, California, ABD
San Francisco Museum of Modern Art, San Francisco, ABD
San Jose Museum of Art, ABD
Santa Barbara Museum of Art, ABD
Scottsdale Center for The Arts, Arizona, ABD

Scottsdale Museum of Contemporary Art, Arizona, ABD
Seattle Art Museum, Washington, ABD
Sheldon Memorial Art Gallery, Nebraska, ABD
Sioux City Art Center, Iowa, ABD
SF Camerawork, San Francisco, ABD
Shoji Ueda Museum of Photography, Japonya
Smith College Museum of Art, Massachusetts, ABD
Smithsonian American Art Museum, Washington, ABD
Snite Museum of Art, Indiana, ABD
South Carolina State Museum, South Carolina, ABD
Southeast Museum of Photography, Florida, ABD
Southern Alleghenies Museum of Art, Pennsylvania, ABD
Spencer Museum of Art, Kansas, ABD
Spertus Museum, Illinois, ABD
Springfield Museum of Fine Arts, Massachusetts, ABD
Springville Museum of Art, Utah, ABD
St. Petersburg Museum of Fine Arts, Florida, ABD
Stamford Museum and Nature Center, ABD
Stanford University Museum of Art, ABD
Sterling and Francine Clark Art Institute, Massachusetts, ABD
Strong Museum, Rochester, ABD
Susquehanna Art Museum, Pennsylvania, ABD
Sweet Briar College Art Gallery, Virginia, ABD
Swope Art Museum, Indiana, ABD
Tacoma Art Museum, Washington, ABD
Taft Museum of Art, Ohio, ABD
Telfair Museum of Art, Savannah, ABD
Tennessee State Museum, Tennessee, ABD
Terra Museum of American Art, Illinois, ABD
Thessaloniki Museum of Photography, Yunanistan
The Art Gallery of New South Wales, Avustralya
The Art Museum, New Jersey, ABD
The Bennington Museum, Vermont, ABD
The Boise Art Museum, Idaho, ABD
The Bruce Museum, İngiltere

The Buffalo Bill Historical Center, Wyoming, ABD
The Burke Museum, Washington, ABD
The Cinema Museum (The Musei Kino), Rusya
The Contemporary Museum, Hawaii, ABD
The Corcoran Gallery of Art, Washington, ABD
The Currier Gallery of Art, Manchester, ABD
The Detroit Institute of Arts, Michigan, ABD
The Everson Museum of Art, Syracuse, ABD
The Frick Art Museum, Pennsylvania, ABD
The Frick Collection, New York, ABD
The Grey Art Gallery, New York, ABD
The Heard Museum, Arizona, ABD
The Henry Gallery, Washington, ABD
The James A. Michener Art Museum, Pennsylvania, ABD
The Krannert Art Museum, Illinois, ABD
The Louisiana State Museum, Louisiana, ABD
The Menil Collection, Texas, ABD
The Mexican Fine Arts Center Museum, Illinois, ABD
The Montclair Art Museum, New Jersey, ABD
The Newark Museum, New Jersey, ABD
The North Dakota Museum of Art, North Dakota, ABD
The Noyes Museum of Art, New Jersey, ABD
The Ogden Museum of Southern Art, Louisiana, ABD
The Oriental Institute Museum, Chicago, ABD
The Phillips Collection, Washington, ABD
The R. W. Norton Art Gallery, Louisiana, ABD
The Riverside Municipal Museum, ABD
The Saint Louis Art Museum, Missouri, ABD
The Salvador Dali Museum, Florida, ABD
The Sheldon Art Galleries, Missouri, ABD
The Southeast Museum of Photography, Florida, ABD
The Wadsworth Atheneum, ABD
The Walters Art Gallery, Maryland, ABD
The William Benton Museum of Art, ABD
The Wing Luke Asian Museum, Washington, ABD

Tokyo Metropolitan Museum of Photography, Japonya
Toledo Museum of Art, Ohio, ABD
Tucson Museum of Art, Arizona, ABD
Tweed Museum of Art, Minnesota, ABD
Ukrainian Institute of Modern Art, Illinois, ABD
University of Alaska Museum, Alaska, ABD
University of Delaware - University Gallery, ABD
University of Iowa Museum of Art, Iowa, ABD
University of Kentucky Art Museum, Kentucky, ABD
University of Maine Museum of Art, Maine, ABD
University of Michigan Museum of Art, Michigan, ABD
University of Mississippi Museums, Mississippi, ABD
University of New Mexico Art Museum, New Mexico, ABD
University of Oregon Museum of Art, Oregon, ABD
University of Pennsylvania Institute of Contemporary Art, Pennsylvania, ABD
University of Virginia Art Museum, Virginia, ABD
University of Wyoming Art Museum, Wyoming, ABD
Utah Museum of Fine Arts, Utah, ABD
Virginia Museum of Fine Arts, Virginia, ABD
Walker Art Center, Minnesota, ABD
Walter Anderson Museum of Art, Mississippi, ABD
Washington State Historical Museum, Washington, ABD
Washington University Gallery of Art, Missouri, ABD
Weatherspoon Art Gallery, North Carolina, ABD
Whatcom Museum of History and Art, Washington, ABD
Whitney Museum, New York, ABD
Wichita Art Museum, Kansas, ABD
William & Florence Schmidt Art Center, Belleville, ABD
Williams College Museum of Art, Massachusetts, ABD
Woodmere Art Museum, Pennsylvania, ABD
Worcester Art Museum, Massachusetts, ABD
World Organization of China Painters Museum, Oklahoma, ABD
WSU Museum of Art, Washington, ABD
Yale University Art Gallery, ABD
Yellowstone Art Museum, Montana, ABD

Ek 3. California Museum of Photography e-Mail

Dear Ilksen,

Thank you for your email to UCR/California Museum of Photography. I hope that you find the following answer helpful.

We collect works in the museum based on their relevance to our Mission Statement and our existing collection. The museum was founded in 1973, and has always been dedicated to the history of photography, both as a technical art (looking specifically at cameras and equipment), as well as the history of photographic artworks.

We have a very limited budget for acquisitions, so we largely rely on donations. When considering donations, we evaluate it based upon existing images in the collection, its importance for the history of photography, and the object's general rarity.

UCR/CMP is especially interested in collecting works relating to the history of stereoscopic photography, and actively collect objects that further our virtually encyclopedic collection. For example, recently we were donated a working Cail-o-scope, which was a coin-operated device that allowed the user to view a series of images in 3-d. The Cail-o-Scopes were popular in mass culture in the early 20th-century, but we had no example of it prior to our acquiring this particular object. We would be interested in further fleshing out this collection by acquiring more examples of the sets of images one would view in 3-d upon inserting their coin.

In terms of photography, which you asked about specifically in your email, we apply a similar basis. Obviously we cannot collect works by everyone who considers themselves a 'photographer,' but we try to find examples that are both significant and/or represent an important moment in history. Recently we made two photographic acquisitions: one was a Helen Levitt photograph. We were excited about this work because it is the first Levitt in our collection (and is truly an excellent example of her work).

The other acquisition was by a younger artist who contacted us, preliminarily, through our website. We asked her to submit examples of her work and a CV so we could fully evaluate it for donation. I was particularly taken by her work, and asked the director to evaluate it. I felt that her work was a good example of many trends in Eastern European photography (the artist herself was originally from East Germany), and contemporary color work. Our collection is lacking in both, the director was as pleased with her work as we were, and we accepted two works for donation. This was not a standard solicitation for donation (usually someone will contact us personally, not as a cold call/email), but helped us fill in a collecting gap nonetheless.

I hope this has helped give you a general idea of how UCR/CMP collects objects. If you have any follow-up questions, please contact me.

Leigh Engel
e-mail: cmpcollections@gmail.com
27.06.2007

Ek 4. Canadian Museum of Contemporary Photography e-Mail

Dear Sir/Madam,

I hope the following will be of help.

Regards,

Carmen Robichaud

Canadian Museum of Contemporary Photography

Musée canadien de la photographie contemporaine

P.O. Box 465, Station A /C.P. 465, succursale A

Ottawa, ON K1N 9N6

1 - What is the CMCP's mandate?

The CMCP's mandate is to collect, interpret and disseminate the best of both documentary and art photography produced by contemporary Canadian artists. Its holdings include over 160,000 photographs, photo-based works, negatives and transparencies. The collection includes materials from the Still Photography Division of the National Film Board of Canada from 1962 to 1985 as well as acquisitions made by the museum since its founding in 1985. Works in the collection are exhibited in downtown Ottawa at One Rideau Canal, circulated nationally and internationally through the travelling exhibitions program and lent to other institutions.

The scope of the CMCP's activities - collecting, publishing, organizing exhibitions, travelling exhibitions and educational programs - allows it to play a central role in fostering the efforts and development of photography in Canada.

2 - What are the CMCP's criteria for acquiring works for the collection?

The Canadian Museum of Contemporary Photography acquires work by contemporary Canadian photographers, that represents photographic production in two complementary areas: the photograph as an art form; and as a social document. In developing the collection, the CMCP seeks to represent significant movements and individuals in the history of Canadian photography from the collections inception in 1939 to the present.

The CMCP collects:

- the work of Canadians and long-term residents of Canada (submissions from non-Canadians living outside the country are not reviewed).
- photo-based media (this includes all traditional colour, black and white, and non-silver prints; ink-jet prints; photo-assemblages; and any work employing photographic technology)

Recommendations for acquisition based on aesthetic quality situate the work within the artist's production and in light of current theory and practice. Recommendations

based on documentary value will emphasize the informed nature of the work as well as its integrity and social relevance.

Gifts from photographers and third parties are welcome. They are subject to the same evaluation process as acquisitions.

3 - How do you submit works to the CMCP?

Photographers or art dealers submitting works for acquisition or exhibition consideration should include the following:

- a maximum of 40 select images (either copy slides, photographic or ink jet work prints, or CDs with image files).
- list of titles, including medium, dimensions, and suggested price
- artist's statement
- copies of reviews, other publications, etc.
- address including phone, fax and e-mail

Submissions made electronically must include the above information. Upon request curators will endeavor to view websites but due to the number of requests may not provide a response.

Please do not send exhibition quality prints or original transparencies. When sending submissions please label clearly and ensure that the materials are well packed in order to prevent damage during shipping. CMCP will not be responsible for items lost or damaged in the mail.

CMCP keeps written material in its biographical files; all images will be returned by mail unless other shipping arrangements are made.

Submissions are normally held for three months. The Registrar acknowledges all submissions in writing and arranges for their return. A curator will respond to the submission, but cannot give a detailed critique of the submitted work.

4 - What is contemporary photography?

Most of the photographs in the CMCP collection date from the 1960s to the present. The main focus of the museum's collection and exhibition activity is on work by Canadian photographers produced during the past decade. As time passes, the collection naturally becomes a historic collection. Occasionally, attention is given to these past works in presenting exhibitions that reflect upon the history of photography, on photographic practice in Canada, or on the work of an individual photographer.

Carmen Robichaud
e-mail: cmcp@gallery.ca
12.06.2007

Ek 5. Finnish Museum of Photography e-mail

Hei Ilksen!

You happen to write your question at the time when we are in the middle of writing our collection policy. Our answer to your question is not ready and well formulated, but I try to refer a bit our discussions.

To which institution you are writing your thesis and in which country? We would be very much interested in reading your thesis when it's ready. In Finland there is museology teaching in three universities but actually no teachers who are specialised in museology of photographs. I don't know how it is in your country, but here all the students are happy to get the maximum readers for their thesis because they work hard for them and seldom get the glory they should.

In Finnish museum world our museum is the one who records the history of photography in our country, in both cultural-historical and art historical sense. From our perspective we are a little museum with huge collections (about 3,5 million photos). We also have archives and a collection of objects, cameras and other technical device, but because we have not been able to complete the catalogue over those collections we don't actively acquire them. We also have a research library and databases for example over Finnish photographers and photographic exhibitions held here. As staff we have two researchers, two conservators, a photographer and a collection secretary working full time in our collection management. Though most of our collection work is for practical reasons aiming on getting the photographic material prepared for the exhibitions.

Our photographic collections mostly consist of cultural-historical materials and only partly of photographic art. Our museum was founded by several photographic organisations in Finland and the collections have been accumulating since year 1973. Our duty is to research and display the development and practices of photographic culture and photographic art in Finland. This means that we need to have material from a quite wide range: press, documentary, advertising, fashion, nature and art. We try to build the collections chronologically representing. The collections are organised by provenience principal and a typical acquisition is a life work of some photographer or a studio or an atelier.

There are only two big photographic collections in Finnish museum world, the National Board of Antiquities (NBA) and us. Between them and us there is some sort of division of labour. We try to address material that has more cultural-historical value to NBA's collections and to receive material rather with photographic value. Also we try to address material that has more local value and need local expertise to local museums. Though sometimes we have to take material that we are not so interested in to rescue it. Then we try to move it to other institutions later on if possible.

We use so-called priority codes that give us a working order:

- 1 collections with works of art
- 2 collections with photographic value
- 3 collections with cultural-historical value
- 4 collections that can be removed to other institutions or public collections
- 5 collections that can be disposed

When some material is offered to us we look first if it fits to our collection political criteria by its provenience and content and is it in such a condition that it's suitable for long time preservation. Nowadays it is also more and more important that we get such using rights to the material that we really can use it. For example we want to respect intellectual property rights but would also like in future to publish our catalogues in Internet. Many people are still suspicious about digital presenting.

In future we should also be more careful when we consider can we handle the material in proper way with our limited resources. There has also been a lot of discussion in Finland how to really organise the division of labour and responsibilities of out cultural heritage in our public museum sector.

Best regards

Anne Isomursu

Researcher, Finnish Museum of Photography

e-mail: anneis@fmp.fi

07.06.2007

Ek 6. Metropolitan Museum of Arts e-Mail

The Department of Photographs

Established as an independent curatorial department in 1992, The Metropolitan Museum of Art's Department of Photographs houses a collection of more than 16,000 works acquired by the Museum over the past 75 years. The Museum's collection spans the history of photography.

Among the treasures from the early years of the medium are an extremely rare album of photographs by William Henry Fox Talbot, made just months after he first presented his invention to the public; a large collection of portrait daguerreotypes by the Boston firm of Southworth and Hawes; landscape photographs of the American West by Timothy O'Sullivan and Carleton Watkins; and fine examples of French photography from the 1850s by Édouard Baldus, Eugène Cuvelier, Gustave Le Gray, Henri Le Secq, Nadar, Charles Nègre, and others.

Adding strength to its 19th-century holdings, the Museum announced in 1997 the purchase and promised gift of 78 photographs including rare and beautifully preserved examples by each of the four major figures in early British photography – Talbot, the painter-photographer team David Octavius Hill and Robert Adamson, Roger Fenton, and Julia Margaret Cameron. This group, from the renowned Rubel Collection, constitutes one of the most extraordinary representations in America of Britain's rich photographic history.

At the heart of the department's holdings are two collections that, together, cover the half-century from 1895 to 1945: the Alfred Stieglitz Collection and the Ford Motor Company Collection. Stieglitz made gifts of more than 600 works in 1928,

1933, and by bequest following his death in 1946. In addition to superb examples of his own photography, including portraits of Georgia O'Keeffe, his gift comprises the best collection anywhere of works by the Photo Secession, the circle of Pictorialist photographers shown at his influential gallery, 291, and published in the journal *Camera Work*. The Stieglitz Collection is especially rich in master prints by Edward Steichen; of special note are three large, unique prints of *The Flatiron*, each a slightly different hue, evoking a different moment of twilight in the city. Also featured in the Stieglitz Collection are F. Holland Day, Adolphe de Meyer, Gertrude Käsebier, Paul Strand, and Clarence White.

The Stieglitz Collection was further enriched in 1997 by the acquisition of 73 photographic portraits of artist Georgia O'Keeffe by Alfred Stieglitz, a major gift of Jennifer and Joseph Duke and The Georgia O'Keeffe Foundation. Documenting one of the most famous and intimate artistic collaborations of modern times, the photographs are part of Stieglitz's extraordinary composite portrait of O'Keeffe, a series of more than 300 images produced between 1917 and 1937 that he considered to be among his greatest achievements.

The Ford Motor Company Collection, 500 works collected by John C. Waddell and donated to the Metropolitan Museum in 1987 as a gift of the Ford Motor Company and Mr. Waddell, comprises avant-garde European and American photography between the two World Wars. Berenice Abbott, Brassai, Walker Evans, André Kertész, Man Ray, László Moholy-Nagy, and some 70 other photographers chart the urban, technological, and psychological revolutions of the modern age.

The Walker Evans Archive, acquired by the Metropolitan in 1994 from the artist's estate, includes 40,000 negatives and transparencies as well as Evans's boyhood snapshots, short stories, correspondence, library, postcard collection, and seldom-seen color Polaroids made in the year before his death. The vast collection traces the development of this American master and poet laureate of the documentary style, and it provides scholars and the general public a unique opportunity to study the complete creative output of a seminal photographer.

The post-war years are represented by major American photographers such as Diane Arbus, Harry Callahan, Robert Frank, William Klein, and Garry Winogrand, as well as by artists better known for work in other media, including Vito Acconci, Gordon Matta-Clark, Robert Smithson, and Andy Warhol. As photography has increasingly taken its place in the mainstream of contemporary art, the department has built an important collection of photographs by key figures who have experimented with the medium's plasticity in unconventional ways during the past three decades, including Bernd and Hilla Becher, Sigmar Polke, Thomas Struth, Richard Prince, Louise Lawler, Nan Goldin, Gabriel Orozco, and Sophie Calle. The Museum has also recently added examples by younger artists such as Sharon Lockhart, Roe Ethridge, Rachel Harrison, Jane and Louise Wilson, and Doug Aitken, among others. In 2001, the department acquired the Metropolitan's first work of video art—Ann Hamilton's *a,b,c* (1994/99)—and has since gone on to represent significant developments in film, video, and new media by artists including Lutz Bacher, David Hammons, Maria Marshall, Jennifer and Kevin McCoy, and Karin Sander.

The Department of Photographs periodically presents special exhibitions in the Galleries for Drawings, Prints, and Photographs or special exhibition galleries elsewhere in the Museum. Among the major exhibitions organized by the

Metropolitan during the past 15 years and accompanied by scholarly catalogues have been: *The New Vision: Photography Between the World Wars* (1989); *The Waking Dream: Photography's First Century, Selections from the Gilman Paper Company Collection* (1993); *The Photographs of Édouard Baldus* (1994); *Nadar* (1995); *Sugimoto* (1995-96); *Georgia*

Department of Photographs

O'Keeffe: *A Portrait by Alfred Stieglitz* (1997); *Paul Strand Circa 1916* (1998); *Edgar Degas, Photographer* (1998-99); *Walker Evans* (2000); *Earthly Bodies: Irving Penn's Nudes, 1949-50* (2002); *Richard Avedon: Portraits* (2002); and *The Dawn of Photography: French Daguerreotypes, 1839-1855* (2003).

The Museum opened its first permanent gallery dedicated exclusively to the display of photographs in October 1997. Addressing a varied roster of themes and topics, exhibitions in The Howard Gilman Gallery are composed of photographs from the medium's first hundred years and are drawn from the Gilman Paper Company Collection as well as from the Metropolitan and, on occasion, from other institutions. Three exhibitions per year are presented in The Howard Gilman Gallery. Recent shows include *Inventing a New Art: Early Photographs from the Rubel Collection* (1999); *Other Pictures: Vernacular Photographs from the Thomas Walther Collection* (2000); *La Divine Comtesse: Photographs of the Countess de Castiglione* (2000); *Dancing on the Roof: Photography and the Bauhaus (1923-1929)* (2001); *Along the Nile: Early Photographs of Egypt* (2001); *Benjamin Brecknell Turner: Rural England Through a Victorian Lens* (2002); *As It Happened: Photographs from the Gilman Paper Company Collection* (2002); *Indexing the World* (2004); and *Few Are Chosen: Street Photography and the Book, 1936-1966* (2004-05).

A selection of 20 to 25 masterpieces from the collection, changing every four months and often featuring recent acquisitions, is always on view in the Robert Wood Johnson, Jr. Gallery on the Museum's second floor. Post-1960 photographs, including large-scale contemporary works, are installed on the Museum's first floor adjacent to the Lila Acheson Wallace Wing; these installations change every six months.

Photographs and photographically illustrated books and albums from the collection, as well as reference books from the Joyce F. Menschel Photography Library, can be seen in the department by appointment.

March 16, 2005

Metropolitan Museum of Arts Photography Department

19.06.2007

Ek 7. New York Modern Sanatlar Müzesi e-Mail

Dear Ýlksen Baysaling,

I apologize for the delay in responding to your inquiry. The Department of Photography looks for vintage prints, artists already in the collection, and new artists that the curators have been following for several years when decided on new works to acquire. The curators always look at the collection as a whole, trying to fill in the gaps, and for major figures, collect works that span the entire career of the photographer.

Please let me know if you have any further questions that I can assist you with.

Thank you,
Whitney Gaylord
Cataloguer, Department of Photography
Museum of Modern Art
p: 212-708-9482
f: 212- 333-1123
Photography Study Center - psc@moma.org
13.09.2007

Ek 8. Victoria & Albert Müzesi e-Mail

Appendix 1.0 Acquisition and Disposal Policy –
Extract from the V&A Collections Management Policy 2003

4 Acquisition and Disposal

4.1 Scope of the collections

4.1.1 Object Types

The V&A collects objects illustrating and documenting the history of art, craft and design as exemplified in, amongst others, the fields of books, ceramics, drawings, fashion, furniture, glass, jewellery, manuscripts, metalwork, miniatures, paintings, performing arts, photography, prints, sculpture, silver, tapestries, textiles, toys, watercolours and woodwork. In acquiring objects, the Museum is influenced by its existing collections, but it must always be alive to the possibility of acquiring new types of object resulting from technological and social developments. The Board of Trustees requires that detailed collecting plans for the Museum's collections will be presented from time to time for approval.

4.1.2 Geographical Boundaries

Objects are collected from all major artistic traditions of Europe and Asia. The Museum does not normally collect pre-European settlement material from the Americas and Australasia. The Museum does not collect historic material from Oceania and Africa south of the Sahara.

4.1.3 Chronological Boundaries

Objects from Europe are collected from 300 AD onwards. There are no time restrictions on objects from the Far East, South and South-East Asia. Pre-Islamic objects from the Middle East are not acquired except for textiles.

The V&A continues to be a dynamic force in acquiring contemporary objects and it is the policy of the Board of Trustees to allocate money from both the central and department funds to contemporary objects.

4.1.4 Technological Boundaries

Although objects with mechanical or electronic parts are collected, they are not intended to chart the history of technology. It is therefore not essential for such objects to be in functioning order.

4.1.5 The V&A and other British Institutions

Certain collections in the V&A are recognised as the National Collections in their particular field. The Museum as a whole is the National Museum of Art and Design. The Board of Trustees recognises, in addition, that the national heritage is preserved in a network of British museums and other institutions in both public and private sectors. It sees its responsibility not only in acquiring objects for the V&A but also in stimulating other institutions to acquire objects. It does this through a network of formal and informal agreements with other bodies, including the V&A Purchase Grant Fund Scheme, about the appropriate placement of an object. The Board of Trustees will consider collaborative purchases with other museums.

4.2 Acquisition

4.2.1 Under the National Heritage Act 1983, the Board of Trustees “may acquire (whether by purchase, exchange or gift) any objects which in their opinion it is desirable to add to their collections”.

4.2.2 To qualify for inclusion in the collections an object must also meet at least one of the following criteria:

Aesthetic

An object should be of great beauty or aesthetic significance; it should be excellent in design or present an elegant solution to a problem of design; it should be a major example of an art form represented in the Museum.

Technical

An object should illustrate a significant development of a specific technique; it should exemplify excellence of craftsmanship; it should increase the understanding of the method of construction of a particular class of collected objects.

Historical

An object should contribute significantly to the history of the arts, crafts and design collected by the Museum; it should be a datable work by an important artist or workshop; it should have a significant provenance; it should be associated with an important social, cultural or political event; it should provide evidence of the workings (design, production, marketing) of a specific industry and/or trade; it should be or have been regarded as particularly significant for reasons of style, design or technique.

Documentary

An object should throw light on other objects in the collections; it should provide a record of a way of life; it should reflect the taste of a certain period in a particularly evocative manner.

Completion of Objects

The Museum aims to acquire any object or parts of objects which complete an object already in the collections.

4.2.3 To qualify for inclusion in the collections of the Theatre Museum artefacts should document the history, craft or practice of the performing arts in Britain.

4.2.4 To qualify for inclusion in the collections of the Museum of Childhood at Bethnal Green artefacts should document the history of childhood.

4.2.5 The following practical considerations must be taken into account when deciding whether to add an object to the collections:

Physical Condition

If necessary conservation measures are not feasible, an object will not normally be acquired.

Space

If suitable space is not available and if public access cannot be guaranteed, an object will not normally be acquired.

Resources

The total cost of an object covering the purchase price, transport and handling charges, costs of conservation, documentation, curation, display and storage should be considered when assessing the acquisition of an object.

Provenance

The Museum will not acquire or exhibit any stolen or illegally exported works. The Museum will not acquire, whether by purchase, gift, bequest or exchange, any object unless it is satisfied that the Museum can obtain a valid title to the item in question. The Museum will adhere to the 1970 Unesco Convention (on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property), rejecting items if there is any suspicion that, since 1970, they may have been stolen, illegally excavated or removed from a monument, site or wreck contrary to local law or otherwise acquired in or exported from their country of origin (including the UK), or any intermediate country, in violation of that country's laws or any national or international treaties, unless the Museum is able to obtain permission from authorities with the requisite jurisdiction in the country of origin.

Copyright

The copyright owner should be identified, wherever possible, and either copyright assigned to the Museum or a copyright licence obtained.

4.2.6 It is the responsibility of each Keeper to produce and maintain a plan detailing the scope of the collection for which he/she is responsible and describing the current basis for acquiring further objects for the Museum. (See *V&A Collecting Plan 2004*).

4.2.7 Acquisitions outside the stated collecting policy will be made only after consultation with and approval by the Director of Collections.

4.2.8 Responsibility for all acquisitions is delegated by the Board to the Director and by the Director to the Director of Collections. The exercise of judgement on the suitability of objects for each collection is the responsibility of the Keeper of that collection. The Keeper will also ensure by consultation, where necessary, with the Director of Collections Services, that the practical implications of each acquisition have been properly considered.

4.2.9 Subject to the limitations cited in Section 4.2.5, the Keeper has discretion to acquire objects by gift or bequest, and by purchase up to the limit (as set from time to time by the Director) of the departmental purchase grant, provided that funds from no source other than the departmental purchase grant are being used. When a purchase involves money from the Central Fund, from Trust Funds, from the Friends

or Patrons of the Museum, or from outside funding bodies, including sponsors, authorisation from the Director is required. Purchases over £100,000 require the approval of the Board of Trustees, on recommendation of the Trustees' Collections Committee. The case for such acquisitions will be prepared by the Keeper in consultation with the Director of Collections. Where a gift or bequest is made subject to any condition it should be referred to the Director of Collections.

4.2.10 Progress on major purchases is monitored by the Director of Collections and reported to the Management Board and Board of Trustees through the Trustees' Collections Committee. Records of all acquisitions will be monitored by the Director of Collections Services who will report annually to the Management Board and to the Board of Trustees through the Trustees' Collections Committee. The periodic Report of the Board to Parliament will include a section drafted by the Director of Collections on the development of the collections over the period since the last report.

e-mail: m.barnes@vam.ac.uk

06.06.2007

ÖZGEÇMİŞ

İlksen Baysaling, 1980 İstanbul doğumludur. Lisans eğitimini 1998–2004 yılları arasında, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Fotoğraf ve Video Bölümü’nde tamamlamıştır. Aynı üniversitede 2004 yılında girmiş olduğu Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzecilik Yüksek Lisans Programı halen tez aşamasında devam etmektedir.

2005 yılında ressam Ömer Uluç’un Yapı Kredi Yayınları’ndan çıkan “Heves Kuşu Durmaz Döner” adlı kitabının asistan editörlüğünü, 2006 yılında ise reklam fotoğrafçısı Can Cömert’in asistanlığını yapmıştır. Bu dönemde başlayan İstanbul Arkeoloji Müzeleri Fotoğraf Departmanı’nda gönüllü çalışmaları halen devam etmektedir.